

การประเมินผลสัมฤทธิ์พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533
และพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.2537
และกฎที่ออกโดยอำนาจจากพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับ
โดยการมีส่วนร่วมของผู้ประกันตนที่ไม่มีสัญชาติไทย

จัดทำโดย

เครือข่ายองค์กรด้านประชากรข้ามชาติ

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานฉบับนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมและรับฟังความคิดเห็นจากแรงงานข้ามชาติในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการประกอบการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนากฎหมายและระบบการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องในอนาคต สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือสองชนิด ได้แก่ การแจกแบบสอบถามออนไลน์ซึ่งได้รับกลับคืนมาจำนวน 202 ชุด และการจัดสนทนากลุ่มในพื้นที่เป้าหมาย 4 แห่ง เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึกและมุมมองที่หลากหลายจากกลุ่มแรงงานข้ามชาติต่อประเด็นดังกล่าว

จากการสำรวจแรงงานข้ามชาติ 202 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สัญชาติเมียนมา พักอาศัยในกรุงเทพฯ และสมุทรสาคร โดยมีเพียง 31% ที่มีเอกสารทำงานถูกต้อง และมีเพียง 23% ที่เป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม ในด้านการรับรู้สิทธิประโยชน์ แรงงานส่วนใหญ่ (38%) ไม่รับรู้สิทธิประโยชน์ใดเลย และ 86% ไม่เคยใช้สิทธิใด แรงงานข้ามชาติประสบปัญหาสำคัญในการเข้าถึงและเข้าใจระบบประกันสังคมเนื่องจากขาดข้อมูลที่ถูกต้อง โดยเฉพาะอุปสรรคด้านภาษาที่ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นภาษาไทยและล่ามมีไม่เพียงพอ การเข้าสู่ระบบประกันสังคมมักขึ้นอยู่กับความต้องการของนายจ้าง สะท้อนความไม่สมดุลของอำนาจ และมีปัญหาความไม่ต่อเนื่องของข้อมูลเมื่อเปลี่ยนงาน ส่งผลต่อสิทธิที่ต้องอาศัยระยะเวลาการส่งเงินสมทบ นอกจากนี้ กระบวนการยื่นเอกสารและการเบิกสิทธิมีความล่าช้าและซับซ้อน โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการแปลเอกสารที่สูงกว่าสิทธิที่ได้รับ ทำให้แรงงานจำนวนมากละทิ้งสิทธิของตน

ข้อเสนอแนะประกอบด้วยการพัฒนาแอปพลิเคชันและเอกสารหลายภาษา การอบรมให้ความรู้และเพิ่มล่าม การบูรณาการข้อมูลและกำหนดเลขประกันสังคมถาวร การปรับปรุงกระบวนการยื่นเอกสารให้เป็นมาตรฐานและมีระบบออนไลน์ การยอมรับเอกสารจากประเทศต้นทางและความหลากหลายทางวัฒนธรรม การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของแรงงานข้ามชาติผ่านเวทีรับฟังความคิดเห็น รวมถึงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้เข้าใจวัฒนธรรมและมีทักษะการสื่อสารที่ดีขึ้น การดำเนินมาตรการเหล่านี้จะเป็นระบบจะช่วยให้แรงงานข้ามชาติได้รับความคุ้มครองที่เป็นธรรมและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สารบัญ

บทนำ.....	1
1. ที่มาและความสำคัญ	1
2. วัตถุประสงค์	2
3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
1. ระบบประกันสังคมของประเทศไทย	3
2. ระบบเงินทดแทนของประเทศไทย	9
3. มาตรฐานระบบประกันสังคมระดับระหว่างประเทศ.....	10
4. หลักการการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย	13
วิธีการศึกษา	16
1. การออกแบบการศึกษา.....	16
2. กรอบการศึกษา	16
3. การศึกษาเชิงปริมาณ	17
4. การศึกษาเชิงคุณภาพ	24
ข้อค้นพบจากแบบสอบถาม.....	28
1. ส่วนที่ 1 ข้อมูลประชากรศาสตร์.....	28
2. ส่วนที่ 2 การรับรู้และการเคยใช้สิทธิประโยชน์	33
3. ส่วนที่ 3 ผลสำรวจความคิดเห็นของแรงงานข้ามชาติ	36
4. สรุปท้ายบท	37
ข้อค้นพบจากการสนทนากลุ่ม	39
1. ปัญหาการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานและสิทธิประโยชน์	39
2. ปัญหาด้านภาษาและการแปล.....	42
3. ปัญหาการเข้าสู่ระบบและสถานะผู้ประกันตน	44
4. ปัญหากระบวนการการยื่นเอกสาร	46
5. ปัญหาการแปลเอกสาร	48
6. ปัญหาการรับรองเอกสาร	49
7. สรุปท้ายบท	50

การประเมินผลกระทบของกฎหมาย	52
1. กรอบการประเมินผลกระทบของกฎหมาย.....	52
2. การลดความเหลื่อมล้ำและการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม	52
3. ความสอดคล้องกับหลักสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ.....	54
4. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ.....	55
5. ผลกระทบต่อสังคม	57
6. สรุปท้ายบท	59
ข้อเสนอแนะ.....	60
1. ข้อเสนอแนะด้านการเข้าถึงข้อมูลและการสื่อสาร	60
2. ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการเข้าสู่ระบบและการรักษาสถานะ	61
3. ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการยื่นเอกสาร	62
4. ข้อเสนอแนะด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม	63
5. ข้อเสนอแนะการพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของแรงงานข้ามชาติ	64
6. ข้อเสนอแนะด้านการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่	66
รายการอ้างอิง	68
ภาคผนวก.....	71
1. ประเด็นและคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ผู้ใช้แรงงาน โดยจัดกลุ่มตามกรอบ 5A.....	71
2. แบบสอบถาม	72

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบความคุ้มครองของระบบประกันสังคมไทยและอนุสัญญาฉบับที่ 102 ของ ILO	6
ตารางที่ 2 ตัวแปรข้อมูลทั่วไป	18
ตารางที่ 3 ตัวแปรข้อมูลสิทธิ	20
ตารางที่ 4 ตารางกรอบแนวคิดในการศึกษาเชิงคุณภาพ	25
ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	28
ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสัญชาติ	28
ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจังหวัดที่อาศัย	28
ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามช่วงอายุ	29
ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความสามารถในการพูดภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	30
ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวิธีการเดินทางเข้าประเทศไทย	30
ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของเอกสารที่ครอบครองของผู้ตอบแบบสอบถาม	31
ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ...	31
ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา	32
ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ	32
ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	32
ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาการเป็นผู้ประกันตน	33
ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการรับรู้สิทธิประโยชน์	33
ตารางที่ 18 ร้อยละของจำนวนคนที่ทราบสิทธิประโยชน์แต่ละกรณี	34
ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของการใช้สิทธิประโยชน์	34
ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ใช้สิทธิในแต่ละกรณี	35
ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ยและร้อยละความคิดเห็นของแรงงานข้ามชาติต่อสำนักงานประกันสังคมผ่านกรอบ 5A	36

สารบัญรูป

รูปที่ 1 กรอบการศึกษา	16
รูปที่ 2 ภาพรวมผลสำรวจความคิดเห็นของแรงงานข้ามชาติต่อสำนักงานประกันสังคมผ่านกรอบ 5A	36

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญ

แรงงานต่างด้าวมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ด้วยสังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่ภาวะสังคมสูงวัย ส่งผลให้กำลังแรงงานในประเทศลดลงอย่างต่อเนื่อง แรงงานต่างด้าวจึงมีส่วนสำคัญในการเติมเต็มช่องว่างของตลาดแรงงาน และรักษาระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ กองเศรษฐกิจการแรงงานได้รายงานสถิติจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานในประเทศไทย โดยพบว่า ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2567 มีจำนวนทั้งสิ้น 3,342,990 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี พ.ศ. 2566 (กองเศรษฐกิจการแรงงาน, 2567, น. 16)

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานประกันสังคม ซึ่งมีผลบังคับใช้มาก่อนวันที่ 27 พฤศจิกายน 2562 และจำเป็นต้องมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ก่อนวันที่ 31 ธันวาคม 2567 ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการประกันสังคมจึงมีมติแต่งตั้งอนุกรรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายประกันสังคมขึ้นมาเพื่อดำเนินการดังกล่าว

จากข้อมูลของสำนักงานประกันสังคม พบว่ามีแรงงานต่างด้าวที่เป็นผู้ประกันตน จำแนกตามสัญชาติ ณ เดือนกุมภาพันธ์ ปี 2567 จำนวน 1,426,283 คน แยกเป็นเมียนมา 1,049,460 คน, กัมพูชา 176,590 คน, ลาว 73,818 คน, เวียดนาม 1,675 คน, และอื่น ๆ 124,742 คน ซึ่งจากจำนวนผู้ประกันตนทั้งหมด มาตรา 33 จำนวน 11,861,966 คน ถือเป็นมากกว่าร้อยละ 10 ของผู้ประกันตนทั้งหมด อัตราแรงงานต่างด้าวในระบบประกันสังคมมาตรา 33 และอัตราแรงงานไทยในระบบประกันสังคมมาตรา 33 รายไตรมาส ตั้งแต่ไตรมาส 1/2564 ถึง 1/2566 แสดงให้เห็นถึงสัดส่วนของแรงงานต่างด้าว ซึ่งมีสัดส่วนน้อยกว่า อยู่ที่ประมาณ 8-11% ของจำนวนผู้ประกันตนทั้งหมด และการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างแรงงานในระบบประกันสังคมของประเทศไทย โดยมีการเพิ่มขึ้นที่เล็กน้อยของสัดส่วนแรงงานต่างด้าว (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน, 2566, น. 145)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 77 วรรคสาม วางหลักการให้รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ขึ้นมากำหนดให้ทุกส่วนราชการต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายในความ

รับผิดชอบของตน จึงทำให้มีความจำเป็นที่ต้องมีการประเมินผลสัมฤทธิ์พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 เพื่อที่จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเสนอให้สำนักงานประกันสังคมไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ที่ผ่านมาผู้ประกันตนที่ไม่ได้มีสัญชาติไทยมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการของสำนักงานประกันสังคมอย่างจำกัด โดยเฉพาะการกำหนดให้ผู้ประกันตนที่มีสิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนผู้ประกันตนเป็นคณะกรรมการในกองทุนประกันสังคมต้องมีสัญชาติไทยเท่านั้น เครือข่ายองค์กรด้านประชากรข้ามชาติ หรือ Migrant Working Group (MWG) จึงเห็นว่าการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางกฎหมาย การประกันสังคมและเงินทดแทน เป็นอีกช่องทางที่สำคัญที่จะทำให้ประเด็นปัญหาของผู้ประกันตนที่ไม่มีสัญชาติไทยถูกนำเสนอเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อสร้างความเท่าเทียมกันของแรงงาน

2. วัตถุประสงค์

- 2.1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ประกันตนที่ไม่มีสัญชาติไทยในการประเมินผลสัมฤทธิ์พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 และพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.2537 และกฎที่ออกโดยอำนาจจากพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับ
- 2.2. จัดทำข้อเสนอปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการบริหารงานจัดการพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 และพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.2537 และกฎที่ออกโดยอำนาจจากพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับในอนาคต

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลผลิต (Output) ได้รับรายงานการข้อเสนอต่อการประเมินผลสัมฤทธิ์พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 และพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.2537 และกฎที่ออกโดยอำนาจจากพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับ

ผลลัพธ์ (Outcome) สำนักงานประกันสังคม, กระทรวงแรงงาน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้นำผลและข้อเสนอต่อการประเมินผลสัมฤทธิ์ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ระบบประกันสังคมของประเทศไทย

ระบบประกันสังคมของประเทศไทยมีมาตั้งแต่สมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2495 ในช่วง 20 ปีแรกของการผลักดันกฎหมายประกันสังคมเผชิญกับการคัดค้านจากสาธารณชนอย่างรุนแรง ทำให้กฎหมายถูกระงับการบังคับใช้ชั่วคราวและมีการทบทวนร่างกฎหมายอย่างต่อเนื่อง (จิรุตม์ ศรีรัตนบัลล์ และคณะ, 2544, น. 13; จำลอง ศรีประสาธน์, 2540, น. 4)

จนกระทั่งประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 103 วันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2515 รัฐบาลจอมพล ถนอม กิตติขจร ได้ประกาศใช้กองทุนเงินทดแทน โดยมุ่งเน้นให้สถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 20 คนขึ้นไปต้องเข้าร่วมระบบ นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งสำนักงานกองทุนเงินทดแทนขึ้นภายใต้กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย เพื่อดูแลและบริหารจัดการกองทุนดังกล่าว โดยประกาศฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองแรงงาน ส่งเสริมการใช้แรงงานอย่างเหมาะสม และสร้างความเป็นธรรมให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ระบบประกันสังคมปัจจุบันเกิดขึ้นจากพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันให้กับลูกจ้าง โดยมีวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือแก่ลูกจ้างที่เจ็บป่วย ประสบอันตราย ทุพพลภาพ หรือเสียชีวิตด้วยสาเหตุที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงาน นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงกรณีการคลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และการว่างงาน ผ่านกลไกของกองทุนประกันสังคม

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดสิทธิประโยชน์และสวัสดิการที่ผู้ประกันตนพึงได้รับ โดยครอบคลุมความคุ้มครองในด้านต่างๆ ดังนี้คือ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย (ซึ่งจะต้องมีสาเหตุเนื่องมาจากการทำงาน) และกรณีทุพพลภาพ (ซึ่งจะต้องมีสาเหตุเนื่องมาจากการทำงาน) นอกจากนี้ยังรวมถึงกรณีเสียชีวิต กรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตร กรณีว่างงาน และกรณีชราภาพ สิทธิประโยชน์และสวัสดิการเหล่านี้ถูกออกแบบมาเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้ประกันตนตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่การเกิดจนถึงวัยชรา โดยมีเป้าหมายในการลดความเสี่ยงทางการเงินและสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ไม่คาดคิดในชีวิต ระบบประกันสังคมนี้ดำเนินการภายใต้หลักการการกระจายความเสี่ยงและการเฉลี่ยทุกข์เฉลี่ยสุขระหว่างสมาชิกในสังคม โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทั้งนายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาลในการสมทบเงินเข้ากองทุน

สิทธิประโยชน์และสวัสดิการเหล่านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักประกันและความมั่นคงในการดำรงชีวิตให้แก่ผู้ใช้แรงงาน โดยครอบคลุมตั้งแต่การเกิดจนถึงวัยชรา อย่างไรก็ตาม เงื่อนไขและรายละเอียดในการรับสิทธิประโยชน์แต่ละกรณีอาจมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับระยะเวลาการเป็นผู้ประกันตนและการส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม

1.1. ปัญหาเกี่ยวกับประกันสังคม

1.1.1. ปัญหาการเข้าถึง

การเข้าถึงสวัสดิการสังคมของแรงงานข้ามชาติประสบกับข้อจำกัดหลายมิติ จอมขวัญ ขวัญยืน (2549) ได้ทำการศึกษาปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมให้กับแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสาคร โดยพบว่าการที่แรงงานต่างด้าวไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการสังคมได้ มีสาเหตุหลักจากสามปัจจัย คือ ปัญหาจากภาครัฐ ปัญหาจากแรงงานต่างด้าว และปัญหาจากนายจ้าง

ด้านปัญหาจากภาครัฐ นโยบายเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวขาดความชัดเจน โดยเฉพาะในเรื่องการแก้ไขปัญหาระยะยาว การขาดความเด็ดขาดทำให้ผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมขาดความมั่นใจในการดำเนินงานและเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนในทิศทางของการให้บริการ นอกจากนี้ ปัญหาคอร์รัปชันที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบนจากแรงงานอพยพและแรงงานผิดกฎหมายก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้แรงงานต่างด้าวไม่สามารถเข้าถึงสิทธิที่พึงได้รับ อีกทั้ง เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการสวัสดิการสังคมยังมีทัศนคติเชิงลบต่อแรงงานต่างด้าว โดยมองว่าเป็นกลุ่มที่สร้างปัญหาและเบียดเบียนทรัพยากรของคนไทย และท้ายที่สุดภาครัฐขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานเพื่อดำเนินนโยบายที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

ด้านปัญหาจากแรงงานต่างด้าว แรงงานต่างด้าวประสบกับปัญหาด้านการสื่อสาร เนื่องจากไม่สามารถเข้าใจภาษาไทยได้เพียงพอ ทำให้การรับบริการสวัสดิการสังคมเป็นไปได้ยาก แรงงานต่างด้าวยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแพทย์สมัยใหม่ โดยยังคงพึ่งพาการรักษาแบบพื้นบ้านโบราณ ซึ่งทำให้พวกเขาไม่ได้รับการรักษาที่เหมาะสมตามมาตรฐานสาธารณสุข อีกทั้ง ยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน เช่น การดูแลความสะอาดในที่อยู่อาศัย ซึ่งส่งผลให้มีโอกาสเกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ง่ายขึ้น

ส่วนของปัญหาจากนายจ้าง นายจ้างจำนวนมากยังมองว่าการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวไม่ใช่เรื่องสำคัญและไม่จำเป็น พวกเขามักละเมิดสิทธิของลูกจ้าง เช่น การเอาเปรียบเรื่องค่าแรงและค่าจ้าง โดยไม่ได้ให้สิทธิที่เหมาะสมตามที่กฎหมายกำหนด การละเลยเหล่านี้เป็นการซ้ำเติมปัญหาของแรงงานต่างด้าวและทำให้พวกเขายิ่งห่างไกลจากการได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม

ในบริบทของระบบประกันสังคม แรงงานข้ามชาติประสบปัญหาและข้อจำกัดในการเข้าถึงสิทธิประโยชน์หลายประการ ดังที่ปรากฏในงานวิจัยของ รัชฎาภรณ์ จิโรภาส (2558) ซึ่งศึกษาการใช้สิทธิประกันสังคมของแม่บ้านต่างด้าว โดยพบว่ากรณีศึกษาส่วนใหญ่ทราบว่าตนมีสิทธิรักษาฟรี แต่ไม่ทราบว่าสิทธิดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของระบบประกันสังคม ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลนี้จากขั้นตอนการติดต่อขอใบอนุญาตทำงาน ซึ่งมีเจ้าหน้าที่อธิบาย แต่ไม่ได้ให้ความสนใจมากนัก

ขณะที่บางกรณีศึกษารับรู้ว่ามีสิทธิรักษาฟรี แต่แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่มักเลือกไปใช้บริการที่โรงพยาบาลเอกชนแทน สำหรับผู้ที่เคยใช้สิทธิประกันสังคมในโรงพยาบาลภาครัฐของไทย กลับมองว่าการใช้สิทธินั้นเป็นเรื่องยาก เนื่องจากต้องรอคิวนานและใช้เวลานาน ทำให้ต้องลางาน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข จึงมีแนวโน้มว่าจะไม่ใช้สิทธิดังกล่าวในอนาคต

การศึกษาเรื่องการเข้าถึงประกันสังคมของแรงงานต่างด้าวเป็นประเด็นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบสวัสดิการแรงงานของประเทศไทย โดยเฉพาะในยุคที่มีแรงงานต่างด้าวจำนวนมากเข้ามาทำงานในประเทศ ณัฐธินิชา ไชยพิศ และอจิราภัส เพียรขุนทด (2565) ได้ทำการศึกษาการเข้าถึงการประกันสังคมของแรงงานต่างด้าว โดยเปรียบเทียบระหว่างแรงงานต่างด้าวที่เป็นผู้ประกันตนและที่ไม่เป็นผู้ประกันตน พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึง ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งบริการ (accessibility) ความพอเพียงของการให้บริการ (availability) การยอมรับคุณภาพของบริการ (acceptability) ความสามารถในการชำระค่าใช้จ่ายของผู้รับบริการ (affordability) และความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการ (accommodation)

นอกจากนี้ยังค้นพบว่าอุปสรรคที่สำคัญในการเข้าถึงประกันสังคมของแรงงานต่างด้าวคือ การขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิประโยชน์ประกันสังคม เนื่องจากนายจ้างไม่ได้ประชาสัมพันธ์สิทธิเหล่านี้ให้กับลูกจ้าง และการขอรับสิทธิหรือเบิกเงินกองทุนประกันสังคมมีความยุ่งยาก รวมถึงการจัดเตรียมเอกสารเพื่อขอเบิกมีความยุ่งยากและมีต้นทุนในการต้องแปลเอกสารเป็นภาษาไทย

พัชณา เอ้งบริบูรณ์พงศ์ ใจดี และคณะ (2564) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกันสุขภาพในมุมมองของแรงงานข้ามชาติในจังหวัดชลบุรี โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างแรงงานข้ามชาติ 348 คน พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 58.91 ไม่มีสิทธิหลักประกันสุขภาพใดๆ โดยร้อยละ 51.44 เห็นว่าค่าประกันสุขภาพรายปีมีราคาแพงเกินไป ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการมีประกันสุขภาพคือ การเข้าเมืองอย่างถูกกฎหมายและความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย ซึ่งทั้งสองปัจจัยสามารถทำนายการมีประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติได้ร้อยละ 14.07 ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาการสื่อสารภาษาไทยและส่งเสริมการเข้าเมืองอย่างถูกกฎหมายเพื่อเพิ่มการเข้าถึงประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ

เช่นเดียวกับงานของ เพ็ญจันทร์ ประดับมุข เซอร์เรอร์และคณะ (2566) ที่พบอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพและข้อมูลข่าวสารของแรงงานข้ามชาติ เช่น การไม่สามารถอ่านภาษาไทย ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ที่ทำให้บางคนไม่สามารถสื่อสารแม้แต่ภาษาพม่า และการมีล่ามไม่เพียงพอในโรงพยาบาล ส่งผลให้ไม่ได้รับข้อมูลด้านสุขภาพอย่างครบถ้วน นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคในการเดินทาง เช่น ที่พักอยู่ไกลจากโรงพยาบาลที่ขึ้นทะเบียน ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูง และเสี่ยงต่อการถูกจับกุมหรือรีดไถเงินระหว่างทาง โดยเฉพาะกลุ่มที่ไม่มีบัตรต่างด้าว สาเหตุเกิดจากระบบโครงสร้างทางสังคมที่ไม่เป็นธรรม อันได้แก่ ทัศนคติทางชาติพันธุ์ ระบบทุนนิยมที่เอาเปรียบแรงงาน และนโยบายรัฐที่ขาดความละเอียดอ่อนต่อบริบทของแรงงานข้ามชาติ ซึ่งส่งผลให้พวกเขาถูกกีดกันและเข้าไม่ถึงบริการสุขภาพที่จำเป็น

ศศิวิมล ดีคำและณัฐณิย์ มีมนต์ (2561) ศึกษาพบว่า มีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงบริการฝากครรภ์ครั้งแรกของแรงงานข้ามชาติหญิงชาวพม่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) ได้แก่ สถานภาพสมรส สถานภาพทางกฎหมาย จำนวนวันทำงานต่อสัปดาห์ การรับรู้ที่กำลังตั้งครรภ์ (จากการขาดประจำเดือนหรือการตรวจการตั้งครรภ์ด้วยตนเอง) แรงสนับสนุนจากครอบครัวและนายจ้าง การตระหนักว่าตนเองตั้งครรภ์ และความพึงพอใจด้านขั้นตอนการให้บริการ โดยแรงงานข้ามชาติหญิงชาวพม่าที่มีสถานภาพสมรสและอยู่ด้วยกับคู่สมรส มีญาติหรือนายจ้างคอยส่งเสริมให้เข้ารับบริการการฝากครรภ์ มีความตระหนักรู้เกี่ยวกับการตั้งครรภ์และสามารถรับรู้ได้ว่ากำลังตั้งครรภ์ รวมถึงมีใบอนุญาตเข้าทำงานที่ถูกต้อง จะสามารถเข้าถึงบริการฝากครรภ์ครั้งแรกได้เร็วกว่ากลุ่มอื่น

1.1.2. ปัญหาความครอบคลุมสิทธิ

การศึกษาเรื่องสิทธิประกันสังคมในระดับมาตรฐานสากลเป็นประเด็นสำคัญต่อการพัฒนาระบบสวัสดิการแรงงานของประเทศ โดยงานศึกษาของสาทิณี ศิริไพบุลย์ (2561) ได้ทำการเปรียบเทียบสิทธิประกันสังคมของประเทศไทยกับมาตรฐานที่กำหนดโดยองค์การแรงงานระหว่างประเทศ โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์เทียบเคียงกับอนุสัญญาฉบับที่ 102 ว่าด้วยการประกันสังคม ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าระบบประกันสังคมของไทยมีการให้สิทธิประโยชน์ครอบคลุมในระดับที่เทียบเท่ากับมาตรฐานที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาดังกล่าว ดังตารางด้านล่าง อย่างไรก็ตาม การศึกษายังพบความแตกต่างในส่วนของเงื่อนไขและผลประโยชน์ที่ให้แก่แต่ละกรณีของสิทธิประโยชน์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงโอกาสในการพัฒนาและปรับปรุงระบบประกันสังคมของไทยให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานสากลมากยิ่งขึ้นในอนาคต

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบความคุ้มครองของระบบประกันสังคมไทยและอนุสัญญาฉบับที่ 102 ของ ILO

ความคุ้มครอง ตามพ.ร.บ. ไทย	ความคุ้มครองตามอนุสัญญาฉบับที่ 102 ของ ILO
เจ็บป่วยหรือประสบอันตราย	-การบริการทางการแพทย์ (Medical care) -สิทธิประโยชน์กรณีการเจ็บป่วย (Sickness benefit)
การว่างงาน	สิทธิประโยชน์กรณีการว่างงาน (Unemployment benefit)
ชราภาพ	สิทธิประโยชน์กรณีชราภาพ (Old-age benefit)
สงเคราะห์บุตร	สิทธิประโยชน์กรณีครอบครัว (Family benefit)
การคลอดบุตร	สิทธิประโยชน์กรณีการเป็นมารดา (Maternity benefit)
ทุพพลภาพ	สิทธิประโยชน์กรณีทุพพลภาพ (Invalidity benefit)
ตาย	สิทธิประโยชน์กรณีการสงเคราะห์หรือประโยชน์ตกทอดแก่ทายาท(Survivors' benefit)
การเจ็บป่วยจากการทำงาน (คุ้มครองตามพ.ร.บ.เงิน ทดแทน พ.ศ. 2537)	สิทธิประโยชน์กรณีการเจ็บป่วยจากการทำงาน (Employment injury benefit)

ที่มา: สาทิณี ศิริไพบุลย์ (2561)

ระบบประกันสังคมไทยได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและตอบสนองความต้องการของแรงงานต่างด้าว สาทิณี ศิริไพบุลย์ (2561) ศึกษาการคุ้มครองทางสังคมโดยประกันสังคมสำหรับแรงงานต่างด้าวจากเมียนมา กัมพูชา และลาว พบว่าระบบประกันสังคมของไทยให้สิทธิที่ครอบคลุมตามมาตรฐานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ แม้จะมีเงื่อนไขและผลประโยชน์ที่แตกต่างกันอยู่บ้าง ระบบประกันสังคมไทยให้ความคุ้มครองขั้นต่ำในกรณีเจ็บป่วย ทั้งจากการทำงานหรือไม่ก็ตาม การศึกษายังพบว่าสิทธิในระบบประกันสังคมบางประเภทไม่เหมาะสมสำหรับแรงงานข้ามชาติ เช่น สิทธิชราภาพและสิทธิว่างงาน ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับลักษณะการทำงานหรือสถานการณ์ชีวิตของแรงงานเหล่านี้ ในทางกลับกันสิทธิที่แรงงานต่างด้าวใช้ประโยชน์มากที่สุดคือสิทธิการคลอดบุตรและสงเคราะห์บุตร ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มแรงงานข้ามชาติ ดังนั้น ภาครัฐควรพิจารณาทบทวนเงื่อนไขการใช้สิทธิในระบบประกันสังคมเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของแรงงานข้ามชาติมากขึ้น

ระบบกฎหมายไทยในด้านการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติ แม้จะมีมาตรฐานที่สอดคล้องกับอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 102 ว่าด้วยการประกันสังคม (มาตรฐานขั้นต่ำ) แต่เมื่อเทียบกับมาตรฐานระหว่างประเทศอื่นๆ ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่รองรับการคุ้มครองสิทธิแรงงานข้าม

ชาติโดยตรงและครบถ้วนตามมาตรฐานสากล นฤชิต แสนปากดีและธเนศ สุจารีกุล (2566) ศึกษาการปกป้องแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและสิทธิแรงงาน พบว่า ประเทศไทยยังไม่มีพระราชบัญญัติที่คุ้มครองแรงงานข้ามชาติตามมาตรฐานระหว่างประเทศโดยตรง ทำให้แรงงานข้ามชาติไม่สามารถเจรจาต่อรองกับนายจ้างได้อย่างเป็นธรรม ทั้งนี้ ประเทศไทยยังไม่ได้เข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศที่สำคัญหลายฉบับ เช่น อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิแรงงานข้ามชาติและสมาชิกรอบครัว พ.ศ. 2533 และอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ 87 และ 98

นอกจากนี้ยังมีประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการปรับปรุงเพื่อลดการเลือกปฏิบัติ ชมาภรณ์ บุญยะพันธุ์ (2544) ได้วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างการคุ้มครองแรงงานต่างด้าวที่ถูกกฎหมายในประเทศไทยกับอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 97 ผลการศึกษาพบว่า กฎหมายไทยส่วนใหญ่สอดคล้องกับหลักการไม่เลือกปฏิบัติต่อแรงงานต่างด้าว โดยให้การคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานแก่แรงงานต่างด้าวเช่นเดียวกับแรงงานไทย อย่างไรก็ตาม ยังคงมีประเด็นที่ต้องได้รับการพิจารณาปรับปรุงเพื่อลดการเลือกปฏิบัติต่อแรงงานต่างด้าว ประการแรกคือ การจำกัดสิทธิในการถือครองที่ดินของแรงงานต่างด้าว ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติ และประการที่สองคือ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารสำหรับแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านภาษา เนื่องจากข้อมูลส่วนใหญ่ยังคงนำเสนอเป็นภาษาไทย ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเข้าถึงข้อมูล การได้รับความสะดวก และการขอรับความช่วยเหลือของแรงงานต่างด้าว

1.1.3. ปัญหาภาพรวม

การศึกษาของศุภศิษฏ์ ทวีแจ่มทรัพย์ (2566) ได้วิเคราะห์กฎหมายแรงงานไทยและเสนอแนะการปรับปรุงพระราชบัญญัติประกันสังคมและเงินทดแทน โดยเฉพาะในประเด็นการรับสิทธิประโยชน์ทดแทนกรณีการตาย เพื่อให้สอดคล้องกับความหลากหลายทางเพศและรูปแบบความสัมพันธ์ในปัจจุบัน รวมถึงการขยายความครอบคลุมของกฎหมายให้ทั่วถึงมากขึ้น มีการเสนอว่าควรทบทวนพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 เพื่อพิจารณาบุคคลและกิจการที่ไม่อยู่ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมาย รวมถึงประโยชน์ทดแทนกรณีการตาย ซึ่งควรได้รับในอัตราเดียวกับที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติเงินทดแทน นอกจากนี้ ยังเสนอให้มีข้อยกเว้นการได้รับสิทธิประโยชน์ตามมาตรา 22 ของพระราชบัญญัติเงินทดแทน ให้เป็นไปตามแนวทางเดียวกับกฎหมายการประกันสังคม

โดยกฎหมายเงินทดแทนได้กำหนดลำดับสิทธิผู้ได้รับประโยชน์จากกรณีการตายไว้ที่คู่สมรส อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบหลักฐานการสมรสเพื่อยืนยันความถูกต้อง ซึ่งอาจไม่

สอดคล้องกับกลุ่มเพศทางเลือกที่ไม่ใช่คู่รักเพศชายหญิง หรือการใช้ชีวิตร่วมกันในฐานะสามีภรรยาโดยไม่จดทะเบียนสมรส การปรับปรุงกฎหมายเหล่านี้จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงความหลากหลายทางเพศและสถานะทางครอบครัวที่แตกต่างกัน เพื่อให้การรับประโยชน์ทดแทนเป็นไปอย่างยุติธรรมและครอบคลุมทุกกลุ่มประชาชน

2. ระบบเงินทดแทนของประเทศไทย

ระบบเงินทดแทนในประเทศไทย ถือกำเนิดขึ้นจากประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 ณ วันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2515 เปรียบเสมือนหลักประกันความมั่นคงในชีวิตของลูกจ้าง ที่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นอุบัติเหตุ เจ็บป่วย หรือแม้กระทั่งเสียชีวิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองและเยียวยาลูกจ้างที่ประสบเคราะห์กรรมจากการทำงาน ให้ได้รับการรักษาพยาบาลอย่างเหมาะสม และมีเงินชดเชยรายได้ที่ขาดหายไป ลดทอนความเดือดร้อนแก่ลูกจ้างและครอบครัว

ในอดีต กรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รับผิดชอบดูแลระบบเงินทดแทน โดยกำหนดให้นายจ้างเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และจ่ายเงินทดแทนให้แก่ลูกจ้าง ซึ่งครอบคลุมถึงค่าทดแทนการขาดรายได้ ค่ารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน และค่าทำศพ เป็นต้น ระบบเงินทดแทนเปรียบเสมือนเบาะรองรับความเสี่ยง ที่ช่วยให้ลูกจ้างมีความอุ่นใจในการทำงาน และสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้ แม้ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ไม่คาดฝันอันเกิดจากการทำงาน

ความท้าทายในการบริหารจัดการระบบสวัสดิการแรงงานเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการคุ้มครองแรงงาน โดยเฉพาะการแยกระบบเงินทดแทนออกจากระบบประกันสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในหลายมิติและสร้างภาระแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ชญาณี ปวีร์วัฒน์ (2559) เสนอว่าการจัดตั้งระบบเงินทดแทนที่แยกออกมาเป็นอิสระจากระบบประกันสังคม ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างสองระบบและก่อภาระต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยระบบที่แยกออกมานี้เปิดโอกาสให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรมและการคุ้มครองที่ไม่เท่าเทียม ปัญหาความเหลื่อมล้ำเหล่านี้ประกอบด้วยข้อจำกัดหลายประการ เช่น การกำหนดอายุขั้นสูงสุดของผู้มีสิทธิขึ้นทะเบียน ความแตกต่างในประเภทของนายจ้างที่มีภาระในการรับผิดชอบ และผู้ที่มีหน้าที่ในการจ่ายเงินทดแทน นอกจากนี้ยังมีการกำหนดระยะเวลาการจ่ายเงิน จำนวนสถานพยาบาลที่อยู่ในความตกลง และระยะเวลาของการคุ้มครอง ซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่สม่ำเสมอและความไม่เท่าเทียมในการให้บริการแก่แรงงาน

การศึกษาข้างชี้ให้เห็นว่า การคุ้มครองตามระบบเงินทดแทนมีความครอบคลุมมากกว่าระบบประกันสังคม ในขณะที่ระบบเงินทดแทนกลับกำหนดให้นายจ้างเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเพียงฝ่ายเดียว

ซึ่งเป็นการจัดการที่ไม่ยุติธรรมและไม่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน การแก้ไขปัญหานี้จึงควรมีการทบทวนและปรับปรุงระบบการคุ้มครองให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม

3. มาตรฐานระบบประกันสังคมระดับระหว่างประเทศ

องค์การแรงงานระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญในการกำหนดมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศมาตั้งแต่ก่อตั้งในปี 1919 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการประกันสังคม ซึ่งถือเป็นหนึ่งในเสาหลักของการคุ้มครองทางสังคม (Social Protection) อนุสัญญาฉบับที่ 102 ว่าด้วยมาตรฐานขั้นต่ำการประกันสังคมที่ผ่านการรับรองในปี 1952 นับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่วางรากฐานระบบประกันสังคมสมัยใหม่ และนำไปสู่การพัฒนาอนุสัญญาเฉพาะด้านต่างๆ เพื่อยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองให้สูงขึ้น ดังแสดงในแผนภาพต่อไปนี้

ที่มา: ILO (2013)

ภาพนี้แสดงโครงสร้างลำดับชั้นของอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO Conventions) ที่เกี่ยวข้องกับการประกันสังคม โดยมี C.102 Social Security (Minimum Standards) Convention ปี 1952 เป็นฐานราก และมีอนุสัญญา ILO เฉพาะด้านต่างๆ วางอยู่ด้านบน ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยความเท่าเทียมในการปฏิบัติ (1962) อนุสัญญาว่าด้วยการรักษาสิทธิประกันสังคม (1982) รวมถึงอนุสัญญา ILO ที่เกี่ยวข้อง กับสิทธิประโยชน์เฉพาะด้าน 5 ฉบับ ได้แก่ การบาดเจ็บจากการทำงาน (1964) ทุพพลภาพและชราภาพ (1967) การรักษาพยาบาล (1969) การส่งเสริมการจ้างงาน (1988) และการคุ้มครองการคลอดบุตร (2000)

3.1. อนุสัญญาฉบับที่ 102 ว่าด้วยการประกันสังคม (มาตรฐานขั้นต่ำ) ค.ศ. 1952

อนุสัญญาฉบับที่ 102 ว่าด้วยการประกันสังคม (มาตรฐานขั้นต่ำ) ค.ศ. 1952 หรือ Social Security (Minimum Standards) Convention, 1952 (No. 102) เป็นอนุสัญญาที่กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของการประกันสังคมโดยองค์การแรงงานระหว่างประเทศ อนุสัญญาฉบับนี้ได้วางรากฐานสำคัญในการพัฒนาระบบ

ประกันสังคมทั่วโลก โดยกำหนดความคุ้มครองพื้นฐานที่ครอบคลุม 9 กรณี ดังต่อไปนี้ 1) การให้บริการทางการแพทย์ (Medical care) ครอบคลุมการให้บริการด้านสุขภาพทั้งเชิงป้องกันและรักษา เพื่อดำรงไว้ซึ่งสุขภาพที่ดีของผู้ประกันตน 2) การเจ็บป่วย (Sickness) ให้ความคุ้มครองในกรณีที่ผู้ประกันตนไม่สามารถทำงานได้เนื่องจากการเจ็บป่วยที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำงาน 3) การว่างงาน (Unemployment) ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกันตนที่ว่างงานโดยไม่สมัครใจ 4) ชราภาพ (Old age) ให้หลักประกันรายได้แก่ผู้ประกันตนเมื่อเข้าสู่วัยเกษียณ 5) การเจ็บป่วยจากการทำงาน (Employment injury) ให้ความคุ้มครองในกรณีที่ผู้ประกันตนได้รับบาดเจ็บ เจ็บป่วย หรือทุพพลภาพอันเนื่องมาจากการทำงาน 6) ครอบครัว (Family) ให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวของผู้ประกันตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูบุตร 7) การคลอดบุตร (Maternity) ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ประกันตนหญิงในช่วงการตั้งครรภ์ การคลอดบุตร และหลังคลอด 8) ทุพพลภาพ (Invalidity) ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกันตนที่สูญเสียความสามารถในการทำงานอย่างถาวร อันมิได้เกิดจากการทำงาน และ 9) การสงเคราะห์หรือประโยชน์ตกทอดแก่ทายาท (Survivors' benefits) ให้ความช่วยเหลือแก่ครอบครัวหรือผู้อยู่ในอุปการะของผู้ประกันตนที่เสียชีวิต

3.2. อนุสัญญาฉบับที่ 118 ว่าด้วยการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันในการประกันสังคม

อนุสัญญาฉบับที่ 118 ว่าด้วยการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันในการประกันสังคม หรือ Equality of Treatment (Social Security) Convention, 1962 (No. 118) เป็นอนุสัญญาที่องค์การแรงงานระหว่างประเทศจัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านประกันสังคมระหว่างคนชาติของประเทศภาคีสมาชิกกับคนข้ามชาติที่ทำงานในประเทศนั้นๆ อนุสัญญาฉบับนี้ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการที่รัฐต้องรับรองสิทธิของบุคคลที่ไม่ได้ถือสัญชาติของรัฐนั้น ให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับพลเมืองที่ถือสัญชาติของรัฐดังกล่าว

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรา 4 ของอนุสัญญา ได้มีการเน้นย้ำแนวคิดเรื่อง "การปฏิบัติอย่างเท่าเทียม" (Equality of treatment) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อประกันสิทธิประโยชน์ด้านประกันสังคมให้แก่บุคคลทุกคน โดยไม่คำนึงถึงเงื่อนไขของการมีถิ่นที่อยู่ในรัฐนั้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่ปรากฏในอนุสัญญาฉบับที่ 102 ว่าด้วยการประกันสังคม (มาตรฐานขั้นต่ำ)

3.3. อนุสัญญาฉบับที่ 121 ว่าด้วยประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายจากการทำงาน

อนุสัญญาฉบับที่ 121 ว่าด้วยประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายจากการทำงาน พ.ศ. 2507 หรือ Employment Injury Benefits Convention, 1964 (No. 121) เป็นมาตรฐานระหว่างประเทศที่กำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองลูกจ้างที่ได้รับบาดเจ็บ เจ็บป่วย หรือเสียชีวิตอันเนื่องมาจากการทำงาน โดย

ครอบคลุมทั้งการจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมถึงเงินทดแทนแก่ทายาทกรณีเสียชีวิต ซึ่งอนุสัญญาฉบับนี้ได้กำหนดมาตรฐานที่สูงกว่าอนุสัญญาฉบับที่ 102 โดยเฉพาะในเรื่องขอบเขตความคุ้มครองและอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทน

3.4. อนุสัญญาฉบับที่ 128 ว่าด้วยประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ ชราภาพ และผู้อยู่ในอุปการะของผู้ตาย

อนุสัญญา ILO ฉบับที่ 128 ว่าด้วยประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ ชราภาพ และผู้อยู่ในอุปการะของผู้ตาย พ.ศ. 2510 หรือ Invalidity, Old-Age and Survivors' Benefits Convention, 1967 (No. 128) เป็นมาตรฐานระหว่างประเทศที่กำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองในสามกรณี ได้แก่ (1) กรณีทุพพลภาพจนไม่สามารถทำงานได้ (2) กรณีชราภาพเมื่อถึงอายุเกษียณ และ (3) กรณีสงเคราะห์ผู้อยู่ในอุปการะเมื่อผู้ประกันตนเสียชีวิต โดยอนุสัญญาฉบับนี้ได้ยกระดับมาตรฐานให้สูงกว่าอนุสัญญาฉบับที่ 102 ทั้งในแง่ของจำนวนผู้อยู่ภายใต้ความคุ้มครองและอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทน เพื่อให้ผู้ประกันตนและครอบครัวสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

3.5. อนุสัญญาฉบับที่ 130 ว่าด้วยการรักษาพยาบาลและประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วย

อนุสัญญาฉบับที่ 130 ว่าด้วยการรักษาพยาบาลและประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วย พ.ศ. 2512 หรือ Medical Care and Sickness Benefits Convention, 1969 (No. 130) เป็นมาตรฐานระหว่างประเทศที่กำหนดการคุ้มครองใน 2 ส่วนหลัก คือ (1) การให้บริการทางการแพทย์ทั้งการรักษาพยาบาลและการป้องกันโรค และ (2) การจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ระหว่างลาป่วย โดยอนุสัญญาฉบับนี้ได้ขยายขอบเขตความคุ้มครองให้กว้างขวางกว่าอนุสัญญาฉบับที่ 102 ทั้งในแง่ของประเภทบริการทางการแพทย์ที่ครอบคลุม ระยะเวลาการจ่ายประโยชน์ทดแทน และอัตราการทดแทนรายได้ที่สูงขึ้น เพื่อประกันว่าผู้ประกันตนจะเข้าถึงบริการสุขภาพที่จำเป็นและมีรายได้เพียงพอระหว่างเจ็บป่วย

3.6. อนุสัญญาฉบับที่ 168 ว่าด้วยการส่งเสริมการจ้างงานและคุ้มครองกรณีว่างงาน

อนุสัญญาฉบับที่ 168 ว่าด้วยการส่งเสริมการจ้างงานและคุ้มครองกรณีว่างงาน พ.ศ. 2531 หรือ Employment Promotion and Protection against Unemployment Convention, 1988 (No. 168) เป็นมาตรฐานระหว่างประเทศที่มีลักษณะพิเศษเพราะผสมผสานแนวคิดการประกันสังคมเข้ากับนโยบายการจ้างงาน โดยกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการใน 2 ด้านควบคู่กัน คือ (1) การจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานในอัตราที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ และ (2) การส่งเสริมการมีงานทำผ่านบริการจัดหางาน การฝึกอบรมอาชีพ และมาตรการส่งเสริมการจ้างงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นการยกระดับจากอนุสัญญาฉบับที่ 102 ที่เน้นเพียงการจ่ายประโยชน์ทดแทนเป็นหลัก

3.7. อนุสัญญาฉบับที่ 183 ว่าด้วยการคุ้มครองการคลอดบุตร

อนุสัญญาฉบับที่ 183 ว่าด้วยการคุ้มครองการคลอดบุตร พ.ศ. 2543 หรือ Maternity Protection Convention, 2000 (No. 183) เป็นมาตรฐานระหว่างประเทศที่มุ่งคุ้มครองสิทธิของแรงงานหญิงในช่วงตั้งครรภ์ คลอดบุตร และหลังคลอด โดยกำหนดมาตรฐานครอบคลุมหลายด้าน ได้แก่ การลาคลอดอย่างน้อย 14 สัปดาห์ การจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ระหว่างลาคลอด การรักษาพยาบาลที่จำเป็นสำหรับมารดา และบุตร การคุ้มครองการทำงานและการห้ามเลือกปฏิบัติ รวมถึงสิทธิในการพักให้นมบุตร ซึ่งเป็นการยกระดับมาตรฐานจากอนุสัญญาฉบับที่ 102 และอนุสัญญาการคุ้มครองการคลอดบุตรฉบับก่อนหน้า เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

3.8. อนุสัญญาฉบับที่ 157 ว่าด้วยการคงไว้ซึ่งสิทธิการประกันสังคม

อนุสัญญาฉบับที่ 157 ว่าด้วยการคงไว้ซึ่งสิทธิการประกันสังคม หรือ Maintenance of Social Security Rights Convention, 1982 (No. 157) เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่มุ่งคุ้มครองสิทธิประกันสังคมของแรงงานข้ามชาติ โดยมีเป้าหมายให้แรงงานที่ย้ายถิ่นฐานยังคงได้รับสิทธิประโยชน์ด้านประกันสังคมอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมสิทธิต่าง ๆ เช่น การรักษาพยาบาล เงินทดแทนการเจ็บป่วย สิทธิกรณีคลอดบุตร ทูพพลภาพ ชราภาพ และการว่างงาน ผ่านกลไกการนับระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบร่วมกันระหว่างประเทศ และการโอนย้ายสิทธิประโยชน์ระหว่างประเทศ

3.9. ประมวลกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมของยุโรป

ประมวลกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมของยุโรป (The European Code of Social Security) เป็นอนุสัญญาที่จัดทำขึ้นโดยสภายุโรป (Council of Europe) ในปี 1964 เพื่อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของการคุ้มครองทางสังคมในประเทศสมาชิก โดยครอบคลุมสิทธิประโยชน์ 9 ประเภท ได้แก่ การรักษาพยาบาล เงินทดแทนการเจ็บป่วย สิทธิประโยชน์กรณีว่างงาน บำนาญชราภาพ เงินทดแทนจากการทำงาน สิทธิประโยชน์สำหรับครอบครัว สิทธิประโยชน์การคลอดบุตร เงินทดแทนทูพพลภาพ และสิทธิประโยชน์แก่ทายาท ซึ่งประเทศที่ให้สัตยาบันต้องปฏิบัติตามมาตรฐานอย่างน้อย 6 ประเภท และต้องรวมสิทธิประโยชน์บำนาญชราภาพด้วย ประมวลกฎหมายนี้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำด้านประกันสังคมที่รัฐภาคีต้องจัดให้มี โดยไม่ได้มุ่งหมายให้ระบบประกันสังคมของแต่ละประเทศเป็นแบบเดียวกันทั้งหมด (standardization) แต่เน้นการสร้างสอดคล้องกัน (harmonization) ผ่านการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำที่ทุกประเทศต้องปฏิบัติตาม

4. หลักการการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

ประเทศไทยมีบทบัญญัติทางกฎหมายมากกว่า 780 ฉบับ ซึ่งจำนวนไม่น้อยประสบปัญหาด้านความเหมาะสมและประสิทธิภาพในการบังคับใช้ กล่าวคือ บางฉบับขาดความสอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน ไม่

สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ไม่ตอบสนองต่อการพัฒนาหรือความต้องการทางสังคม อีกทั้งยังอาจสร้างภาระหรืออุปสรรคในการดำรงชีวิตของประชาชน นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายบางฉบับที่มีช่องโหว่ซึ่งอาจนำไปสู่การทุจริตประพฤติดมิชอบได้

ด้วยเหตุนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 จึงได้กำหนดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงกฎหมายให้มีประสิทธิภาพสูงสุด การประเมินดังกล่าวพิจารณาจากปัจจัยสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1. ความเหมาะสมและความจำเป็น (Appropriateness), 2. ประสิทธิภาพของการบังคับใช้ (Effectiveness), 3. ความคุ้มค่าในการดำเนินการ (Efficiency) และ 4. ทางเลือกอื่นที่อาจมีประสิทธิภาพมากกว่า (Alternatives)

พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ได้กำหนดแนวทางสำคัญในการพิจารณาความจำเป็นและผลกระทบของการตรากฎหมายใหม่ โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณา ดังต่อไปนี้

- (1) เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายสำหรับการดำเนินการตามภารกิจนั้น
- (2) ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น
- (3) สิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลที่ต้องถูกจำกัด
- (4) ภาระหรืออุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน อันเนื่องมาจากการมีกฎหมายนั้น
- (5) ผลกระทบต่องบประมาณ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือผลกระทบอื่นที่สำคัญ
- (6) เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ หรือการกำหนดโทษอาญารวมทั้งหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- (7) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ จำนวนเจ้าหน้าที่ของรัฐ อุปกรณ์ และงบประมาณที่ต้องใช้ในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย
- (8) การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ถ้ามี

การพิจารณาประเด็นเหล่านี้รอบคอบมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การตรากฎหมายใหม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักนิติธรรม และคำนึงถึงผลกระทบต่อประชาชนและสังคมโดยรวม นอกจากนี้

ยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดธรรมาภิบาลในกระบวนการนิติบัญญัติ โดยเน้นความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน และความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนากฎหมายที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง

คณะกรรมการพัฒนากฎหมายได้กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย โดยในข้อที่ 3 ได้ระบุว่า รัฐจะต้องคำนึงถึงประเด็นสำคัญ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อประเทศ สังคม หรือประชาชน
- (๒) ความพร้อมและต้นทุนของรัฐในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย
- (๓) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมหรือสุขภาวะ หรือผลกระทบอื่น โดยรวมที่สำคัญ

คณะกรรมการพัฒนากฎหมายได้กำหนดแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย โดยในข้อ 4 ได้ระบุให้มีการประเมินประสิทธิภาพและผลกระทบของการบังคับใช้กฎหมาย โดยมุ่งเน้นประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้:

ให้ประเมินว่าการบังคับใช้กฎหมายได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ของ การตรากฎหมายนั้นมากน้อยเพียงใด คำนึงกับภาระที่เกิดขึ้นแก่รัฐและประชาชนหรือไม่ หรือมีผลกระทบอื่น อันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนหรือไม่ เพียงใด ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

- (1) การมีกฎหมายเพียงพอที่จำเป็น โดยยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็น ล้าสมัยหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต หรือการประกอบอาชีพ เพื่อไม่ให้เป็นการก่อกวนประชาชน
- (2) การพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ
- (3) การลดความซ้ำซ้อนและขัดแย้งกันของกฎหมาย
- (4) การลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม
- (5) การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

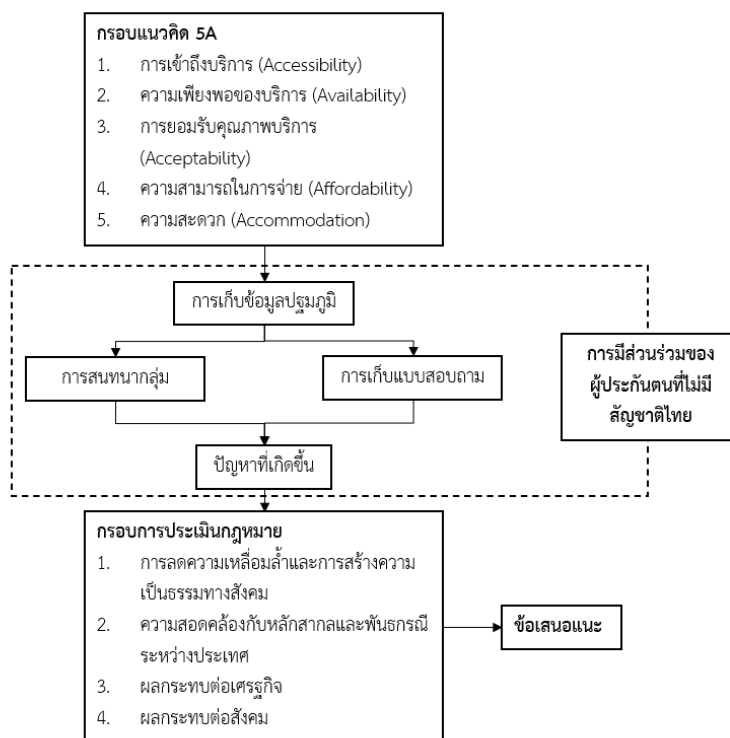
วิธีการศึกษา

1. การออกแบบการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) ที่ผสมผสานทั้งระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและลึกซึ้งในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 (รวมถึงกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง) ในมุมมองของผู้ประกันตนที่ไม่มีสัญชาติไทย และนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย ส่วนเชิงคุณภาพจะใช้การสนทนากลุ่มกับผู้ประกันตนที่ไม่มีสัญชาติไทย ข้อมูลที่ได้จะถูกบันทึกเสียง ถอดเทป และนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้เข้าใจประเด็นปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอย่างละเอียด ส่วนเชิงปริมาณจะใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกันตนที่ไม่มีสัญชาติไทยจำนวนมาก ข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ เช่น การหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

2. กรอบการศึกษา

รูปที่ 1 กรอบการศึกษา

การศึกษานี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการประเมินการเข้าถึงบริการของผู้ประกันตนที่ไม่มีสัญชาติไทย โดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิด 5A ซึ่งประกอบด้วย 1) การเข้าถึงบริการ (Accessibility) ที่พิจารณาความสะดวกในการเดินทางและอุปสรรคทางกายภาพ 2) ความเพียงพอของบริการ (Availability) ที่คำนึงถึงปริมาณและประเภทของบริการที่ตอบสนองความต้องการ 3) การยอมรับคุณภาพบริการ (Acceptability) ซึ่งสะท้อนความพึงพอใจและความสอดคล้องทางวัฒนธรรม 4) ความสามารถในการจ่าย (Affordability) ที่เกี่ยวข้องกับภาระค่าใช้จ่ายของผู้รับบริการ และ 5) ความสะดวก (Accommodation) อันหมายถึงการจัดบริการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความคาดหวังของผู้ประกันตนกลุ่มเป้าหมาย

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยมุ่งเน้นการเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากผู้ประกันตนที่ไม่มีสัญชาติไทย ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรหลักในการศึกษาครั้งนี้ วิธีการเก็บข้อมูลประกอบด้วยสองส่วนหลักคือ การสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและความคิดเห็นที่หลากหลาย และการใช้แบบสอบถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณในวงกว้าง ครอบคลุมมิติต่างๆ ตามกรอบแนวคิด 5A ที่ได้กำหนดไว้ อันจะนำไปสู่การทำความเข้าใจอย่างรอบด้านเกี่ยวกับประสบการณ์และมุมมองของผู้ประกันตน

ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มและการสำรวจด้วยแบบสอบถาม จะถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อระบุปัญหาและอุปสรรค ที่ผู้ประกันตนที่ไม่มีสัญชาติไทยต้องเผชิญในการเข้าถึงและใช้บริการต่างๆ จากนั้น ปัญหาที่ค้นพบจะถูกนำไปประเมินภายใต้กรอบการประเมินผลกระทบทางกฎหมาย ซึ่งพิจารณาในสี่มิติสำคัญ ได้แก่ 1) การลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมทางสังคม 2) ความสอดคล้องกับหลักการสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ 3) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และ 4) ผลกระทบต่อสังคม เพื่อให้การวิเคราะห์เป็นไปอย่างครอบคลุมและรอบด้าน

ผลจากการวิเคราะห์ปัญหาและประเมินผลกระทบทางกฎหมายดังกล่าว จะนำไปสู่การสังเคราะห์ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการที่มีความเฉพาะเจาะจงและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ข้อเสนอแนะเหล่านี้จะมุ่งเน้นการปรับปรุงกลไกและกระบวนการที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกันตนที่ไม่มีสัญชาติไทยสามารถเข้าถึงบริการได้อย่างเท่าเทียม มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับหลักการสิทธิมนุษยชน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบประกันสังคมให้ครอบคลุมและเป็นธรรมสำหรับทุกคนในสังคมอย่างแท้จริง

3. การศึกษาเชิงปริมาณ

3.1. ตัวแปรที่ศึกษา

ตารางที่ 2 ตัวแปรข้อมูลทั่วไป

ตัวแปร (Variable)	ชื่อป้ายกำกับ (Label)	ระดับการวัด (Scale)	หน่วย (Unit)
เพศ	GEN	มาตรวัดนามบัญญัติ	0 = หญิง*, 1 = ชาย, 2 = อื่น
อายุ	AGE	มาตรวัดเรียงลำดับ	1 = ต่ำกว่า 20 ปี 2 = 21-30 ปี 3 = 31-40 ปี 4 = 41-50 ปี 5 = มากกว่า 50 ปี
สัญชาติ	NATIONALITY	มาตรวัดนามบัญญัติ	1 = เมียนมา 2 = กัมพูชา 3 = ลาว
ความสามารถภาษาไทย	THAI	มาตรวัดนามบัญญัติ	0 = ไม่มี, 1 = มี
ความสามารถภาษาอังกฤษ	ENG	มาตรวัดนามบัญญัติ	0 = ไม่มี, 1 = มี
วิธีการเข้าไทย	ENTER	มาตรวัดนามบัญญัติ	1 = มีวีซ่าทำงานและใบอนุญาตทำงานที่ถูกต้อง 2 = เดินทางข้ามพรมแดนโดยไม่มีเอกสาร 3 = ขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่ตอบ
เอกสารที่ครอบครอง			
- หนังสือเดินทาง/ใบสำคัญประจำตัว	PASS	มาตรวัดนามบัญญัติ	0 = ไม่มี, 1 = มี
- วีซ่า	VISA	มาตรวัดนามบัญญัติ	0 = ไม่มี, 1 = มี
- ใบอนุญาตทำงาน (เล่มสีน้ำเงิน)	PERMIT	มาตรวัดนามบัญญัติ	0 = ไม่มี, 1 = มี

ตัวแปร (Variable)	ชื่อป้ายกำกับ (Label)	ระดับการวัด (Scale)	หน่วย (Unit)
- บัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย (บัตรสีชมพู)	REG	มาตรวัดนามบัญญัติ	0 = ไม่มี, 1 = มี
- ไปรับรองสุขภาพ/ประกันสุขภาพ	HEALTH	มาตรวัดนามบัญญัติ	0 = ไม่มี, 1 = มี
- ประกันสังคม	SS	มาตรวัดนามบัญญัติ	0 = ไม่มี, 1 = มี
ระยะเวลาที่อาศัยในประเทศไทย	LENGTHTH	มาตรวัดเรียงลำดับ	1 = น้อยกว่า 1 ปี 2 = 1-3 ปี 3 = 4-6 ปี 4 = 7-10 ปี 5 = มากกว่า 10 ปี
ระดับการศึกษา	EDU	มาตรวัดนามบัญญัติ	1 = ไม่ได้เข้าศึกษาในระบบ 2 = ประถมศึกษา 3 = มัธยมศึกษาตอนต้น 4 = มัธยมศึกษาตอนปลาย 5 = ปริญญาตรี
อาชีพ	OCC	มาตรวัดนามบัญญัติ	0 =ว่างงาน 1 = ภาคอุตสาหกรรม 2 = ภาคก่อสร้าง 3 = งานบ้าน 4 = ภาคบริการ
รายได้ต่อเดือน	INCOME	มาตรวัดเรียงลำดับ	1 = น้อยกว่า 5,000 บาท 2 = 5,000 – 10,000 บาท

ตัวแปร (Variable)	ชื่อป้ายกำกับ (Label)	ระดับการวัด (Scale)	หน่วย (Unit)
ระยะเวลาการเป็นผู้ประกันตน	LENGTHSS	มาตรวัดเรียงลำดับ	3 = 10,000 – 15,000 บาท 4 = 15,000 – 20,000 บาท 5 = 20,000 บาท ขึ้นไป 0 = ไม่ได้เป็นผู้ประกันตน 1 = น้อยกว่า 1 ปี 2 = 1-3 ปี 3 = 4-6 ปี 4 = มากกว่า 7 ปี

ตารางที่ 3 ตัวแปรข้อมูลสิทธิ

ตัวแปร (Variable)	ชื่อป้ายกำกับ (Label)	ระดับการวัด (Scale)	หน่วย (Unit)
สิทธิที่รู้	K	มาตรวัดนามบัญญัติ	1 = ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย 2 = คลอดบุตร 3 = ทุพพลภาพ 4 = ตาย 5 = สงเคราะห์บุตร 6 = ชราภาพ 7 = ว่างาน
จำนวนสิทธิประโยชน์ประกันสังคมที่รับรู้	COUNT_K	มาตรวัดเรียงลำดับ	0 = ไม่รู้สิทธิ

ตัวแปร (Variable)	ข้อป้ายกำกับ (Label)	ระดับการวัด (Scale)	หน่วย (Unit)
สิทธิที่เคยใช้	R	มาตราวัดนามบัญญัติ	1 = รู้ 1 สิทธิ
			2 = รู้ 2 สิทธิ
			3 = รู้ 3 สิทธิ
			4 = รู้ 4 สิทธิ
			5 = รู้ 5 สิทธิ
			6 = รู้ 6 สิทธิ
			7 = รู้ 7 สิทธิ
จำนวนสิทธิประโยชน์ประกันสังคมที่เคยใช้	COUNT_R	มาตราวัดเรียงลำดับ	1 = ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย
			2 = คลอดบุตร
			3 = ทูพพลภาพ
			4 = ตาย
			5 = สงเคราะห์บุตร
			6 = ชราภาพ
			7 = ว่างงาน
			0 = ไม่เคยใช้สิทธิ
			1 = เคยใช้ 1 สิทธิ
			2 = เคยใช้ 2 สิทธิ
			3 = เคยใช้ 3 สิทธิ
			4 = เคยใช้ 4 สิทธิ
			5 = เคยใช้ 5 สิทธิ
			6 = เคยใช้ 6 สิทธิ

ตัวแปร (Variable)	ข้อบ่งชี้ (Label)	ระดับการวัด (Scale)	หน่วย (Unit)
การเข้าถึงบริการ (Accessibility)	A	มาตรวัดเรียงลำดับ	7 = เคยใช้ 7 สิทธิ 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 = ไม่เห็นด้วย 3 = เป็นกลาง 4 = เห็นด้วย 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ความเพียงพอของบริการ (Availability)	B	มาตรวัดเรียงลำดับ	1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 = ไม่เห็นด้วย 3 = เป็นกลาง 4 = เห็นด้วย 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การยอมรับคุณภาพบริการ (Acceptability)	C	มาตรวัดเรียงลำดับ	1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 = ไม่เห็นด้วย 3 = เป็นกลาง 4 = เห็นด้วย 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ความสามารถในการจ่าย (Affordability)	D	มาตรวัดเรียงลำดับ	1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 = ไม่เห็นด้วย 3 = เป็นกลาง 4 = เห็นด้วย 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตัวแปร (Variable)	ข้อป้ายกำกับ (Label)	ระดับการวัด (Scale)	หน่วย (Unit)
ความสะดวก (Accommodation)	E	มาตรวัดเรียงลำดับ	1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 = ไม่เห็นด้วย 3 = เป็นกลาง 4 = เห็นด้วย 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3.2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จะใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ศึกษา นอกจากนี้ จะทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ของระดับความคิดเห็นต่อมิติการเข้าถึงบริการทั้ง 5 ด้าน (5A) เพื่อประเมินว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับข้อความในแต่ละด้านมากน้อยเพียงใด

4. การศึกษาเชิงคุณภาพ

4.1. การเลือกผู้ให้ข้อมูล

สนทนากลุ่ม ประชากรคือผู้ประกันตนที่ไม่มีสัญชาติไทยในระบบประกันสังคมทั่วประเทศ โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้เข้าร่วมต้องเคยมีประสบการณ์การใช้สิทธิประโยชน์ และสามารถสื่อสารภาษาไทยได้หรือมีล่ามช่วยแปล จำนวน 4 พื้นที่ ได้แก่ กลุ่มละ 4-5 คน

พื้นที่	จำนวน	ชาย	หญิง
อ.แม่สอด จ.ตาก	6	2	4
อ.เมืองสมุทรสาคร	5	2	3
จ.สมุทรสาคร (มหาชัย)			
อ.เมืองภูเก็ต จ.ภูเก็ต	4	1	3
อ.กระทุ่มแบน	5	2	3
จ.สมุทรสาคร (อ้อมน้อย)			
รวม	20	7	13

การศึกษาครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม โดยจะครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับประสบการณ์การใช้สิทธิประโยชน์ ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิ ความต้องการและข้อเสนอแนะ รวมถึงการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ

4.2. กรอบแนวคิดในการศึกษาเชิงคุณภาพ

ตารางที่ 4 ตารางกรอบแนวคิดในการศึกษาเชิงคุณภาพ

มิติการวิเคราะห์	คำจำกัดความ	ประเด็นที่ศึกษา
1. การเข้าถึงบริการ (Accessibility)	ความสามารถของผู้ประกันตนในการเข้าถึงสิทธิประโยชน์และบริการต่าง ๆ จากระบบประกันสังคมได้อย่างทั่วถึง และเท่าเทียม ทั้งในแง่การรับรู้สิทธิ ความเข้าใจเงื่อนไข ความสะดวกในการติดต่อ และการไม่มีอุปสรรคในการใช้สิทธิ	การรับรู้และความเข้าใจสิทธิประโยชน์ (ความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ทั้ง 7 กรณี, ความเข้าใจเงื่อนไขและขั้นตอนการใช้สิทธิ, การรับรู้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์) เงื่อนไขและขั้นตอนการเกิดสิทธิ (คุณสมบัติและระยะเวลาการส่งเงินสมทบ, กระบวนการและเอกสารการขอรับสิทธิ, ระยะเวลาการพิจารณา)
2. ความเพียงพอของบริการ (Availability)	ความครอบคลุมและความเพียงพอของสิทธิประโยชน์ทั้ง 7 กรณีที่จัดให้แก่ผู้ประกันตน ทั้งในด้านขอบเขตความคุ้มครอง อัตราทดแทน ระยะเวลาการรับสิทธิ และมาตรฐานการให้บริการ	ขอบเขตความคุ้มครองและสิทธิประโยชน์ (ประเภทและเงื่อนไขการคุ้มครองแต่ละกรณี, อัตราเงินทดแทนและการช่วยเหลือ, ระยะเวลาการคุ้มครอง) มาตรฐานการให้บริการ (ความพร้อมของหน่วยบริการ, คุณภาพการให้บริการ) การจัดการด้านสิทธิประโยชน์ (การพิจารณาอนุมัติสิทธิ, การติดตามประเมินผล)
3. การยอมรับคุณภาพบริการ (Acceptability)	ระดับคุณภาพและมาตรฐานของการให้บริการที่ตอบสนองความต้องการ และเป็นที่ยอมรับของผู้ประกันตน ทั้ง	คุณภาพการให้บริการ (มาตรฐานและคุณภาพ, ความรวดเร็วในการให้บริการ, ความพึงพอใจ)

มิติการวิเคราะห์	คำจำกัดความ	ประเด็นที่ศึกษา
	ด้านการบริการ การพิจารณาสิทธิ การคุ้มครอง และการจัดการข้อร้องเรียน	การคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย (การบังคับใช้กฎหมาย, การคุ้มครองผู้ประกันตน, การจัดการข้อร้องเรียน)
4. ความสามารถในการจ่าย (Affordability)	ความเหมาะสมของภาระค่าใช้จ่ายที่ผู้ประกันตนต้องจ่ายสมทบเข้ากองทุน เมื่อเทียบกับความคุ้มค่าของสิทธิประโยชน์ที่ได้รับ	ภาระค่าใช้จ่ายของผู้ประกันตน (ความเหมาะสมของอัตราเงินสมทบ) ความคุ้มค่าของสิทธิประโยชน์ที่ผู้ประกันตนได้รับ (ความเหมาะสมของสิทธิประโยชน์เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่าย, ความพึงพอใจของผู้ประกันตนต่อสิทธิประโยชน์) ความยั่งยืนทางการเงินของระบบประกันสังคมในมุมมองของผู้ประกันตน (การรับรู้และความเชื่อมั่นของผู้ประกันตนต่อความมั่นคงทางการเงินของระบบ, ความคาดหวังของผู้ประกันตนต่อการพัฒนาและปรับปรุงระบบให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง)
5. ความสะดวก (Accommodation)	ความสะดวกและความพร้อมของช่องทางการให้บริการ ระบบสารสนเทศ ขั้นตอนการดำเนินการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการใช้สิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตน	ช่องทางการให้บริการ (หน่วยบริการ, ศูนย์บริการข้อมูล) ระบบและขั้นตอนการบริการ (ความซับซ้อนของขั้นตอน, ระยะเวลาดำเนินการ, การเชื่อมโยงข้อมูล) การอำนวยความสะดวก (สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน, การช่วยเหลือพิเศษ, การประสานงานระหว่างหน่วยงาน)

4.3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนี้จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นหลัก โดยเริ่มจากการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการถอดเทปบันทึกเสียงอย่างละเอียดเพื่อแปลงข้อมูลเสียงเป็นข้อมูลตัวอักษร ขั้นตอนต่อไปคือการจัดระเบียบและจำแนกข้อมูลที่ถอดเทปได้ออกเป็นหมวดหมู่หรือประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาประกันสังคมตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการศึกษา หลังจากนั้นจะทำการวิเคราะห์เชิงลึกในแต่ละประเด็นเพื่อตีความ หาความเชื่อมโยง และระบุรูปแบบหรือแนวโน้มที่ปรากฏในข้อมูล สุดท้ายจึงนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นมาสังเคราะห์เป็นภาพรวมเพื่อตอบคำถามวิจัยและบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาอย่างครอบคลุม

ข้อค้นพบจากแบบสอบถาม

1. ส่วนที่ 1 ข้อมูลประชากรศาสตร์

1.1. เพศ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	113	56
ชาย	86	43
อื่น	3	1
รวม	202	100

จากการสำรวจแรงงานข้ามชาติจำนวน 202 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (56%) จำนวน 113 คน รองลงมาเป็นเพศชาย (43%) จำนวน 86 คน และมีแรงงานข้ามชาติที่ระบุเป็นเพศอื่น ๆ อีกจำนวน 3 คน คิดเป็น 1% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

1.2. สัญชาติ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสัญชาติ

สัญชาติ	จำนวน	ร้อยละ
เมียนมา	197	98
กัมพูชา	2	1
ลาว	3	1
รวม	202	100

จากการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 202 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีสัญชาติเมียนมา (98%) จำนวน 197 คน รองลงมาเป็นผู้ที่มีสัญชาติลาว (1%) จำนวน 3 คน และผู้ที่มีสัญชาติกัมพูชา (1%) จำนวน 2 คน

1.3. จังหวัดที่อาศัย

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจังหวัดที่อาศัย

จังหวัด	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพ	138	68
สมุทรสาคร	41	20
ตาก	5	3
นนทบุรี	4	2
สมุทรปราการ	4	2
นครปฐม	3	2
ชลบุรี	1	1
ปัตตานี	1	1
สระบุรี	1	1
เชียงราย	1	1
พังงา	1	1
มหาสารคาม	1	1
ภูเก็ต	1	1
รวม	202	100

จากการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 202 คน พบว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร (68.3%) จำนวน 138 คน รองลงมาเป็นสมุทรสาคร (20.3%) จำนวน 41 คน และตาก (2.5%) จำนวน 5 คน นอกจากนี้ยังมีผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอื่น ๆ อีก 10 จังหวัด ได้แก่ นนทบุรี สมุทรปราการ นครปฐม ชลบุรี ปัตตานี สระบุรี เชียงราย พังงา มหาสารคาม และภูเก็ต (จังหวัดละ 1% - 2%)

1.4. ช่วงอายุ

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	55	27
21-30 ปี	102	50
31-40 ปี	36	18
41-50 ปี	9	4
มากกว่า 50 ปี	0	0
รวม	202	100

จากการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 202 คน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 21-30 ปี (50%) จำนวน 102 คน รองลงมาเป็นกลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี (27%) จำนวน 55 คน กลุ่มอายุ 31-40 ปี (18%) จำนวน 36 คน กลุ่มอายุ 41-50 ปี (4%) จำนวน 9 คน และไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามที่อายุมากกว่า 50 ปี

1.5. ความสามารถในการพูดภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความสามารถในการพูดภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ความสามารถภาษาไทย		
พูดได้	125	62
พูดไม่ได้	77	38
รวม	202	100
ความสามารถภาษาอังกฤษ		
พูดได้	27	13
พูดไม่ได้	175	87
รวม	202	100

จากการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 202 คน พบว่า ส่วนใหญ่สามารถพูดภาษาไทยได้ (62%) จำนวน 125 คน ในขณะที่ 38% (77 คน) ไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ และส่วนใหญ่ไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ (87%) จำนวน 175 คน ในขณะที่ 13% (27 คน) สามารถพูดภาษาอังกฤษได้

1.6. วิธีการเดินทางเข้าประเทศไทย

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวิธีการเดินทางเข้าประเทศไทย

วิธีการเข้าไทย	จำนวน	ร้อยละ
มีวีซ่าทำงานและใบอนุญาตทำงานที่ถูกต้อง	62	31
เดินทางข้ามพรมแดนโดยไม่มีเอกสาร	59	29
ขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่ตอบ	81	40
รวม	202	100

จากการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 202 คน เกี่ยวกับวิธีการเดินทางเข้าประเทศไทย พบว่า 31% (62 คน) เข้ามาโดยมีวีซ่าทำงานและใบอนุญาตทำงานที่ถูกต้อง 29% (59 คน) เดินทางข้ามพรมแดนโดยไม่มีเอกสาร และ 40% (81 คน) เลือกที่จะไม่ตอบคำถามนี้

1.7. เอกสารที่ครอบครองของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของเอกสารที่ครอบครองของผู้ตอบแบบสอบถาม

เอกสารที่ครอบครอง	จำนวน	ร้อยละ
หนังสือเดินทาง/หนังสือสำคัญประจำตัว (C.I.)	116	57
วีซ่า	90	45
ใบอนุญาตทำงาน (เล่มสีน้ำเงิน)	84	42
บัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย (บัตรสีชมพู)	112	55
ประกันสังคม	47	23
ไม่มีเอกสาร	8	4

จากการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเอกสารที่ครอบครอง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีหนังสือเดินทาง/ใบสำคัญประจำตัว (57%) รองลงมาคือการขึ้นทะเบียน (บัตรสีชมพู) (55%) วีซ่า (45%) และใบอนุญาตทำงาน (เล่มสีน้ำเงิน) (42%) นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 23% มีประกันสังคม ส่วนผู้ที่ไม่มีเอกสารเลยมี 4%

1.8. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

ระยะเวลาที่อาศัยในประเทศไทย	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ปี	15	7
1-3 ปี	72	36
4-6 ปี	22	11
7-10 ปี	38	19
มากกว่า 10 ปี	55	27
รวม	202	100

จากการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 202 คน เกี่ยวกับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย พบว่ากลุ่มที่อาศัยมานาน 1-3 ปี มีสัดส่วนสูงสุด (36%) จำนวน 72 คน รองลงมาเป็นกลุ่มที่อาศัยมานานมากกว่า 10 ปี (27%) จำนวน 55 คน กลุ่มที่อาศัยมานาน 7-10 ปี (19%) จำนวน 38 คน กลุ่มที่อาศัยมานาน 4-6 ปี (11%) จำนวน 22 คน และกลุ่มที่อาศัยมาน้อยกว่า 1 ปี (7%) จำนวน 15 คน

1.9. ระดับการศึกษา

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เข้าศึกษาในระบบ	4	2
ประถมศึกษา	16	8
มัธยมศึกษาตอนต้น	78	39
มัธยมศึกษาตอนปลาย	92	46
ปริญญาตรี	12	6
รวม	202	100

จากการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 202 คน เกี่ยวกับระดับการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (46%) จำนวน 92 คน รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (39%) จำนวน 78 คน ระดับประถมศึกษา (8%) จำนวน 16 คน ระดับปริญญาตรี (6%) จำนวน 12 คน และไม่ได้เข้าศึกษาในระบบ (2%) จำนวน 4 คน

1.10. อาชีพ

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ว่างงาน	9	4
ภาคอุตสาหกรรม	143	71
ภาคก่อสร้าง	5	2
งานบ้าน	21	10
ภาคบริการ	24	12
รวม	202	100

จากการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 202 คน เกี่ยวกับอาชีพ พบว่าส่วนใหญ่ทำงานในภาคอุตสาหกรรม (71%) จำนวน 143 คน รองลงมาคือภาคบริการ (12%) จำนวน 24 คน งานบ้าน (10%) จำนวน 21 คน ผู้ที่ว่างงาน (4%) จำนวน 9 คน และภาคก่อสร้าง (2%) จำนวน 5 คน

1.11. รายได้ต่อเดือน

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
----------------	-------	--------

น้อยกว่า 5,000 บาท	24	12
5,000 – 10,000 บาท	86	43
10,000 – 15,000 บาท	72	36
15,000 – 20,000 บาท	16	8
20,000 บาท ขึ้นไป	4	2
รวม	202	100

จากการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 202 คน เกี่ยวกับรายได้ต่อเดือน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ในช่วง 5,000 - 10,000 บาท (43%) จำนวน 86 คน รองลงมาคือช่วง 10,000 - 15,000 บาท (36%) จำนวน 72 คน ช่วงน้อยกว่า 5,000 บาท (12%) จำนวน 24 คน ช่วง 15,000 - 20,000 บาท (8%) จำนวน 16 คน และช่วง 20,000 บาทขึ้นไป (2%) จำนวน 4 คน

1.12. ระยะเวลาการเป็นผู้ประกันตน

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาการเป็นผู้ประกันตน

ระยะเวลาการเป็นผู้ประกันตน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เป็นผู้ประกันตน	155	77
น้อยกว่า 1 ปี	6	2
1-3 ปี	11	5
4-6 ปี	11	5
7-10 ปี	19	9
มากกว่า 10 ปี	0	0
รวม	202	100

จากการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 202 คน พบว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้ประกันตนคิดเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุดถึง 77% (155 คน) ในส่วนของผู้ที่เป็นผู้ประกันตนนั้น มีเพียง 2% (6 คน) ที่เป็นผู้ประกันตนน้อยกว่า 1 ปี และเท่ากันที่ 5% (11 คน) สำหรับผู้ที่เป็นผู้ประกันตนในช่วง 1-3 ปี และ 4-6 ปี ตามลำดับ ขณะที่ 9% (19 คน) เป็นผู้ประกันตนมาแล้ว 7-10 ปี อย่างไรก็ตาม ไม่พบผู้ตอบแบบสอบถามที่ผู้ประกันตนมานานกว่า 10 ปีเลย แสดงให้เห็นถึงจำนวนผู้ที่ยังไม่ได้เข้าสู่ระบบประกันตน หรือผู้ที่ยังเป็นผู้ประกันตนในระยะเวลาสั้นๆ เป็นส่วนใหญ่

2. ส่วนที่ 2 การรับรู้และการเคยใช้สิทธิประโยชน์

2.1. การรับรู้สิทธิประโยชน์

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการรับรู้สิทธิประโยชน์

การใช้สิทธิประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ทราบสิทธิ	77	38
ทราบ 1 สิทธิ	45	22
ทราบ 2 สิทธิ	20	10
ทราบ 3 สิทธิ	12	6
ทราบ 4 สิทธิ	8	4
ทราบ 5 สิทธิ	9	4
ทราบ 6 สิทธิ	8	4
ทราบ 7 สิทธิ	23	11
รวม	202	100

จากผลสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 202 คน พบว่า 77 คน (38%) ไม่ทราบสิทธิประโยชน์ใดๆ เลย รองลงมาคือ 45 คน (22%) ทราบ 1 สิทธิ, 23 คน (11%) ทราบ 7 สิทธิ, 20 คน (10%) ทราบ 2 สิทธิ, 12 คน (6%) ทราบ 3 สิทธิ, 9 คน (4%) ทราบ 5 สิทธิ, และ 8 คน (4%) ทราบ 4 สิทธิ และ 6 สิทธิ

ตารางที่ 18 ร้อยละของจำนวนคนที่ทราบสิทธิประโยชน์แต่ละกรณี

จำนวนคนที่ทราบสิทธิประโยชน์แต่ละกรณี	จำนวน	ร้อยละ
ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย	113	56
คลอดบุตร	68	34
ทุพพลภาพ	41	20
ตาย	57	28
สงเคราะห์บุตร	50	25
ชราภาพ	32	16
ว่างงาน	46	23

จากการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับจำนวนคนที่ทราบสิทธิประโยชน์ในแต่ละกรณี พบว่า สิทธิที่ทราบมากที่สุดคือสิทธิเมื่อประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย (56%) จำนวน 113 คน รองลงมาคือสิทธิคลอดบุตร (34%) จำนวน 68 คน สิทธิเกี่ยวกับการเสียชีวิต (28%) จำนวน 57 คน สิทธิสงเคราะห์บุตร (25%) จำนวน 50 คน สิทธิว่างงาน (23%) จำนวน 46 คน สิทธิทุพพลภาพ (20%) จำนวน 41 คน และสิทธิชราภาพ (16%) จำนวน 32 คน

2.2. การใช้สิทธิประโยชน์

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของการใช้สิทธิประโยชน์

การใช้สิทธิประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยใช้สิทธิ	173	86
ใช้ 1 สิทธิ	21	10
ใช้ 2 สิทธิ	3	2
ใช้ 3 สิทธิ	4	2
ใช้ 4 สิทธิ	1	0
ใช้ 5 สิทธิ	0	0
ใช้ 6 สิทธิ	0	0
ใช้ 7 สิทธิ	0	0
รวม	202	100

จากการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 202 คน เกี่ยวกับการใช้สิทธิประโยชน์ พบว่า 109 คน (54%) ไม่เคยใช้สิทธิประโยชน์ใด รองลงมาคือ 73 คน (36%) ใช้สิทธิประโยชน์ 1 สิทธิ, 13 คน (6%) ใช้สิทธิประโยชน์ 2 สิทธิ, 6 คน (3%) ใช้สิทธิประโยชน์ 3 สิทธิ และมีผู้ใช้สิทธิประโยชน์ 5 สิทธิ 1 คน ส่วนผู้ใช้สิทธิประโยชน์ 4, 6 และ 7 สิทธิ ไม่มีเลย

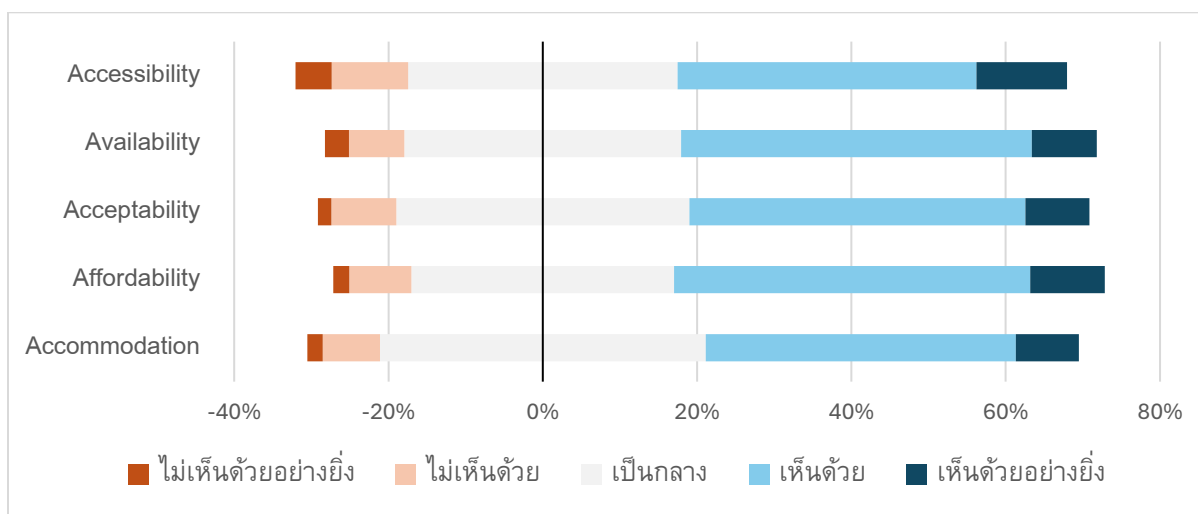
ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของผู้ที่ใช้สิทธิในแต่ละกรณี

จำนวนคนที่ใช้สิทธิแต่ละกรณี	จำนวน	ร้อยละ
ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย	28	14
คลอดบุตร	5	2
ทุพพลภาพ	1	0
ตาย	1	0
สงเคราะห์บุตร	5	2
ชราภาพ	0	0
ว่างงาน	4	2

จากการสำรวจผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับจำนวนคนที่ใช้สิทธิในแต่ละกรณี พบว่ากรณีที่ผู้ใช้สิทธิมากที่สุดคือ "ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย" คิดเป็น 14% (28 คน) รองลงมาเป็นกรณี "คลอดบุตร" และ "สงเคราะห์บุตร" ซึ่งมีจำนวนเท่ากันที่ 2% (5 คน) ในขณะที่กรณี "ว่างงาน" มีจำนวน 4 คน คิดเป็น 2% ส่วนกรณี "ทุพพลภาพ" และ "ตาย" มีผู้ใช้สิทธิเพียง 1 คน คิดเป็น 0% และไม่พบผู้ใช้สิทธิในกรณี "ชราภาพ" เลย

3. ส่วนที่ 3 ผลสำรวจความคิดเห็นของแรงงานข้ามชาติ

รูปที่ 2 ภาพรวมผลสำรวจความคิดเห็นของแรงงานข้ามชาติต่อสำนักงานประกันสังคมผ่านกรอบ 5A

ผลสำรวจความคิดเห็นของแรงงานข้ามชาติต่อสำนักงานประกันสังคมผ่านกรอบ 5A แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของการรับรู้และทัศนคติ โดยรวมแล้ว แรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่แสดงความเห็นด้วย (เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง) ในระดับหนึ่งกับประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานประกันสังคม อย่างไรก็ตาม มีสัดส่วนของแรงงานข้ามชาติที่ไม่เห็นด้วย (ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) อยู่บ้างในทุกมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติ การเข้าถึง และความเพียงพอของบริการ ที่มีสัดส่วนของผู้ไม่เห็นด้วยสูงกว่ามิติอื่น ๆ เล็กน้อย ซึ่งอาจสะท้อนถึงปัญหาหรืออุปสรรคบางประการในการเข้าถึงบริการและข้อมูลเกี่ยวกับประกันสังคมของแรงงานข้ามชาติ

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ยและร้อยละความคิดเห็นของแรงงานข้ามชาติต่อสำนักงานประกันสังคมผ่านกรอบ 5A

กรอบ 5A	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วย	เป็นกลาง	เห็นด้วย	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
การเข้าถึงบริการ					
ค่าเฉลี่ย	10	20	71	78	24
ร้อยละ	5	10	35	39	12
ความเพียงพอของบริการ					
ค่าเฉลี่ย	6	15	73	92	17
ร้อยละ	3	7	36	45	8
การยอมรับคุณภาพบริการ					
ค่าเฉลี่ย	4	17	77	88	17
ร้อยละ	2	8	38	44	8
ความสามารถในการจ่าย					
ค่าเฉลี่ย	4	16	69	93	20
ร้อยละ	2	8	34	46	10
ความสะดวก					
ค่าเฉลี่ย	4	15	85	81	17
ร้อยละ	2	7	42	40	8

ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในระดับดีถึงดีมากในทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านความสามารถในการจ่าย ความพร้อมของบริการ การยอมรับคุณภาพบริการ และความสะดวก ซึ่งเป็นจุดแข็งที่ควรรักษาไว้ ขณะที่การเข้าถึงบริการมีสัดส่วนของผู้ไม่เห็นด้วยสูงกว่ามิติอื่น ๆ เล็กน้อย ซึ่งอาจสะท้อนถึงปัญหาหรืออุปสรรคบางประการในการเข้าถึงบริการและข้อมูลเกี่ยวกับประกันสังคมของแรงงานข้ามชาติ ยังมีโอกาสในการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

4. สรุปท้ายบท

จากการเก็บข้อมูลแรงงานข้ามชาติจำนวน 202 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สัญชาติเมียนมา อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและสมุทรสาคร ช่วงอายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 21-30 ในด้านวิธีการเข้าประเทศไทย พบว่ามีเพียง 31% ที่เข้ามาโดยมีวีซ่าทำงานและใบอนุญาตทำงานที่ถูกต้อง 29% เดินทางข้ามพรมแดนโดยไม่มีเอกสาร และ 40% เลือกที่จะไม่ตอบ

ในด้านเอกสาร ผู้ตอบแบบสอบถามประมาณครึ่งหนึ่งมีหนังสือเดินทาง/ใบสำคัญประจำตัว วีซ่า และใบอนุญาตทำงาน และบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ขณะที่ มีเพียง 23% ที่มีประกันสังคม ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลา 1-3 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทำงานในภาคอุตสาหกรรม มีรายได้อยู่ในช่วง 5,000-10,000 บาท และมีถึง 77% ที่ไม่ได้เป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม

ข้อมูลด้านการรับรู้สิทธิประโยชน์ประกันสังคมแสดงให้เห็นว่าแรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่ (38%) ไม่รับรู้ถึงสิทธิประโยชน์ใดๆ เลย มีเพียง 22% ที่รับรู้สิทธิประโยชน์เพียง 1 สิทธิ โดยสิทธิที่เป็นที่รับรู้มากที่สุดคือสิทธิเมื่อประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย (56%) รองลงมาคือสิทธิคลอดบุตร (34%) สิทธิเกี่ยวกับการเสียชีวิต (28%) และสิทธิสงเคราะห์บุตร (25%) เมื่อพิจารณาการใช้สิทธิประโยชน์ พบว่า 86% ไม่เคยใช้สิทธิประโยชน์ใดๆ เลย และ 10% ใช้สิทธิประโยชน์เพียง 1 สิทธิ โดยกรณีที่มีการใช้สิทธิมากที่สุดคือการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างที่สำคัญระหว่างการรับรู้และการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย

ผลสำรวจความคิดเห็นของแรงงานข้ามชาติเกี่ยวกับประกันสังคมในมิติ 5A โดยรวมแล้วแรงงานส่วนใหญ่เห็นด้วยกับประเด็นต่าง ๆ แต่ก็มีส่วนของผู้ไม่เห็นด้วยอยู่บ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติการเข้าถึง ซึ่งมีสัดส่วนผู้ไม่เห็นด้วยสูงกว่ามิติอื่น ๆ เล็กน้อย ซึ่งบ่งชี้ถึงปัญหาหรืออุปสรรคในการเข้าถึงและข้อมูลเกี่ยวกับประกันสังคมของแรงงานข้ามชาติ

ข้อค้นพบจากการสนทนากลุ่ม

ผลการศึกษาโดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) สะท้อนให้เห็นถึงมิติของประสบการณ์ ความรู้สึกและการรับรู้ของแรงงานข้ามชาติที่มีสถานะเป็นผู้ประกันตนที่มีต่อการประกันสังคมของประเทศไทย รวมถึงแรงงานข้ามชาติบางรายที่แม้มิใช่เป็นผู้ประกันตน แต่ดำรงสถานะความสัมพันธ์ในฐานะลูกจ้างซึ่งสูญเสียผลประโยชน์อันพึงได้รับภายใต้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติเงินทดแทน แรงงานข้ามชาติกลุ่มนี้ดำรงอยู่ในสถานะชายขอบของโครงสร้างสังคมไทย โดยเผชิญกับปรากฏการณ์การกีดกันในการเข้าถึงสิทธิประโยชน์และสวัสดิการที่พึงได้รับตามกรอบกฎหมาย ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างนโยบายการคุ้มครองแรงงานในเชิงทฤษฎีกับการบังคับใช้ในบริบทความเป็นจริง ซึ่งมีนัยสำคัญต่อความเปราะบางทางสังคมและเศรษฐกิจของประชากรกลุ่มนี้

1. ปัญหาการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานและสิทธิประโยชน์

ประเด็นการเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับระบบประกันสังคมและระบบเงินทดแทนเป็นข้อค้นพบสำคัญจากการศึกษา ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แรงงานข้ามชาติที่ทำงานอยู่ในระบบเศรษฐกิจไทย สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มที่สอดคล้องกันคือ การขาดการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนเกี่ยวกับระบบประกันสังคมตั้งแต่ก่อนเข้าสู่ระบบแรงงาน แรงงานข้ามชาติจำนวนมากที่เข้าร่วมการศึกษาค้างนี้ แสดงให้เห็นถึงความไม่คุ้นเคยกับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับระบบประกันสังคม และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดความเข้าใจในสิทธิประโยชน์ที่พวกตนพึงได้รับ ความไม่รู้อย่างนี้ มิได้จำกัดอยู่เพียงแค่กลุ่มแรงงานบางส่วน แต่ปรากฏเป็นวงกว้างในกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ถึงปัญหาในเชิงระบบของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ดังที่แรงงานผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งในพื้นที่แม่สอดได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า “ก็ทำ (ประกันสังคม) ตามนายจ้าง นายจ้างบอกให้ทำก็ต้องทำ ช่วงนั้นนะไม่ไม่ทราบว่าจะประกันสังคมคืออะไร และมีสิทธิประโยชน์มีอะไรบ้าง ไม่ทราบครับ” คำกล่าวนี้นี้ได้เป็นเพียงประสบการณ์เฉพาะบุคคล แต่เป็นภาพสะท้อนที่ชัดเจนถึงสถานการณ์ที่แรงงานข้ามชาติจำนวนมากต้องเผชิญ พวกเขามักจะเข้าสู่ระบบประกันสังคมโดยปราศจากความเข้าใจในหลักการ วัตถุประสงค์ และสิทธิประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับ การดำเนินการตามคำสั่งของนายจ้างโดยไม่ทราบถึงรายละเอียดและสิทธิของตนเองอาจนำไปสู่ความเสียเปรียบและการไม่ได้รับความคุ้มครองทางสังคมอย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพิจารณาอย่างจริงจังในการพัฒนาระบบประกันสังคมให้ครอบคลุมและเป็นประโยชน์ต่อแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยอย่างแท้จริง

จากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ ประเด็นเรื่องช่องว่างในการสื่อสารจากภาครัฐยิ่งปรากฏชัดเจน ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์อีกท่านในแม่สอดได้กล่าวเพิ่มเติมว่า “ตอนนั้นเจ้าหน้าที่รัฐก็ไม่อธิบายอะไร สิทธิประโยชน์อะไรบ้างเราก็ไม่ ทางเราก็ไม่รู้ ทางเจ้าหน้าที่ก็ไม่อธิบายให้ไม่มีการให้ความรู้ เช่นกรณีคลอดบุตรสามารถเบิกได้ อันนี้เราก็ไม่รู้ช่วงนั้นนะ” ข้อความนี้เน้นย้ำถึงการขาดการสื่อสารที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพจากเจ้าหน้าที่รัฐในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบประกันสังคมแก่แรงงานข้ามชาติ

การขาดการอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ มิได้เป็นเพียงความบกพร่องในการให้ข้อมูลเท่านั้น แต่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อ ความสามารถของแรงงานข้ามชาติในการเข้าถึงสิทธิที่พึงได้รับ กรณีที่ผู้ให้สัมภาษณ์ยกตัวอย่างเรื่องสิทธิประโยชน์กรณีคลอดบุตร แสดงให้เห็นว่า แม้สิทธิประโยชน์ดังกล่าวจะมีอยู่จริงในระบบประกันสังคม แต่หากแรงงานข้ามชาติไม่ได้รับทราบข้อมูล หรือ ขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิของตนเอง พวกเขาก็จะไม่สามารถใช้สิทธินั้นได้อย่างเต็มที่ ช่องว่างในการสื่อสารนี้จึงกลายเป็นอุปสรรคสำคัญ ที่ทำให้ระบบประกันสังคมไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองและให้หลักประกันทางสังคมแก่แรงงานข้ามชาติได้อย่างแท้จริง และเป็นประเด็นที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและความครอบคลุมของระบบประกันสังคมในประเทศไทย ผู้ให้สัมภาษณ์จากภูเก็ตท่านหนึ่งกล่าวว่า

ณ ตอนที่มีประกันสังคมไม่รู้ว่า ถ้าค่าดูแลบุตรก็ไม่รู้ ค่าคลอดบุตรก็ไม่รู้ ไม่รู้ก็เลยไม่ได้ ณ ตอนนั้นนะ แต่ว่ามีประกันสังคมแล้ว ไม่รู้เลย แล้วยังว่า ถ้าเกิดอะไรขึ้นไม่สบายเอาไปใช้ประกันสังคมได้แค่รู้แค่นั้น โอเครู้ ก็คือรู้แค่สิทธิเดียว อันอื่นไม่รู้

คำกล่าวนี้นสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ได้รับทราบเพียงสิทธิประโยชน์ด้านการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยเท่านั้น ในขณะที่สิทธิประโยชน์อื่น ๆ ที่ประกันสังคมมอบให้ เช่น ค่าดูแลบุตร และค่าคลอดบุตร ยังคงเป็นเรื่องที่ไม่คุ้นเคยและไม่เข้าใจ การที่ผู้ให้ข้อมูลขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิประโยชน์ที่หลากหลายนี้ ส่งผลโดยตรงต่อการเข้าถึงสิทธิ เนื่องจากหากไม่ทราบว่าตนเองมีสิทธิอะไรบ้าง ก็ย่อมไม่สามารถใช้สิทธิเหล่านั้นได้อย่างเต็มที่

ยิ่งไปกว่านั้น ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมยังชี้ให้เห็นถึง ลักษณะช่องทางการรับข้อมูลสิทธิประโยชน์ประกันสังคมที่น่าสนใจ แรงงานข้ามชาติส่วนหนึ่งได้รับข้อมูลผ่านเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ โดยอาศัยประสบการณ์ตรงจากเพื่อน หรือคนรู้จัก ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์จากมหาชัยที่ว่า

รู้ (สิทธิประกันสังคม) จากเพื่อนคนอื่น ที่เคยมีประสบการณ์ที่เคยคลอดลูก เบิกเงินบุตร แต่ส่วนมากคิดว่าคนแรงงานอะรู้ขึ้นมามากขึ้นก็คือนายหน้า คือนายหน้าเขาก็จะมาบอกว่าเนี่ยมี

ประกันสังคมหรือเปล่า ถ้ามีประกันสังคมนี้ได้จะเดี๋ยวเขาไปทำให้อะไรอย่าง คือนายหน้าก็จะมาบอก
ก็จะรู้ต่อกันมา

คำกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า ช่องทางการสื่อสารข้อมูลสิทธิประโยชน์ประกันสังคมในกลุ่มแรงงานข้ามชาติ ส่วน
หนึ่งพึ่งพาการบอกเล่าปากต่อปาก จากผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในการใช้สิทธิ หรือจากกลุ่มนายหน้าแรงงาน
แม้ว่าช่องทางเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ข้อมูล แต่ก็อาจมีข้อจำกัดในด้านความครบถ้วน และความถูกต้อง
ของข้อมูล เนื่องจากข้อมูลที่ส่งต่อกันในเครือข่ายไม่เป็นทางการ อาจไม่ครอบคลุมสิทธิประโยชน์ทั้งหมด
หรืออาจมีการตีความที่ไม่ถูกต้อง

ประสบการณ์ตรงจากการใช้สิทธิประกันสังคมจึงมีน้ำหนักต่อการรับรู้ข้อมูลมากกว่าแหล่งอื่น
เนื่องจากแรงงานสามารถรับรู้ถึงประโยชน์และความท้าทายของระบบได้โดยตรง ลักษณะการรับรู้ข้อมูลแบบ
ปากต่อปากผ่านเครือข่ายเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า ช่องทางการสื่อสารอย่างเป็นทางการของภาครัฐอาจยังไม่
สามารถเข้าถึงแรงงานข้ามชาติได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ทำให้แรงงานต้องพึ่งพาแหล่งข้อมูลที่ไม่
เป็นทางการเหล่านี้ในการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ของตน ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์จากภูเก็ตอีกท่านหนึ่งกล่าวว่า “ไม่
รู้ขั้นตอน ไม่รู้ข้อมูลเลย ประกันสังคมก็ คนเข้ามาช่วยก็เลยแบบได้สิทธิขึ้นมา ถ้าไม่มีผู้คนเข้ามาช่วย ไม่รู้
เลย ไม่รู้เลยจริง ๆ” คำกล่าวนี้ตอกย้ำว่า หากปราศจากความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก แรงงานข้ามชาติ
จำนวนมากอาจไม่สามารถเข้าถึงสิทธิประกันสังคมของตนเองได้เลย ซึ่งเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการ
ปรับปรุงกลไกการสื่อสารข้อมูลของระบบประกันสังคมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ความท้าทายไม่ได้อยู่ที่การ
เข้าถึงระบบประกันสังคมเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการทำให้แรงงานข้ามชาติเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงสิทธิประโยชน์
ที่ตนเองพึงได้รับ เพื่อให้พวกเขาสามารถใช้ประโยชน์จากระบบประกันสังคมได้อย่างครอบคลุมและ
เหมาะสมกับความต้องการของตนเอง การพึ่งพาช่องทางข้อมูลที่ไม่เป็นทางการเพียงอย่างเดียว จึงอาจไม่
เพียงพอต่อการสร้างความเข้าใจสิทธิประโยชน์ประกันสังคมอย่างทั่วถึงในกลุ่มแรงงานข้ามชาติ

การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบประกันสังคมและสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับนี้เอง ที่เป็น
จุดเริ่มต้นของความท้าทายในมิติอื่น ๆ ตามมา ปรัชญาการณดังกล่าวไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่การไม่สามารถ
ใช้สิทธิประโยชน์บางประการได้เท่านั้น แต่ยังนำไปสู่ปัญหาในมิติที่กว้างขวางกว่า นั่นคือ การเข้าถึงบริการ
และความคุ้มครองทางกฎหมายโดยรวม การที่แรงงานข้ามชาติขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและ
หน้าที่ของตนในฐานะผู้ประกันตน หรือในฐานะลูกจ้างที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติเงินทดแทน ส่งผลให้
พวกเขาต้องเผชิญกับความยากลำบากในการเข้าถึงความคุ้มครองทางกฎหมายและสวัสดิการที่พึงได้รับ
อย่างแท้จริง ความไม่รู้จึงกลายเป็นอุปสรรคสำคัญที่ซับซ้อน และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของแรงงาน
ข้ามชาติในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ

2. ปัญหาด้านภาษาและการแปล

ประเด็นสำคัญที่ปรากฏคือ ความท้าทายในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับระบบประกันสังคมที่เป็นภาษาของตนเอง อุปสรรคสำคัญที่แรงงานข้ามชาติกลุ่มนี้ต้องเผชิญในการทำความเข้าใจและเข้าถึงสิทธิประโยชน์ที่พวกเขามีพึงได้รับจากระบบประกันสังคมของไทย เมื่อข้อมูลสำคัญ เช่น แผ่นพับประชาสัมพันธ์ หรือข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ไม่ได้ถูกนำเสนอในภาษาที่แรงงานชาวพม่าเข้าใจ จึงทำให้พวกเขาอาจเกิดความสับสน ไม่มั่นใจ หรือแม้แต่เข้าใจผิดเกี่ยวกับระบบประกันสังคมโดยรวม

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งในอำเภอแม่สอดได้สะท้อนถึงความยากลำบากในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับระบบประกันสังคมในช่วงแรกของการทำงานในประเทศไทย โดยกล่าวว่า ในอดีตเจ้าหน้าที่ภาครัฐอาจไม่ได้ให้ข้อมูลที่เพียงพอต่อความต้องการของแรงงานข้ามชาติ “(แผ่นพับประชาสัมพันธ์) ไม่มีการแปลภาษาพม่า ก็คือเจ้าหน้าที่ ช่วงนั้นก็คือเจ้าหน้าที่ก็เลย เขาก็ไม่ค่อยให้ความรู้เท่าไร” อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ปัจจุบันมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ผู้ให้สัมภาษณ์รายเดิมกล่าวเสริมว่า ในปัจจุบันมีการแจกเบอร์โทรศัพท์ติดต่อจากเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแรงงานข้ามชาติยังสามารถเข้าถึงข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับระบบประกันสังคมได้ด้วยตนเองผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์และโทรศัพท์มือถือ

การพัฒนาเครื่องมือสื่อสารและสื่อประชาสัมพันธ์ที่ใช้ภาษาพม่ามากขึ้น นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้แรงงานข้ามชาติสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของตนเองได้สะดวกและง่ายดายยิ่งขึ้น ผู้ให้ข้อมูลในอำเภอแม่สอดได้ยืนยันถึงความเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกนี้ โดยกล่าวว่า ในอดีตข้อมูลข่าวสารเหล่านี้แทบจะไม่มี แต่ในปัจจุบัน ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงโทรศัพท์มือถือ

แรงงานข้ามชาติสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองได้หลากหลายช่องทาง ผู้ให้ข้อมูลยังยกตัวอย่างถึงการได้รับข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ด้านต่าง ๆ เช่น สิทธิประโยชน์เมื่อคลอดบุตร วิธีการเบิกจ่าย สิทธิการรักษาพยาบาล และการให้ข้อมูลจากโรงพยาบาลเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ประกันสังคม

ในช่วงนั้นน่าจะไม่มีอะไร แต่หลังจากที่ ก็คือสามารถใช้มือถือได้ใช่ไหม ก็คือ ถ้าย้อนไปก็ประมาณ 5 ปี ก็คือเริ่มจาก มีภาษาพม่ามีอะไรให้ความรู้บ้างเรื่องสิทธิประโยชน์มีอะไรบ้างเช่น เออถ้าเราคลอดบุตรมาต้องได้เท่าไรต้องเบิกยังงี้ถ้าเราไปเจ็บป่วยไปรักษา ก็คือโรงพยาบาลก็มีการแจ้งให้ทราบไปด้วยว่าเออประกันสังคมอะสิทธิประโยชน์คือประกันสังคมมีอะไรบ้าง

ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวของแรงงานข้ามชาติในการใช้เทคโนโลยีเพื่อแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสะท้อนถึงศักยภาพของเทคโนโลยีดิจิทัลในการเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อการเรียนรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร อย่างไรก็ตาม การพึ่งพาตนเองในการค้นหาข้อมูลดังกล่าว อาจบ่งชี้ถึงความจำเป็นที่หน่วยงานภาครัฐควรพิจารณาพัฒนาแนวทางการให้ข้อมูลเชิงรุก เพื่อที่จะสามารถเข้าถึงกลุ่มแรงงานข้ามชาติได้โดยตรงและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อเติมเต็มช่องว่างของการเข้าถึงข้อมูลและส่งเสริมให้แรงงานข้ามชาติได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนอย่างทั่วถึง

อุปสรรคด้านภาษาถือเป็นประเด็นสำคัญที่ถูกเน้นย้ำอีกครั้งโดยผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นแรงงานชาวพม่าในพื้นที่มหาชัย ผู้ให้สัมภาษณ์ที่มหาชัยสะท้อนถึงความยากลำบากในการเข้าถึงระบบประกันสังคมอันเนื่องมาจากข้อจำกัดทางภาษาและการบริการล่ามที่ไม่เพียงพอ “ล่ามมีคนเดียว แล้วพอคนพม่าด้วยความเขาพูดไม่ได้ เขาสื่อสารไม่ได้ เจ้าหน้าที่พูดอะไรมา เอาเอกสารแบบไหนเขาก็ไม่เข้าใจ เขาก็ไม่ออกไปเอง” ปัญหาด้านภาษาที่แรงงานชาวพม่าต้องเผชิญในการสื่อสารภาษาไทย ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความสามารถในการทำความเข้าใจข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับระบบประกันสังคม เมื่อบริการล่ามมีอยู่อย่างจำกัดและไม่เพียงพอต่อความต้องการ แรงงานข้ามชาติจึงประสบปัญหาในการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ ส่งผลให้เกิดความไม่เข้าใจ ความสับสน และท้ายที่สุด ความรู้สึกไม่อยากที่จะเข้าไปใช้บริการหรือดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับประกันสังคมด้วยตนเอง

การเข้าถึงระบบประกันสังคมของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยยังคงเผชิญกับความท้าทาย แม้ว่าเจ้าหน้าที่จะพยายามอำนวยความสะดวกและลดความจำเป็นในการพึ่งพานายหน้า แต่ในทางปฏิบัติ แรงงานข้ามชาติจำนวนมากยังคงต้องเผชิญกับอุปสรรคที่ทำให้การเข้าถึงบริการโดยตรงเป็นไปได้ยาก ผู้ให้สัมภาษณ์จากมหาชัยได้ให้ข้อมูลที่สะท้อนถึงความท้าทายนี้ โดยกล่าวว่า

แต่ส่วนมากเจ้าหน้าที่เขาก็บอกว่า มันไม่จำเป็นต้องใช้นายหน้าหรอก เขาก็พยายามทำให้มันง่ายอยู่ เจ้าตัวสามารถมาเองได้ แต่พอมันเป็นความเป็นจริง มันไม่ได้ เพราะว่าเคยมีคนรู้จักที่ให้ไปเอง มีล่าม แต่พอไปเองอะเขาลองไปเองดู มันไม่ได้ล่ามก็ไม่ได้มา เขาก็ให้เหมือนใบกรอก ใบคำร้อง ว่าเราจะยื่นอะไรบ้าง มันเป็นภาษาไทย มันไม่ได้มีภาษาพม่า พอเจ้าตัวเค้าก็อ่านเจ้าหน้าที่ก็ยื่นให้ต้องไปบอกไปใบกรอกไปนี่ก่อน เค้าก็กรอกไม่เป็น สุดท้ายเค้าก็ต้องไปพึ่งนายหน้าอยู่ดี

ประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ที่พยายามติดต่อหน่วยงานประกันสังคมด้วยตนเองแสดงให้เห็นถึงความคลาดเคลื่อนระหว่างนโยบายและการปฏิบัติจริง แม้ว่าเจ้าหน้าที่จะอ้างว่าสามารถดำเนินการด้วยตนเองได้ และควรมีล่ามให้ความช่วยเหลือ แต่ในความเป็นจริง เมื่อแรงงานข้ามชาติพยายามเข้าถึงบริการด้วยตนเอง

พวกเขากลับไม่พบการสนับสนุนด้านภาษาตามที่คาดหวัง ล่ามไม่ได้ปรากฏตัว และแบบคำร้องต่าง ๆ ยังคงเป็นภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาที่ไม่คุ้นเคยสำหรับแรงงานข้ามชาติจำนวนมาก

สถานการณ์นี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสำคัญคือ การขาดการสนับสนุนด้านภาษาที่เป็นรูปธรรมและเพียงพอสำหรับแรงงานข้ามชาติ แม้ว่าจะมีนโยบายที่เปิดกว้างให้แรงงานข้ามชาติสามารถเข้าถึงบริการประกันสังคมได้โดยตรง แต่หากปราศจากเครื่องมือและทรัพยากรที่เหมาะสม เช่น แบบคำร้องภาษาต่าง ๆ และล่ามที่พร้อมให้บริการ แรงงานข้ามชาติก็ยังคงประสบปัญหาในการทำความเข้าใจและดำเนินการตามขั้นตอนที่จำเป็น ความท้าทายนี้ทำให้แรงงานข้ามชาติจำนวนมากรู้สึกว่าการพึ่งพานายหน้ายังคงเป็นทางเลือกที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อให้พวกเขาสามารถเข้าถึงสิทธิและบริการด้านประกันสังคมที่พึงได้รับ

ข้อมูลเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า แม้จะมีความพยายามในการปรับปรุงระบบประกันสังคมให้เข้าถึงง่ายขึ้นสำหรับแรงงานข้ามชาติ แต่ยังมีช่องว่างระหว่างนโยบายและการปฏิบัติที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการสนับสนุนด้านภาษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยให้แรงงานข้ามชาติสามารถเข้าถึงบริการประกันสังคมได้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง

3. ปัญหาการเข้าสู่ระบบและสถานะผู้ประกันตน

ปัญหาความท้าทายในการทำให้ระบบประกันสังคมเข้าถึงแรงงานข้ามชาติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทที่การเข้าถึงระบบยังคงขึ้นอยู่กับผลการดำเนินการของนายจ้างเป็นสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลจากจังหวัดภูเก็ตได้แสดงความคิดเห็นว่า “แล้วแต่นายจ้าง ถ้านายจ้างทำเอกสารทำให้ก็ได้ ไม่ทำก็ได้ ทำตามนายจ้าง ตัวเองก็ไม่ได้ถามนายจ้างว่า ทำไม ก็ไม่ได้ถามเรื่องนั้นด้วย ทำตามนายจ้างบอก” ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า การทำหรือไม่ทำเอกสารเพื่อเข้าสู่ระบบประกันสังคมนั้น “แล้วแต่นายจ้าง” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอำนาจการตัดสินใจของนายจ้างในเรื่องนี้ และผู้ให้ข้อมูลเองก็ไม่ได้เข้าไปสอบถามหรือเรียกร้องสิทธิดังกล่าว แรงงานข้ามชาติอาจจะไม่ได้รับทราบถึงสิทธิของตนเองอย่างชัดเจน หรืออาจจะไม่กล้าเรียกร้องสิทธิดังกล่าวเนื่องจากความไม่เข้าใจในระบบ หรือความกังวลเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับนายจ้าง หรือสถานะการทำงานของตนเอง

การตัดสินใจเข้าสู่ระบบประกันสังคมของแรงงานข้ามชาติในบางกรณีอาจไม่ได้เกิดจากความเข้าใจหรือความสมัครใจของตัวแรงงานเอง แต่เป็นไปตามคำสั่งหรือการดำเนินการของนายจ้าง ผู้ให้ข้อมูลยังระบุว่า “ช่วงนั้นนะไม่ไม่ทราบว่าจะประกันสังคมคืออะไร และมีสิทธิประโยชน์มีอะไรบ้าง ไม่ทราบครับ” ซึ่งบ่งชี้ว่า แรงงานข้ามชาติบางส่วนอาจเข้าสู่ระบบประกันสังคมโดยปราศจากความเข้าใจในรายละเอียดของระบบหรือสิทธิประโยชน์ที่ตนเองพึงจะได้รับ ดังนั้น การที่แรงงานข้ามชาติเหล่านี้ตัดสินใจเข้าสู่ระบบประกันสังคมจึงอาจเป็นไปตามการชี้แนะของนายจ้างเป็นหลัก โดยมีได้เกิดจากความตระหนักถึงความสำคัญหรือความ

เข้าใจในสิทธิประโยชน์ของประกันสังคมด้วยตนเองอย่างแท้จริง เช่นเดียวกันกับผู้ให้ข้อมูลจากแม่สอดได้กล่าวว่า “ก็ทำตามนายจ้าง นายจ้างบอกให้ทำก็ต้องทำ ช่วงนั้นนะไม่ไม่ทราบว่าจะประกันสังคมคืออะไร และมีสิทธิประโยชน์มีอะไรบ้าง ไม่ทราบครับ” ผู้ประกันตนบางส่วนอาจเข้าสู่ระบบประกันสังคมโดยปราศจากความเข้าใจในรายละเอียดและสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับอย่างแท้จริง การตัดสินใจเข้าระบบจึงอาจเป็นไปตามนายจ้างเป็นหลัก มิได้เกิดจากความตระหนักถึงความสำคัญหรือความเข้าใจในสิทธิประโยชน์ของประกันสังคมด้วยตนเอง

การที่ระบบประกันสังคมผูกโยงกับการดำเนินการของนายจ้างมากเกินไป ทำให้แรงงานต้องพึ่งพานายจ้างในการเข้าถึงสิทธิ ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาการเลือกปฏิบัติ หรือไม่ได้รับความเป็นธรรม หากนายจ้างไม่ให้ความร่วมมือ สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างในระบบประกันสังคมที่ส่งผลกระทบต่อแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขาดอำนาจในการต่อรองและการตัดสินใจด้วยตนเองของแรงงานข้ามชาติในบริบทของการทำงาน

อุปสรรคอีกประการหนึ่งที่แรงงานข้ามชาติต้องเผชิญในการเข้าถึงระบบประกันสังคม นั่นคือ ปัญหาความไม่ต่อเนื่องของข้อมูลประกันสังคมเมื่อมีการเปลี่ยนงาน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลที่แม่สอดได้อธิบายว่า

อันเก่าที่เราส่งมาก็มีแต่อันใหม่ เหมือนกับว่าอันเก่าจะขาด อันเก่าขาดแต่นายจ้างทำให้อันใหม่ ทำอันใหม่ให้แต่อันเก่ายังไม่ครบ ประวัติก็แยกกัน เราจะเบิกไม่ได้เพราะแม้แต่มียันเก่าครบ แต่อันใหม่จะยังไม่ครบ สมมุติว่าเราจะเบิกสงเคราะห์บุตร ต้องนำส่งก็ประมาณสิบสองเดือน อันนี้ก็ยังไม่ครบ ยังไม่ครบ ก็ต้องให้ทั้งสองเนี่ยมารวมมารวมกัน ถ้าจะรวมกันไปอย่างนี้ ก็นายจ้างต้องไปยื่น ต้องไปชี้แจงแต่นายจ้างก็ไม่ดำเนินการให้

ผู้ให้ข้อมูลอธิบายถึงปัญหาความไม่ต่อเนื่องของข้อมูลประกันสังคมเมื่อมีการเปลี่ยนงาน กล่าวคือ ระบบบันทึกข้อมูลชุดเก่าและชุดใหม่แยกออกจากกัน แม้ว่าผู้ให้ข้อมูลจะส่งเงินสมทบรวมกันครบตามเกณฑ์ แต่เนื่องจากข้อมูลชุดเก่า “ขาดความต่อเนื่อง” และข้อมูลชุดใหม่ยัง “ไม่ครบกำหนด” จึงส่งผลให้ไม่สามารถเบิกสิทธิประโยชน์ได้ ยกตัวอย่างเช่น สิทธิสงเคราะห์บุตร ซึ่งมีเงื่อนไขว่าต้องนำส่งเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 12 เดือน หากข้อมูลไม่ต่อเนื่อง แม้ว่าจะระยะเวลาการส่งเงินสมทบรวมทั้งหมดจะเกิน 12 เดือน แต่หากข้อมูลแต่ละชุดไม่ครบ 12 เดือนตามเกณฑ์ ก็อาจทำให้ไม่สามารถเบิกสิทธิประโยชน์ดังกล่าวได้

สถานการณ์นี้จำเป็นต้องให้นายจ้างดำเนินการรวมข้อมูล แต่เนื่องจากนายจ้างไม่ดำเนินการให้แรงงานจึงประสบปัญหาในการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับ ประเด็นนี้ชี้ให้เห็นถึงความท้าทายในการบริหารจัดการระบบข้อมูลประกันสังคมให้มีความเชื่อมโยงและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับแรงงานที่อาจมีการเปลี่ยนย้ายงานเป็นเรื่องปกติ ระบบข้อมูลที่ไม่เอื้อต่อการเคลื่อนย้ายแรงงาน และไม่

สามารถเชื่อมโยงประวัติการทำงานจากนายจ้างหลายรายได้อย่างราบรื่น ย่อมก่อให้เกิดอุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ของแรงงาน และอาจนำไปสู่ความไม่เป็นธรรมในการได้รับสิทธิประโยชน์ที่พึงมีพึงได้ในที่สุด

แม้นายจ้างจะมีหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อดำเนินการด้านประกันสังคม แต่ในทางปฏิบัติ การไม่ดำเนินการดังกล่าวส่งผลกระทบโดยตรงต่อการเข้าถึงสิทธิของแรงงาน ประเด็นสำคัญคือความไม่เชื่อมโยงและไม่ต่อเนื่องของข้อมูลประกันสังคม โดยเฉพาะเมื่อแรงงานมีการเปลี่ยนย้ายงาน หรือเอกสารประจำตัวหมดอายุ ดังที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า “ครั้งนี้นายจ้างใช้พาสปอร์ตเล่มนี้ทำประกันสังคมให้ แต่ถ้าเอกสารหมดเมื่อใด ไม่ต่อให้แล้วก็ให้ทำใหม่ การให้ทำใหม่ก็ต้องยื่นประกันสังคมใหม่ แต่ไม่ได้เอาอันเก่ายื่นเก่าตามมา ก็เลยเป็นบัตรประกันสังคมเป็นสองสามอัน” ความไม่ต่อเนื่องของข้อมูลประกันสังคม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ที่ต้องอาศัยระยะเวลาการส่งเงินสมทบอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความท้าทายในการบริหารจัดการข้อมูลของแรงงานข้ามชาติในระบบประกันสังคม รวมถึงบทบาทของนายจ้างในการดำเนินการที่ส่งผลโดยตรงต่อความต่อเนื่องของสิทธิแรงงาน

เอกสารประจำตัวที่เราใช้มันจะหมดอายุแล้ว แม้แต่หมดอายุไปก็ตาม เพราะว่าเราไม่ได้ย้ายไปไหน เรายังทำงานที่นี้อยู่แล้ว เราทำงานที่นี้ตลอดมาก็คือประกันสังคมของเรา มันไม่ใช่ว่า เออ ประกันสังคมอะ เอกสารประจำตัวหมดอายุ แล้วก็ประกันสังคมก็หมดไปเลย แล้วทำเอกสารใหม่ก็คือทำบัตรใหม่มันไม่ใช่ใจ ก็คืออยากให้ทางประกันสังคมตรวจสอบอยู่ดีว่า ลูกจ้างคนหนึ่งทำกับบริษัทนี้มาตลอดตลอดเลยไม่ขาด แต่เพียงแค่เอกสารเขาขาดไป แต่แม้แต่ข้ออย่างไรก็ตาม ก็คือขอให้มันเป็นเลขประกันตัวเลขเดียวกัน

การออกบัตรประกันสังคมใหม่ทุกครั้งเมื่อมีการเปลี่ยนนายจ้าง หรือการขาดความต่อเนื่องของข้อมูลเมื่อเอกสารหมดอายุ ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนของข้อมูลและอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ที่ต้องอาศัยระยะเวลาการส่งเงินสมทบอย่างต่อเนื่อง ข้อค้นพบนี้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบบริหารจัดการข้อมูลประกันสังคมให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุม เพื่อให้แรงงานข้ามชาติสามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับอย่างเป็นธรรม

4. ปัญหากระบวนการการยื่นเอกสาร

กระบวนการเบิกสิทธิจากประกันสังคมมีความล่าช้าและซับซ้อน โดยเฉพาะในกรณีที่นายจ้างไม่ได้ส่งเงินสมทบอย่างถูกต้อง แม้ว่าจะมีเจ้าหน้าที่ช่วยดำเนินการ แต่กระบวนการยังคงใช้เวลานานและต้องเดินทางไปดำเนินเรื่องหลายรอบ ซึ่งสร้างความยุ่งยากให้แก่ผู้ใช้สิทธิเป็นอย่างมาก หลายกรณีพบว่าการยื่นเรื่องใช้เวลานานและต้องเดินทางไปติดต่อหลายครั้ง ซึ่งสร้างภาระให้แก่ผู้ใช้สิทธิ ผู้ให้สัมภาษณ์รู้สึกว่

กระบวนการเบิกสิทธิเต็มไปด้วยความยุ่งยากและใช้เวลานานกว่าที่ควรจะเป็น โดยไม่เข้าใจถึงสาเหตุที่แท้จริงของความล่าช้าและความซับซ้อนในการดำเนินการ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่แมสซอดกล่าวว่า "เวลาที่ไปเบิกประกันสังคมมันขาด ถ้านายจ้างไม่ส่งต่อหรือเปล่าอะไรพวกนี้ เราไม่ทราบ ทางเจ้าหน้าที่ก็เลยมีการดำเนินการให้ ช่วยให้ แต่ก็แต่ละทางก็ยุ่งยากมากอยู่ แต่ไม่รู้ว่ามันยุ่งยังงี้ แต่ผมดูแค่ว่ายุ่ง แล้วก็นานพอสมควร ครีบ ต้องไป 4 รอบเลย แต่ละรอบก็มันนานมากเลย"

ผู้ให้ข้อมูลที่มหาชัยก็ได้แสดงทัศนคติที่ไม่พึงพอใจต่อประสบการณ์ในการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ประกันสังคม ผู้ให้ข้อมูลระบุถึงความยุ่งยากในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประกันสังคม ซึ่งอาจสะท้อนถึงกระบวนการที่ซับซ้อน หรือขั้นตอนที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็นในการติดต่อราชการ "(ติดต่อเจ้าหน้าที่) ก็ไม่ค่อยโอเคเท่าไร การที่จะต้องไปประกันสังคมยุ่งยากแล้วก็เอาเจ้าหน้าที่ก็บริการก็ไม่ค่อยโอเคเท่าไร" ผู้ให้ข้อมูลยังได้แสดงความเห็นว่าคุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ประเด็นนี้ชี้ให้เห็นถึงความท้าทายในการพัฒนาคุณภาพการบริการของหน่วยงานภาครัฐให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความยุ่งยากในการดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประกันสังคมสะท้อนถึงกระบวนการที่ซับซ้อน หรือขั้นตอนที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็นในการติดต่อราชการ ผู้ให้ข้อมูลยังได้แสดงความเห็นว่าคุณภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ "(ติดต่อเจ้าหน้าที่) ยุ่งยาก บางทีแค่เรื่องแค่นี้อะไรอย่างเงี้ย เขาก็ต้องไปกลับไปกลับกลับรอบ ห้ารอบอย่างเงี้ยละ สี่ห้ารอบ อ้อแต่ถ้าเป็นนายหน้าเนี่ย รอบเดียวจบ คือเหมือนเจ้าหน้าที่ประกันสังคมกับเจ้าตัวเนี่ยจะเหมือนเขาจะทำให้มันยากมากกว่า ถ้าเป็นนายหน้าเนี่ยคือเขาไม่ต้องอะไรเลย"

ปัญหาสำคัญที่ผู้ให้ข้อมูลประสบคือความไม่ชัดเจนและความไม่สอดคล้องกันของข้อกำหนดด้านเอกสาร โดยในแต่ละครั้งที่ติดต่อเจ้าหน้าที่ อาจได้รับแจ้งข้อกำหนดเพิ่มเติมที่แตกต่างกัน แม้ว่าผู้ให้ข้อมูลจะเตรียมเอกสารไปตามที่เข้าใจในเบื้องต้นแล้ว แต่กลับพบว่ายังไม่ครบถ้วนตามที่เจ้าหน้าที่ต้องการ ทำให้ต้องเสียเวลาในการจัดเตรียมเอกสารเพิ่มเติม และเดินทางไปติดต่ออีกครั้ง กระบวนการดังกล่าวส่งผลให้ระยะเวลาในการดำเนินการยาวนานเกินความจำเป็น ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า "เช่นการไปยื่นนะ วันนี้เราไปยื่นเจอเจ้าหน้าที่คนนึง เจ้าหน้าที่บอกว่าต้องการนู่นนี่นั่นนะ เราเตรียมไปแล้ว แต่ว่าวันทั้งวันนะไป ยังไม่พร้อมอีกเรา ต้องขอเพิ่มนู่นนี่นั่นก็เลยใช้ระยะเวลาประมาณ ประมาณปีกว่ากว่าจะได้ แม้ว่าผู้ให้ข้อมูลจะพยายามเตรียมเอกสารตามที่ได้รับแจ้งในแต่ละครั้งแล้ว แต่ก็ยังคงประสบปัญหาเอกสารไม่สมบูรณ์อยู่ ส่งผลให้ต้องเดินทางไปติดต่อสำนักงานประกันสังคมซ้ำแล้วซ้ำเล่า

ก็ติดปัญหาเรื่องเอกสารเหมือนกัน ว่าแต่ละครั้งเจ้าหน้าที่ไปยื่นแล้ว เจ้าหน้าที่บอกว่าเอกสารยังไม่ครบ ไม่ครบโอเค ต้องการอะไรบ้าง เราก็เลยเตรียม เตรียมแล้วก็ไปยื่น ไปยื่นอีกแล้วอะ ยังไม่ได้อีก ยังไม่พร้อมอีก ต้องการอันนี้หรือต้องการไหน ๆ เขาก็เลยต้องไปเจ็ตรอบ ต้องไปที่เจ็ตรอบถึงจะได้

ปัญหาเรื่องเอกสารก็เป็นอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมเช่นกัน ผู้ให้ข้อมูลเล่าว่าในการยื่นเอกสารแต่ละครั้ง มักจะได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ว่าเอกสารที่ยื่นไปนั้นยังไม่ครบถ้วน ทำให้ต้องกลับไปเตรียมเอกสารเพิ่มเติมอยู่หลายครั้ง แม้ว่าจะพยายามสอบถามถึงรายการเอกสารที่จำเป็นต้องใช้และเตรียมไปตามนั้นแล้วก็ตาม แต่เมื่อกลับไปยื่นอีกครั้ง ก็ยังคงได้รับแจ้งว่าเอกสารยังไม่พร้อมและมีเอกสารเพิ่มเติมที่ต้องการอีก

จากข้อมูลของตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิทธิผู้พิการ ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับปัญหาความไม่ชัดเจนของขั้นตอนและระเบียบปฏิบัติในระบบประกันสังคมไว้ว่า

อยากทราบขั้นตอนของประกันสังคมกันว่า มา 1 2 3 มาเอาอะไรบ้าง 1 2 3 มียังใบบ้าง เพราะว่าเหมือนมันอยู่ที่ตัวบุคคลเลย วันนี้มาคุยกับคนนี้ต้องใช้ แต่พออีกวันหนึ่งไปคุยกับคนนี้ไม่ต้องใช้ เอกสารตัวนี้ไม่ต้องใช้ หรือว่าใช้แต่ไม่ต้องละเอียดเท่าคนนั้น เหมือนแต่ละคนนะไม่เหมือนกันเลย เจ้าหน้าที่แต่ละคน เหมือนมีระเบียบปฏิบัติที่ไม่ไม่ชัดเจน ทำให้รู้สึกว่าเออบางคนตรงที่จะเอาอย่างงี้ไม่มีมาตรฐาน มันก็เลยก่อให้เกิดว่าเสียเวลาหลายหลายรอบ

ข้อความนี้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แต่ละบุคคล ซึ่งส่งผลให้ข้อกำหนดเกี่ยวกับเอกสารและขั้นตอนการดำเนินการแตกต่างกันไปในแต่ละครั้งที่ผู้ใช้บริการติดต่อ ความไม่สอดคล้องดังกล่าวสร้างความรู้สึกว่ระบบขาดมาตรฐานที่ชัดเจน และนำไปสู่ความล่าช้าและความยุ่งยากในการขอรับสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนความซับซ้อนและความไม่ชัดเจนของข้อกำหนดด้านเอกสารนี้ จึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้กระบวนการเบิกจ่ายสิทธิประโยชน์ประกันสังคมเป็นไปอย่างล่าช้าและยากลำบากสำหรับผู้ให้บริการ

5. ปัญหาการแปลเอกสาร

ประเด็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่แรงงานข้ามชาติในประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่คือ ความท้าทายในการบวนการแปลเอกสารเพื่อใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับระบบประกันสังคม ความยุ่งยากไม่ได้อยู่ที่ขั้นตอนที่ซับซ้อนเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงค่าใช้จ่ายที่สูง และข้อกำหนดที่เข้มงวดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

เขายกกว่าขึ้นตอนยุ่งยากแล้วก็ยากเพราะว่าต้องแปลเอกสารแล้วถ้าแปลตัวอักษรผิดตัวเดียวหรืออะไรอย่างเงี้ยเขาก็ต้องให้ไปแปลใหม่และไอ้ที่แปลเนี่ย แผ่นละแปดร้อย แผ่นละทกร้อย แล้วเขาต้องแปลอย่างเงี้ยหลายหลายครั้ง ถ้าเกิดว่าแบบประกันสังคมบอกแบบนี้ไม่ได้ ตราบ้มนตรงนี้ไม่มี บริษัทแปลนี้ไม่ได้ ต้องบริษัทแปลที่ต้องเป็นแบบนี้แบบนี้เขาก็ต้องไปหา ต้องไปหามาแล้วก็เสียตั้งค์หลายครั้ง แล้วแผ่นละเกือบพัน แล้วบางคนแบบสีห้าแผ่น เพื่อที่จะเอาเงินแค่แปดร้อย แต่ว่าเขาต้องจ่ายไปหลายบาท ... คือมันก็ยุ่งยาก แล้วก็ละเอียดด้วย แล้วก็เป็นคนละเอียดมาก (มหาชัย)

จากคำกล่าวข้างต้น สามารถจำแนกปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการแปลเอกสารได้ดังนี้ ประการแรก ความละเอียดและซับซ้อนของขั้นตอนการแปล หากเกิดข้อผิดพลาดแม้เพียงเล็กน้อย เช่น การแปลตัวอักษรผิด หรือตราประทับไม่เป็นไปตามข้อกำหนด ก็จะต้องเริ่มกระบวนการแปลใหม่ทั้งหมด ประการที่สอง ค่าใช้จ่ายในการแปลเอกสารต่อแผ่นนั้นค่อนข้างสูง ซึ่งสร้างภาระหนักให้กับแรงงานข้ามชาติที่ส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ยิ่งไปกว่านั้น ในบางกรณี แรงงานต้องแปลเอกสารจำนวนมากเพื่อแลกกับเงินสวัสดิการเพียงเล็กน้อย ทำให้พวกเขาต้องแบกรับค่าใช้จ่ายมากกว่าเงินที่ได้รับจริง และประการสุดท้าย หน่วยงานภาครัฐมีข้อกำหนดที่เจาะจงเกี่ยวกับบริษัทแปลและรูปแบบของเอกสาร ทำให้แรงงานต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมเพื่อค้นหาบริษัทแปลที่ตรงตามเงื่อนไข

ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความสามารถของแรงงานข้ามชาติในการเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการที่พวกเขามีสิทธิได้รับตามกฎหมาย การที่ต้องแบกรับค่าใช้จ่ายจำนวนมากในการแปลเอกสาร ทำให้แรงงานจำนวนมากต้องยอมแพ้และไม่สามารถเข้าถึงสิทธิของตนได้ นอกจากนี้ ความยุ่งยากของกระบวนการยังเป็นอุปสรรคสำคัญในการเข้าสู่ระบบประกันสังคมอย่างเป็นธรรม ซึ่งควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

6. ปัญหาการรับรองเอกสาร

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากพื้นที่มหาชัยสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายในการรับรองเอกสารทางกฎหมายจากประเทศเมียนมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ใบจดทะเบียนสมรส เนื่องจากรูปแบบและความแตกต่างของเอกสารดังกล่าวในแต่ละพื้นที่ของเมียนมา ส่งผลให้เกิดความไม่เชื่อมั่นและความสงสัยในความถูกต้องของเอกสารเหล่านี้

ใบจดทะเบียนสมรสเนี่ยเขายกกว่าแต่ละพื้นที่ของพม่าจะไม่เหมือนของไทยก็คือจะมีรูปแบบเดียวแบบที่ถูกกฎหมายแบบเดียว แต่ของพม่า แต่ละจังหวัด แต่ละเมืองจะไม่เหมือนกัน พม่าไม่เหมือนกัน เขาก็เลยไม่เชื่อถือใบจดทะเบียนสมรสว่าปลอมหรือเป่ลามัน เหมือนเขายกกว่ามันพิสูจน์ไม่ได้ (มหาชัย)

จากคำกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าความแตกต่างของรูปแบบใบจดทะเบียนสมรสระหว่างไทยและเมียนมาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความไม่เชื่อมั่นในความถูกต้องของเอกสาร โดยในประเทศไทย ใบจดทะเบียนสมรสมีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ ในขณะที่เมียนมา รูปแบบของเอกสารดังกล่าวแตกต่างกันไปในแต่ละจังหวัดและเมือง ความแตกต่างนี้ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเกิดความสงสัยและไม่สามารถตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความไม่เชื่อมั่นในเอกสารทางกฎหมายจากเมียนมานี้อาจส่งผลกระทบต่อแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาในประเทศไทยในหลายด้าน เช่น การเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานะสมรส การพิสูจน์ความสัมพันธ์ทางครอบครัวในกรณีต่าง ๆ และการดำเนินธุรกรรมทางกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

7. สรุปท้ายบท

แรงงานข้ามชาติประสบปัญหาสำคัญด้านการเข้าถึงข้อมูลและความเข้าใจเกี่ยวกับระบบประกันสังคม แรงงานจำนวนมากเข้าสู่ระบบประกันสังคมโดยปราศจากความเข้าใจในหลักการ วัตถุประสงค์ และสิทธิประโยชน์ที่ตนเองพึงได้รับ ส่วนใหญ่ทำตามคำแนะนำของนายจ้างโดยไม่ทราบข้อมูล เจ้าหน้าที่รัฐมักไม่อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ให้แรงงานทราบอย่างเพียงพอ การรับข้อมูลส่วนใหญ่จึงเป็นการรับผ่านเครือข่ายไม่เป็นทางการ เช่น เพื่อน นายหน้า หรือผู้ที่เคยมีประสบการณ์ตรง ทำให้ข้อมูลที่ได้รับอาจไม่ครบถ้วนหรือถูกต้อง ส่งผลให้แรงงานไม่สามารถใช้สิทธิประโยชน์ที่ตนพึงได้รับอย่างเต็มที่

อุปสรรคด้านภาษาเป็นประเด็นสำคัญที่ขัดขวางการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ของแรงงานข้ามชาติ ข้อมูลและแบบฟอร์มส่วนใหญ่มีเพียงภาษาไทย ไม่มีการแปลเป็นภาษาของแรงงาน ทำให้แรงงานไม่สามารถทำความเข้าใจและกรอกเอกสารได้ด้วยตนเอง ขณะที่บริการล่ามมีไม่เพียงพอ แม้ว่าปัจจุบันจะมีการพัฒนาเครื่องมือสื่อสารและสื่อประชาสัมพันธ์ในภาษาของแรงงานมากขึ้น เช่น ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์และโทรศัพท์มือถือ แต่การสนับสนุนด้านภาษายังไม่เพียงพอและเป็นรูปธรรม ส่งผลให้แรงงานจำเป็นต้องพึ่งพานายหน้าในการดำเนินการ

การเข้าสู่ระบบประกันสังคมของแรงงานข้ามชาติมีความท้าทายอย่างมาก เนื่องจากการเข้าถึงระบบมักขึ้นอยู่กับดำเนินการของนายจ้างเป็นสำคัญ สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมและการขาดอำนาจในการต่อรองของแรงงาน นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความไม่ต่อเนื่องของข้อมูลประกันสังคมเมื่อแรงงานเปลี่ยนงานหรือเอกสารประจำตัวหมดอายุ ทำให้ต้องขึ้นทะเบียนใหม่และประวัติไม่ต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อกรเข้าถึงสิทธิประโยชน์ที่ต้องอาศัยระยะเวลาการส่งเงินสมทบอย่างต่อเนื่อง เช่น กรณีสงเคราะห์บุตรที่ต้องจ่ายเงินสมทบอย่างน้อย 12 เดือน

กระบวนการยื่นเอกสารและเบิกสิทธิประกันสังคมมีความล่าช้าและซับซ้อน โดยเฉพาะในกรณีที่นายจ้างไม่ได้ส่งเงินสมทบอย่างถูกต้อง แรงงานต้องเดินทางไปดำเนินการหลายรอบและใช้เวลานาน ปัญหาสำคัญอีกประการคือความไม่ชัดเจนและไม่สอดคล้องกันของข้อกำหนดด้านเอกสาร แรงงานมักเตรียมเอกสารตามที่เข้าใจแล้ว แต่เมื่อไปติดต่อกลับพบว่ายังไม่ครบถ้วนตามที่เจ้าหน้าที่ต้องการ ทำให้ต้องกลับไปเตรียมเอกสารเพิ่มเติมและเดินทางมาอีกครั้ง ความแตกต่างในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แต่ละคนยังทำให้ข้อกำหนดเกี่ยวกับเอกสารและขั้นตอนแตกต่างกันไป สร้างความล่าช้าและความยุ่งยากในการขอรับสิทธิประโยชน์

แรงงานข้ามชาติต้องเผชิญกับความยุ่งยากในกระบวนการแปลเอกสารเพื่อใช้ในการติดต่อประกันสังคม ทั้งในแง่ของค่าใช้จ่ายที่สูง และข้อกำหนดที่เข้มงวด หากเกิดข้อผิดพลาดแม้เพียงเล็กน้อย เช่น การแปลตัวอักษรผิด หรือตราประทับไม่ตรงตามข้อกำหนด ก็จะต้องเริ่มกระบวนการแปลใหม่ทั้งหมด ทำให้เสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม หน่วยงานภาครัฐยังมีข้อกำหนดเฉพาะเกี่ยวกับบริษัทแปลและรูปแบบของเอกสาร ในหลายกรณี ค่าใช้จ่ายในการแปลสูงกว่าเงินสวัสดิการที่แรงงานจะได้รับ ทำให้แรงงานจำนวนมากต้องละทิ้งการเข้าถึงสิทธิของตน

ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและระบบเอกสารระหว่างประเทศเป็นอีกอุปสรรคสำคัญ โดยเฉพาะการยอมรับเอกสารทางกฎหมายจากประเทศต้นทางของแรงงาน เช่น ใบจดทะเบียนสมรสจากประเทศเมียนมา ซึ่งมีความแตกต่างในแต่ละพื้นที่ ไม่เหมือนของไทยที่มีรูปแบบมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ ความแตกต่างนี้ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเกิดความสงสัยในความถูกต้องของเอกสาร ทำให้แรงงานมีความยากลำบากในการพิสูจน์ความสัมพันธ์ทางครอบครัวและเข้าถึงสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง

การประเมินผลกระทบของกฎหมาย

1. กรอบการประเมินผลกระทบของกฎหมาย

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายประกันสังคมและเงินทดแทนในส่วนนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ปัญหาที่ปรากฏจากการมีส่วนร่วมของผู้ประกันตนที่ไม่ได้มีสัญชาติไทย โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกันตนชาวเมียนมา ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้สะท้อนผลกระทบของกฎหมายในมิติสำคัญ ได้แก่ การลดความเหลื่อมล้ำ และการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม, ความสอดคล้องกับหลักสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ, ผลกระทบทางเศรษฐกิจ และผลกระทบทางสังคม การวิเคราะห์ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทำความเข้าใจถึงช่องว่างหรือข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายกับกลุ่มผู้ประกันตนเฉพาะนี้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งยิ่งขึ้น ดังนั้น การศึกษานี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการชี้ให้เห็นถึงประเด็นที่ต้องได้รับการปรับปรุงเพื่อให้กฎหมายประกันสังคมสามารถคุ้มครองและสร้างความเป็นธรรมให้กับผู้ประกันตนทุกกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2. การลดความเหลื่อมล้ำและการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม

การมุ่งสร้างสังคมที่เสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำถือเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความเป็นธรรมทางสังคมให้แก่กลุ่มประชากรเปราะบางเช่นแรงงานข้ามชาติ ซึ่งมักเผชิญกับความท้าทายในการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน รายงานส่วนนี้จะวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงระบบประกันสังคมของแรงงานข้ามชาติ อุปสรรคเชิงโครงสร้างที่เกี่ยวข้อง และช่องว่างระหว่างบทบัญญัติทางกฎหมายกับการปฏิบัติจริง อันเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไข

2.1. ประเด็นที่ 1: ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิประกันสังคมของแรงงานข้ามชาติ

สถานการณ์การเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิในระบบประกันสังคมของกลุ่มแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย ยังคงเป็นภาพสะท้อนที่ชัดเจนของความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างในระบบการคุ้มครองทางสังคม จากข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ปรากฏ พบว่ามีแรงงานข้ามชาติเพียงประมาณร้อยละ 23 เท่านั้นที่ได้รับการขึ้นทะเบียนและเป็นผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม ขณะที่แรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 77 ยังคงอยู่นอกขอบเขตการคุ้มครองดังกล่าวอย่างสิ้นเชิง ตัวเลขนี้ไม่เพียงแต่ชี้ให้เห็นถึงช่องว่างขนาดใหญ่ในการเข้าถึงสวัสดิการที่จำเป็น อาทิ การรักษาพยาบาล เงินทดแทนการขาดรายได้ หรือสิทธิประโยชน์กรณีทุพพลภาพและเสียชีวิต แต่ยังบ่งชี้ถึงระดับความเปราะบางที่แรงงานกลุ่มนี้ต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การขาดหลักประกันทางสังคมส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิต ความมั่นคงในการ

ทำงาน และอาจนำไปสู่ปัญหาด้านสุขภาพและภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นทั้งต่อตัวแรงงานและระบบสาธารณสุขโดยรวมในระยะยาว สภาวะดังกล่าวจึงเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการทบทวนและพัฒนากลไกการเข้าถึงระบบประกันสังคมให้ครอบคลุมและเป็นธรรมยิ่งขึ้นสำหรับประชากรกลุ่มนี้

2.2. ประเด็นที่ 2: อุปสรรคเชิงโครงสร้างอันเนื่องมาจากการพึ่งพิงการดำเนินการของนายจ้าง

อุปสรรคเชิงโครงสร้างนับเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จำกัดการเข้าถึงระบบประกันสังคมของแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลไกการขึ้นทะเบียนและการนำส่งเงินสมทบที่ปัจจุบันยังคงต้องอาศัยการดำเนินการของนายจ้างเป็นหลัก สภาพการณ์ที่แรงงานข้ามชาติจำนวนมากไม่ยอมสะท้อนว่าการเข้าสู่ระบบประกันสังคมนั้นขึ้นอยู่กับเจตจำนงของนายจ้าง ดังคำกล่าวที่ว่า “แล้วแต่นายจ้าง ถ้านายจ้างทำเอกสารทำให้ก็ได้ ไม่ทำก็ได้” แสดงให้เห็นถึงการขาดอำนาจต่อรองและความไม่แน่นอนในสิทธิของแรงงานอย่างชัดเจน การมอบอำนาจการตัดสินใจส่วนใหญ่ในการดำเนินการด้านเอกสารและการแจ้งเข้าประกันสังคมไว้กับนายจ้าง โดยปราศจากกลไกการตรวจสอบหรือมาตรการส่งเสริมที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ย่อมก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมและสร้างสภาวะที่แรงงานต้องตกอยู่ในสถานะเปราะบาง แรงงานบางส่วนอาจได้รับการดูแลตามสิทธิ ในขณะที่อีกหลายส่วนกลับถูกละเลยเพียงเพราะนายจ้างไม่ให้ความสำคัญ หลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ หรือกระทั่งต้องการลดต้นทุนการดำเนินงาน ดังนั้น การพึ่งพิงการตัดสินใจของนายจ้างแต่เพียงฝ่ายเดียวจึงกลายเป็นจุดอ่อนเชิงระบบที่สำคัญ ซึ่งบั่นทอนความพยายามในการสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเท่าเทียมสำหรับแรงงานข้ามชาติ

2.3. ประเด็นที่ 3: ช่องว่างระหว่างบทบัญญัติทางกฎหมายและการบังคับใช้จริงในการรับรู้และใช้สิทธิ

แม้ว่าจะมีบทบัญญัติทางกฎหมายที่รับรองสิทธิของแรงงานข้ามชาติในการเข้าถึงระบบประกันสังคมและสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติกลับปรากฏช่องว่างขนาดใหญ่ระหว่างตัวบทกฎหมายและการบังคับใช้จริงอย่างน่ากังวล ผลการสำรวจข้อมูลชี้ให้เห็นว่า แรงงานข้ามชาติเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 38 ไม่เคยรับรู้ถึงสิทธิใด ๆ ที่ตนพึงมีตามกฎหมายเลย และที่น่าตระหนกยิ่งกว่านั้นคือมีแรงงานข้ามชาติสูงถึงร้อยละ 86 ที่ไม่เคยใช้สิทธิประโยชน์จากระบบประกันสังคมเลยแม้แต่ครั้งเดียวตลอดระยะเวลาการทำงาน ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงความบกพร่องหรือความไร้ประสิทธิภาพของกลไกภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสื่อสารข้อมูล การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและทั่วถึง รวมถึงการอำนวยความสะดวกให้แรงงานสามารถเข้าถึงและใช้สิทธิได้อย่างแท้จริง ปัจจัยหลายประการอาจเป็นสาเหตุของปัญหานี้ อาทิ อุปสรรคด้านภาษา ความซับซ้อนของกระบวนการเข้าถึงสิทธิ การขาดการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในช่องทางที่แรงงานเข้าถึงได้ หรือแม้กระทั่งความหวาดระแวงของตัวแรงงานเอง ดังนั้น การมีอยู่ของกฎหมายจึงยังไม่สามารถรับประกันการเกิดขึ้นของความเป็นธรรมได้อย่างสมบูรณ์ หากขาดซึ่งมาตรการ

ส่งเสริมการรับรู้และการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ เพื่อลดช่องว่างนี้และทำให้สิทธิแรงงานสามารถเกิดขึ้นได้จริงในทางปฏิบัติ

จากประเด็นปัญหาทั้งสามด้านที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการลดความเหลื่อมล้ำและการสร้างความเป็นธรรมทางสังคมสำหรับแรงงานข้ามชาติในมิติของหลักประกันและความมั่นคงในชีวิตยังคงเป็นความท้าทาย การแก้ไขปัญหามุ่งบูรณาการเชิงโครงสร้างควบคู่ไปกับการสร้างความรู้และการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง จึงเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนไปสู่สังคมที่ทุกคนได้รับสิทธิและการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

3. ความสอดคล้องกับหลักสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ

การดำเนินงานด้านการคุ้มครองแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยจำเป็นต้องพิจารณาถึงความสอดคล้องกับหลักการสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคี ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการยกระดับมาตรฐานการดูแลแรงงานให้ทัดเทียมนานาชาติในระดับสากล ประเด็นสำคัญในการพิจารณาครอบคลุมถึงหลักการไม่เลือกปฏิบัติและความท้าทายในการปฏิบัติตามอนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสะท้อนถึงความมุ่งมั่นในการสร้างความเป็นธรรมและเคารพสิทธิมนุษยชน

3.1. ประเด็นที่ 1: การไม่เลือกปฏิบัติในการคุ้มครองแรงงาน

หลักการไม่เลือกปฏิบัตินับเป็นรากฐานสำคัญของมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากลและมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งมุ่งเน้นการให้ความคุ้มครองแก่บุคคลทุกคนโดยปราศจากการแบ่งแยกไม่ว่าด้วยเหตุผลใด รวมถึงสถานะทางกฎหมายของการเข้าเมือง อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ในปัจจุบันยังคงสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายในการนำหลักการดังกล่าวมาบังคับใช้อย่างเต็มรูปแบบกับกลุ่มแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย ข้อมูลที่ปรากฏว่ามีแรงงานข้ามชาติเพียงประมาณร้อยละ 31 เท่านั้นที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรด้วยเอกสารที่ถูกต้องตามกฎหมาย ในขณะที่อีกร้อยละ 29 เป็นผู้ที่ข้ามพรมแดนเข้ามาโดยไม่มีเอกสารประจำตัวหรือเอกสารอนุญาตทำงาน ย่อมชี้ให้เห็นถึงช่องว่างสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งยังไม่สามารถครอบคลุมแรงงานข้ามชาติทุกกลุ่มได้อย่างเสมอภาคและทั่วถึง การจำแนกสถานะของแรงงานออกเป็นกลุ่มที่มีเอกสารและไม่มีเอกสารนี้ มักนำไปสู่การปฏิบัติที่แตกต่างกันในการเข้าถึงสิทธิ สวัสดิการ และการคุ้มครองทางกฎหมาย ซึ่งขัดต่อเจตนารมณ์ของหลักการไม่เลือกปฏิบัติและส่งผลกระทบต่อแรงงานกลุ่มที่ไม่มีสถานะทางกฎหมายที่ชัดเจนต้องตกอยู่ในสถานะที่เปราะบางและเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิมากยิ่งขึ้น การสร้างระบบที่สามารถให้การคุ้มครองแรงงานทุกคนโดยไม่คำนึงถึงสถานะการเข้าเมืองจึงเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วน

3.2. ประเด็นที่ 2: ความท้าทายในการปฏิบัติตามมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศและอนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง

การปฏิบัติตามมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ฉบับที่ 118 ว่าด้วยการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันในเรื่องการประกันสังคม (Equality of Treatment (Social Security) Convention, 1962 (No. 118)) ซึ่งเน้นย้ำถึงการให้สิทธิประโยชน์ด้านประกันสังคมแก่แรงงานข้ามชาติอย่างเท่าเทียมกับแรงงานสัญชาติของตน ยังคงเผชิญกับอุปสรรคและความท้าทายหลายประการในบริบทของประเทศไทย ปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานสากลดังกล่าว ได้แก่ อุปสรรคด้านภาษา ซึ่งทำให้แรงงานข้ามชาติจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิและกระบวนการที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน นอกจากนี้ ความยุ่งยากในการจัดเตรียมและแปลเอกสารที่จำเป็นสำหรับการขึ้นทะเบียนหรือการขอรับสิทธิประโยชน์ต่างๆ รวมถึงความซับซ้อนของขั้นตอนและกระบวนการทางราชการ ยังเป็นภาระและสร้างความสับสนให้แก่แรงงานข้ามชาติเป็นอย่างมาก ปัจจัยเหล่านี้ไม่เพียงแต่จำกัดความสามารถของแรงงานในการเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมที่พวกเขาพึงได้รับตามกฎหมายและตามหลักสากล แต่ยังสะท้อนถึงความจำเป็นในการปรับปรุงกลไกและกระบวนการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความเป็นมิตร เข้าใจง่าย และเอื้อต่อการเข้าถึงของแรงงานข้ามชาติทุกกลุ่ม เพื่อให้การปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศสามารถเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ

โดยสรุป ความพยายามในการสร้างความสอดคล้องกับหลักสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ ยังคงเผชิญกับความท้าทาย ทั้งในมิติของการบริหารจัดการเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากสถานะทางกฎหมาย และอุปสรรคเชิงปฏิบัติในการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ตามอนุสัญญา การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้การคุ้มครองแรงงานข้ามชาติเป็นไปตามมาตรฐานสากลอย่างแท้จริง และส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศในเวทีโลก

4. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

การเข้าถึงสิทธิและการคุ้มครองทางสังคมของแรงงานข้ามชาติไม่เพียงแต่เป็นประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนและหลักการสากลเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญในมิติทางเศรษฐกิจ ทั้งต่อตัวแรงงานข้ามชาติเอง และต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม การพิจารณาผลกระทบเหล่านี้จะช่วยให้เข้าใจถึงต้นทุนที่แท้จริงและความไร้ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นในระบบ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและครอบคลุม

4.1. ประเด็นที่ 1: ภาระค่าใช้จ่ายโดยตรงที่สูงเกินควรในการดำเนินการเอกสาร

ประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่สะท้อนถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อแรงงานข้ามชาติโดยตรงคือภาระค่าใช้จ่ายที่สูงเกินสมควรในกระบวนการดำเนินการด้านเอกสารต่างๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงสิทธิหรือการจ้างงานที่ถูกกฎหมายได้ จากข้อมูลที่ปรากฏ แรงงานข้ามชาติต้องเผชิญกับค่าใช้จ่ายในการแปลเอกสารสำคัญซึ่งอาจมีราคาสูงถึง "แผ่นละแปดร้อยบาท หรือแผ่นละหกร้อยบาท" เมื่อพิจารณาประกอบกับระดับรายได้เฉลี่ยของแรงงานข้ามชาติ ซึ่งโดยทั่วไปอาจอยู่ในช่วงประมาณ 5,000 ถึง 10,000 บาทต่อเดือน จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายดังกล่าวคิดเป็นสัดส่วนที่สูงมากเมื่อเทียบกับรายได้ที่ได้รับ ภาระทางการเงินที่หนักหน่วงนี้ไม่เพียงแต่สร้างความเดือดร้อนเฉพาะหน้า แต่ยังอาจบีบให้แรงงานต้องกู้หนี้ยืมสิน หรือจำกัดการใช้จ่ายในสิ่งจำเป็นอื่นๆ เช่น อาหาร สุขภาพ หรือการส่งเงินกลับไปจุนเจือครอบครัว สถานการณ์เช่นนี้ยิ่งซ้ำเติมความเปราะบางทางเศรษฐกิจของแรงงาน และอาจเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้แรงงานจำนวนไม่น้อยเลือกที่จะอยู่นอกระบบ หรือหลีกเลี่ยงการดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายเนื่องจากไม่สามารถแบกรับค่าใช้จ่ายเหล่านี้ได้ไหว

4.2. ประเด็นที่ 2: ต้นทุนโอกาสและค่าใช้จ่ายแฝงจากการเข้าถึงสิทธิที่ซับซ้อน

นอกเหนือจากภาระค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงินโดยตรงแล้ว แรงงานข้ามชาติยังต้องเผชิญกับต้นทุนโอกาสและค่าใช้จ่ายแฝงอีกจำนวนมาก อันเนื่องมาจากความซับซ้อนและระยะเวลาที่ยาวนานของกระบวนการในการเข้าถึงสิทธิหรือการดำเนินการทางเอกสารต่าง ๆ การที่แรงงานต้องเสียเวลาเดินทางไปติดต่อหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายครั้ง ดังที่ปรากฏในข้อมูลว่า "ต้องเดินทางไป 4 รอบ" หรือบางกรณีอาจมากถึง "เจ็ดรอบ" เพื่อยื่นเอกสารหรือติดตามเรื่องนั้น ก่อให้เกิดการสูญเสียรายได้จากการที่ต้องหยุดงานในวันดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าอาหาร และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งที่ต้องไปติดต่อ ต้นทุนเหล่านี้แม้จะไม่ปรากฏเป็นตัวเลขในใบเสร็จ แต่ก็ยังเป็นภาระที่แรงงานต้องแบกรับอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความล่าช้าและความไม่แน่นอนของกระบวนการยังสร้างความเครียดและความกังวลใจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและประสิทธิภาพในการทำงานของแรงงานได้ การประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงต้นทุนที่มองไม่เห็นเหล่านี้ด้วย เพื่อให้เข้าใจถึงอุปสรรคที่แท้จริงในการเข้าถึงสิทธิของแรงงานข้ามชาติอย่างรอบด้าน

4.3. ประเด็นที่ 3: การพึ่งพานายหน้าและผลกระทบต่อประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจ

ความซับซ้อนของระบบราชการและกระบวนการทางเอกสารที่ยุ่งยาก ได้ผลักดันให้แรงงานข้ามชาติจำนวนไม่น้อยจำเป็นต้องพึ่งพาบริการของนายหน้าหรือตัวแทนในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดระยะเวลาในการดำเนินการ แม้ว่าการใช้บริการนายหน้าอาจช่วยให้แรงงานได้รับความสะดวก

รวดเร็วขึ้นในบางกรณี แต่ก็มักจะมาพร้อมกับค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าการดำเนินการด้วยตนเองอย่างมาก การพึ่งพานายหน้าจึงเป็นการสร้างต้นทุนธุรกรรม (Transaction Costs) ที่ไม่จำเป็นในระบบ และอาจนำไปสู่การแสวงหาผลประโยชน์จากความไม่รู้หรือความจำเป็นของแรงงาน ในภาพรวม การที่ระบบมีความซับซ้อนจนทำให้การพึ่งพานายหน้ากลายเป็นทางเลือกที่แพร่หลายนั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจโดยรวม ทำให้เกิดการรั่วไหลของทรัพยากรไปกับค่าบริการที่สูงเกินควร และอาจเป็นการส่งเสริมให้เกิดช่องทางทุจริตคอร์รัปชัน การปรับปรุงระบบให้มีความโปร่งใส เข้าใจง่าย และเข้าถึงได้สะดวกสำหรับแรงงานทุกคน จึงไม่เพียงแต่ช่วยลดภาระของแรงงาน แต่ยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือของระบบเศรษฐกิจในระยะยาว

โดยสรุป ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากอุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิของแรงงานข้ามชาติมีหลายมิติ ตั้งแต่ภาระค่าใช้จ่ายโดยตรง ต้นทุนแฝง ไปจนถึงการลดทอนประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจ การแก้ไขปัญหาเหล่านี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด ไม่เพียงเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของแรงงาน แต่ยังเป็น การเสริมสร้างความเข้มแข็งและความเป็นธรรมให้กับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

5. ผลกระทบต่อสังคม

อุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิและการคุ้มครองทางสังคมของแรงงานข้ามชาติยังส่งผลกระทบในมิติทางสังคมอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ผลกระทบเหล่านี้ไม่เพียงแต่จำกัดคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของตัวแรงงานและครอบครัวเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างแรงงานข้ามชาติกับสังคมไทยโดยรวม รวมถึงบั่นทอนความพยายามในการสร้างสังคมที่สมานฉันท์และเป็นธรรม การทำความเข้าใจผลกระทบทางสังคมเหล่านี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนานโยบายและมาตรการที่ตอบสนองต่อความต้องการของแรงงานข้ามชาติได้อย่างแท้จริง และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคม

5.1. ประเด็นที่ 1: การบั่นทอนความเชื่อมั่นต่อระบบราชการและกลไกของรัฐ

ประสบการณ์เชิงลบที่แรงงานข้ามชาติได้รับจากการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อระดับความเชื่อมั่นและความไว้วางใจที่พวกเขามีต่อระบบโดยรวม การรับรู้ของแรงงานจำนวนไม่น้อยว่ากระบวนการติดต่อเจ้าหน้าที่นั้นเต็มไปด้วยความยุ่งยาก มีขั้นตอนที่ซับซ้อน ใช้เวลานาน หรือขาดความเป็นมิตรและประสิทธิภาพ ย่อมสร้างทัศนคติเชิงลบและความรู้สึกแปลกแยก ความไม่ประทับใจเหล่านี้เมื่อสะสมมากขึ้น อาจนำไปสู่การหลีกเลี่ยงการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐโดยไม่จำเป็น แม้ในสถานการณ์ที่พวกเขาต้องการความช่วยเหลือหรือการคุ้มครองตามสิทธิก็ตาม การขาดความเชื่อมั่นนี้ไม่เพียงแต่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายและการให้ความช่วยเหลือเป็นไปได้ยากขึ้น แต่ยังอาจส่งผลให้แรงงานเลือกที่จะพึ่งพากลไกนอกระบบ หรือตกเป็นเหยื่อของการแสวงหา

ผลประโยชน์จากบุคคลที่สาม ซึ่งท้ายที่สุดแล้วย่อมส่งผลเสียต่อทั้งตัวแรงงานและสังคมโดยรวม การส่งเสริมความเชื่อมั่นจึงต้องเริ่มจากการปรับปรุงประสิทธิภาพและความโปร่งใสของระบบราชการ รวมถึงการพัฒนาทัศนคติและทักษะของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการแก่แรงงานข้ามชาติ

5.2. ประเด็นที่ 2 อุปสรรคต่อการบูรณาการทางสังคมของแรงงานข้ามชาติ

การบูรณาการทางสังคม (Social Integration) ของแรงงานข้ามชาติเข้ากับสังคมไทยถือเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจอันดี ลดความขัดแย้ง และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข อย่างไรก็ตาม อุปสรรคสำคัญหลายประการยังคงขัดขวางกระบวนการดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปสรรคด้านภาษา ซึ่งทำให้การสื่อสารระหว่างแรงงานข้ามชาติกับคนในสังคมไทยเป็นไปได้ยากลำบาก ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด และจำกัดโอกาสในการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก นอกจากนี้ ความซับซ้อนของระบบกฎหมาย ระเบียบราชการ และวัฒนธรรมที่แตกต่าง ยังทำให้แรงงานข้ามชาติรู้สึกแปลกแยกและปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ยาก การไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น หรือการไม่เข้าใจสิทธิและหน้าที่ของตนเองในสังคมไทย ยิ่งทำให้กระบวนการบูรณาการเป็นไปได้ช้าลง การขาดโอกาสในการเรียนรู้ภาษาไทย วัฒนธรรมไทย หรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ยังเป็นการปิดกั้นช่องทางที่แรงงานข้ามชาติจะสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนท้องถิ่นได้ ดังนั้น การส่งเสริมการบูรณาการทางสังคมจึงจำเป็นต้องอาศัยนโยบายและมาตรการที่ครอบคลุม ทั้งการสนับสนุนการเรียนรู้ภาษา การให้ข้อมูลที่จำเป็น และการสร้างพื้นที่ทางสังคมที่เปิดกว้างสำหรับทุกคน

5.3. ประเด็นที่ 3: ปัญหาความไม่ต่อเนื่องของการคุ้มครองและผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคม

ความไม่ต่อเนื่องของการคุ้มครองทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบประกันสังคม ถือเป็นอีกหนึ่งปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตของแรงงานข้ามชาติเป็นอย่างมาก สถานการณ์ที่แรงงานต้องเผชิญกับปัญหา การไม่ต่อเนื่องของข้อมูลเมื่อเปลี่ยนงานหรือเมื่อมีการย้ายนายจ้าง ทำให้สิทธิประโยชน์ที่ควรจะได้รับจะสะดุดอย่างต่อเนื่อง เช่น เงินสมทบกรณีชราภาพ หรือระยะเวลาการเป็นผู้ประกันตนต้องหยุดชะงักหรือสูญหายไปโดยใช่เหตุ ปัญหาดังกล่าวไม่เพียงแต่สร้างความไม่เป็นธรรมและทำให้แรงงานรู้สึกขาดหลักประกันในชีวิต แต่ยังสะท้อนถึงข้อบกพร่องในการบริหารจัดการข้อมูลและการเชื่อมโยงระบบระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสูญเสียสิทธิที่สะสมอาจทำให้แรงงานต้องเริ่มต้นนับหนึ่งใหม่เมื่อเปลี่ยนงาน ซึ่งบั่นทอนแรงจูงใจในการอยู่ในระบบประกันสังคมระยะยาว และอาจทำให้แรงงานจำนวนไม่น้อยเลือกที่จะทำงานนอกระบบเพื่อหลีกเลี่ยงความยุ่งยากและความไม่แน่นอนเหล่านี้ ความไม่มั่นคงทางสังคมที่เกิดขึ้นนี้ส่งผลกระทบต่อการวางแผนชีวิตในระยะยาวของแรงงาน และอาจนำไปสู่ปัญหาความยากจนในวัย

ชราหากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง การพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางที่มีประสิทธิภาพและการสร้างกลไกที่รับรองความต่อเนื่องของสิทธิจึงเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วน

โดยสรุป ผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากอุปสรรคในการเข้าถึงสิทธิและการคุ้มครองของแรงงานข้ามชาติมีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกัน ตั้งแต่การทำลายความเชื่อมั่นในระบบ การขัดขวางการบูรณาการทางสังคม ไปจนถึงการสร้างความไม่มั่นคงอันเนื่องมาจากความไม่ต่อเนื่องของการคุ้มครอง การแก้ไขปัญหเหล่านี้จึงต้องอาศัยแนวทางแบบองค์รวมที่คำนึงถึงมิติทางสังคมควบคู่ไปกับมิติทางเศรษฐกิจและกฎหมาย เพื่อสร้างสังคมที่เปิดกว้าง เป็นธรรม และให้การคุ้มครองแก่ทุกคนอย่างแท้จริง

6. สรุปท้ายบท

การพิจารณาสถานการณ์ของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยผ่านมิติต่าง ๆ ที่ได้นำเสนอมา ตั้งแต่ประเด็นการลดความเหลื่อมล้ำและการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน ไปจนถึงการตรวจสอบความสอดคล้องของนโยบายและการปฏิบัติกับหลักสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ สะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายหลายประการที่ยังคงดำรงอยู่ ผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่เพียงจำกัดอยู่ในมิติทางเศรษฐกิจ ซึ่งปรากฏชัดทั้งในส่วนของการค่าใช้จ่ายที่ตัวแรงงานต้องแบกรับ ต้นทุนโอกาสที่สูญเสียไป และความไร้ประสิทธิภาพของระบบอันเนื่องมาจากการพึ่งพานายหน้า แต่ยังขยายวงกว้างไปสู่ผลกระทบทางสังคมที่ลึกซึ้ง ทั้งการบั่นทอนความเชื่อมั่นต่อกลไกรัฐ อุปสรรคต่อการบูรณาการแรงงานข้ามชาติเข้ากับสังคมไทย และปัญหาความไม่ต่อเนื่องของการคุ้มครองที่ส่งผลต่อความมั่นคงในชีวิต ดังนั้น การขับเคลื่อนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างหลักประกันที่แท้จริงให้แก่แรงงานข้ามชาติ จึงจำเป็นต้องอาศัยแนวทางเชิงบูรณาการที่ครอบคลุมทุกมิติ โดยมุ่งเน้นการปฏิรูปเชิงโครงสร้าง การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ควบคู่ไปกับการส่งเสริมความเข้าใจอันดีในสังคม เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมสำหรับทุกคน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะด้านการเข้าถึงข้อมูลและการสื่อสาร

การเข้าถึงข้อมูลและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพถือเป็นปัจจัยรากฐานสำคัญในการคุ้มครองสิทธิแรงงานข้ามชาติภายใต้ระบบประกันสังคม การที่แรงงานกลุ่มนี้ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลสิทธิประโยชน์ ขั้นตอนการดำเนินการ และข้อกำหนดต่าง ๆ ในภาษาที่ตนเข้าใจได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้เกิดช่องว่างทางการสื่อสารที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเข้าถึงความคุ้มครองที่พึงได้รับตามกฎหมาย ปัญหาดังกล่าวไม่เพียงแต่เกิดจากข้อจำกัดทางภาษาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการขาดความเข้าใจในระบบประกันสังคมของประเทศไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้สิทธิและการได้รับประโยชน์ที่เป็นธรรมของแรงงานข้ามชาติ

การพัฒนามาตรการเชิงรุกเพื่อปรับปรุงช่องทางการสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูลจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง มาตรการดังกล่าวควรครอบคลุมการพัฒนาช่องทางการสื่อสารหลายภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย การจัดอบรมให้ความรู้โดยตรงแก่แรงงานข้ามชาติ การเพิ่มบุคลากรสนับสนุนด้านภาษา ณ จุดให้บริการต่าง ๆ รวมถึงการปรับปรุงกระบวนการด้านเอกสารให้มีความเอื้ออำนวยและลดภาระค่าใช้จ่าย การดำเนินมาตรการเหล่านี้จะเป็นระบบจะช่วยส่งเสริมให้แรงงานข้ามชาติได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงระบบประกันสังคม และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในระยะยาว ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวจะต้องมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

โดยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ดังนี้

- พัฒนาแอปพลิเคชันมือถือในภาษาของแรงงานข้ามชาติหลัก (เมียนมา กัมพูชา ลาว) ที่มีข้อมูลสิทธิประโยชน์ ขั้นตอนการใช้สิทธิ และเอกสารที่จำเป็น
- จัดทำแบบฟอร์มต่าง ๆ ในหลายภาษา (ไทย เมียนมา กัมพูชา ลาว อังกฤษ)
- จัดทำคู่มือและเอกสารประชาสัมพันธ์แปลในหลายภาษา และกระจายผ่านสถานประกอบการที่มีแรงงานข้ามชาติ
- จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระบบประกันสังคมแก่แรงงานข้ามชาติอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้ล่ามหรือวิทยากรที่พูดภาษาของแรงงานได้
- เพิ่มจำนวนล่ามประจำสำนักงานประกันสังคมในพื้นที่ที่มีแรงงานข้ามชาติจำนวนมาก

- พัฒนาระบบแปลเอกสารราคาถูกลำหรับเอกสารที่ใช้ในการติดต่อประกันสังคม หรือให้สำนักงานประกันสังคมรับรองการแปลโดยล่ามของหน่วยงานเพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย

การเสริมสร้างการเข้าถึงข้อมูลและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นกลไกสำคัญในการรับประกันว่าแรงงานข้ามชาติจะได้รับความคุ้มครองที่เป็นธรรมภายใต้ระบบประกันสังคม การดำเนินมาตรการเชิงรุกที่ครอบคลุมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยี การปรับปรุงกระบวนการบริการ และการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรจะช่วยลดอุปสรรคทางภาษาและวัฒนธรรมที่เป็นปัญหาหลักในปัจจุบัน ความสำเร็จของมาตรการเหล่านี้จะส่งผลให้แรงงานข้ามชาติมีการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ที่ดีขึ้น และสนับสนุนการพัฒนาระบบประกันสังคมที่มีความครอบคลุมและเป็นธรรมสำหรับทุกกลุ่มแรงงานในสังคมไทย

2. ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการเข้าสู่ระบบและการรักษาสถานะ

การปรับปรุงกระบวนการเข้าสู่ระบบประกันสังคมและการรักษาสถานะผู้ประกันตนสำหรับแรงงานข้ามชาติเป็นประเด็นที่มีความสำคัญเร่งด่วนในการพัฒนาระบบความคุ้มครองทางสังคม ปัจจุบันระบบที่ใช้อยู่มีความซับซ้อนและขาดความชัดเจนในหลายขั้นตอน ส่งผลให้แรงงานข้ามชาติเสียโอกาสในการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับตามกฎหมาย ปัญหาหลักที่พบได้แก่ การขาดความต่อเนื่องของสถานะผู้ประกันตนเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนายจ้างหรือเอกสารประจำตัว การไม่ได้รับข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ และการขาดกลไกการติดตามและตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ความไม่เป็นระบบเหล่านี้ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อแรงงานข้ามชาติโดยตรง แต่ยังทำให้เกิดช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมายและการควบคุมดูแลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาระบบให้มีความโปร่งใสและใช้งานง่ายจึงเป็นแนวทางสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ระบบที่พัฒนาใหม่ควรมุ่งเน้นการสร้างความต่อเนื่องในการให้ความคุ้มครอง การเพิ่มความสะดวกในการเข้าถึงบริการ และการเสริมสร้างกลไกการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรมีการจัดทำมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการประสานงานที่ราบรื่นและลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน การปรับปรุงดังกล่าวจะช่วยให้แรงงานข้ามชาติได้รับความคุ้มครองอย่างต่อเนื่องและเป็นธรรม ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาระบบประกันสังคมที่มีคุณภาพและครอบคลุมทุกกลุ่มแรงงาน

โดยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ดังนี้

- พัฒนาระบบบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สถานะการเป็นผู้ประกันตนมีความต่อเนื่องแม้จะเปลี่ยนนายจ้างหรือเอกสารประจำตัว

- กำหนดให้เลขประกันสังคมของแรงงานข้ามชาติคงที่ตลอดการทำงานในประเทศไทย ไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อมีการเปลี่ยนเอกสาร
- สร้างช่องทางให้แรงงานสามารถตรวจสอบสถานะการเป็นผู้ประกันตนและประวัติการจ่ายเงินสมทบของตนเองได้ง่าย
- ยกระดับใช้บทลงโทษนายจ้างที่ไม่นำแรงงานเข้าสู่ระบบประกันสังคมให้ชัดเจนและบังคับใช้อย่างจริงจัง

การปรับปรุงกระบวนการเข้าสู่ระบบประกันสังคมและการรักษาสถานะผู้ประกันตนเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางสังคมให้แก่แรงงานข้ามชาติ การพัฒนาระบบบูรณาการข้อมูล การสร้างความต่อเนื่องของสถานะผู้ประกันตน และการเสริมสร้างกลไกการบังคับใช้กฎหมาย จะช่วยลดความซับซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพของระบบในภาพรวม ความสำเร็จของมาตรการเหล่านี้จะส่งผลให้แรงงานข้ามชาติได้รับความคุ้มครองที่เป็นธรรมและต่อเนื่อง ขณะเดียวกันก็จะช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและประสิทธิผลของระบบประกันสังคมไทยในระยะยาว การดำเนินการตามข้อเสนอแนะเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพสูงสุด

3. ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการยื่นเอกสาร

ประสิทธิภาพและความชัดเจนของกระบวนการยื่นเอกสารถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมของแรงงานข้ามชาติ ปัจจุบันกระบวนการดังกล่าวยังคงมีความซับซ้อนและขาดความเป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้เกิดความไม่แน่นอนและอุปสรรคในการดำเนินการ ปัญหาหลักที่พบได้แก่ ความไม่สอดคล้องกันในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงาน การขาดข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับเอกสารที่จำเป็น และความยุ่งยากในการติดตามสถานะการดำเนินการ สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงแต่ส่งผลให้แรงงานข้ามชาติสูญเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางติดต่อหลายครั้ง แต่ยังอาจทำให้เสียโอกาสในการได้รับสิทธิประโยชน์ที่สำคัญ การแก้ไขปัญหานี้จึงต้องอาศัยการปรับปรุงระบบอย่างเป็นระบบและครอบคลุม

การลดความซับซ้อนและอุปสรรคในกระบวนการยื่นเอกสารจะช่วยให้แรงงานข้ามชาติได้รับความคุ้มครองอย่างรวดเร็วและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น การพัฒนาระบบมาตรฐานการปฏิบัติงานที่เป็นเอกภาพ การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปรับปรุงกระบวนการ และการสร้างช่องทางบริการที่เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะของแรงงานข้ามชาติ เป็นแนวทางสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบ นอกจากนี้ การพัฒนา

ศักยภาพของบุคลากรในการให้บริการและการสร้างกลไกการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยให้การปรับปรุงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ความสำเร็จของมาตรการเหล่านี้จะส่งผลให้เกิดการลดความคลาดเคลื่อนในการปฏิบัติงาน เพิ่มความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ และเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบประกันสังคมโดยรวม

โดยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ดังนี้

- จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure: SOP) สำหรับการยื่นเอกสารและการเบิกสิทธิประโยชน์ให้ชัดเจน เพื่อลดความแตกต่างในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่แต่ละคน
- พัฒนาระบบการยื่นเอกสารและตรวจสอบสถานะออนไลน์ เพื่อลดการเดินทางไปติดต่อหลายรอบ
- จัดทำรายการเอกสารที่ต้องใช้ (Checklist) ในแต่ละกรณีอย่างชัดเจนและเผยแพร่ในหลายภาษา

การปรับปรุงกระบวนการยื่นเอกสารเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการและการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ประกันสังคมของแรงงานข้ามชาติ การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานที่เป็นเอกภาพ การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อช่วยในการดำเนินการ และการสร้างช่องทางบริการที่เฉพาะเจาะจง จะช่วยลดความซับซ้อนและเพิ่มความสะดวกในการใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญ ความสำเร็จของการปรับปรุงดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นจากการลดลงของข้อผิดพลาดในการดำเนินการ การเพิ่มขึ้นของอัตราการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ และการสร้างความเชื่อมั่นในระบบประกันสังคมของแรงงานข้ามชาติ การนำข้อเสนอแนะเหล่านี้ไปปฏิบัติจำเป็นต่อการลงทุนในการพัฒนาระบบงาน การอบรมบุคลากร และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแท้จริง

4. ข้อเสนอแนะด้านการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

การส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเอกสารทางกฎหมายจากประเทศต้นทางของแรงงานข้ามชาติ ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างระบบประกันสังคมที่เป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันความแตกต่างของระบบเอกสารและข้อกำหนดทางกฎหมายระหว่างประเทศยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้แรงงานข้ามชาติไม่สามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ปัญหาดังกล่าวเกิดจากการขาดความเข้าใจในลักษณะและรูปแบบของเอกสารจากประเทศต่าง ๆ ความไม่ชัดเจนในหลักเกณฑ์การยอมรับเอกสาร และการขาดกลไกการประสานงานระหว่างประเทศในการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสาร สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงแต่ส่งผลต่อการให้บริการที่ล่าช้า แต่ยังอาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการพิจารณาสิทธิประโยชน์ของแรงงานข้ามชาติที่มาจากประเทศต่าง ๆ

การพัฒนาแนวทางการยอมรับเอกสารจากต่างประเทศอย่างเป็นระบบจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว กระบวนการนี้ควรมุ่งเน้นการสร้างมาตรฐานที่ชัดเจนและเป็นธรรม การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการตีความและประเมินเอกสารที่หลากหลาย และการสร้างกลไกการประสานงานระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การพิจารณาใช้วิธีการทางเลือกในการพิสูจน์ข้อมูลที่จำเป็น จะช่วยลดภาระและเพิ่มความยืดหยุ่นในการให้บริการ การดำเนินการดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการเคารพในหลักการสิทธิมนุษยชน เพื่อให้การพิจารณาสหสิทธิประโยชน์เป็นไปอย่างราบรื่นและเป็นธรรมต่อแรงงานข้ามชาติจากทุกภูมิภาค

โดยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ดังนี้

- พัฒนาความเข้าใจและการยอมรับเอกสารจากประเทศต้นทางของแรงงาน โดยร่วมมือกับสถานทูตหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศนั้น ๆ
- จัดทำคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบของเอกสารทางกฎหมายจากประเทศเพื่อนบ้าน
- พิจารณาใช้วิธีการพิสูจน์ความสัมพันธ์ทางเลือกอื่น เช่น การให้สถานทูตประเทศต้นทางรับรอง หรือการใช้พยานบุคคล

การส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นมิติสำคัญในการพัฒนาระบบประกันสังคมที่ครอบคลุมและเป็นธรรม การพัฒนาแนวทางการยอมรับเอกสารจากต่างประเทศอย่างเป็นระบบ การสร้างความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม และการจัดหาทางเลือกในการพิสูจน์ข้อมูลที่จำเป็น จะช่วยลดอุปสรรคและเพิ่มความเป็นธรรมในการให้บริการ ความสำเร็จของมาตรการเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นจากการเพิ่มขึ้นของอัตราการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ของแรงงานข้ามชาติ การลดลงของข้อพิพาทเกี่ยวกับเอกสาร และการสร้างความเชื่อมั่นในระบบประกันสังคมไทย การนำข้อเสนอแนะเหล่านี้ไปสู่การปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการปรับปรุงกฎระเบียบให้สอดคล้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดระบบที่ยั่งยืนและตอบสนองความต้องการของสังคมพหุวัฒนธรรมในปัจจุบัน

5. ข้อเสนอแนะการพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของแรงงานข้ามชาติ

การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของแรงงานข้ามชาติในระบบประกันสังคมถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนานโยบายและบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้ประกันตนทุกกลุ่มอย่างแท้จริง ปัจจุบันการขาดแคลนตัวแทนจากแรงงานข้ามชาติในโครงสร้างการบริหารและการตัดสินใจ ส่งผลให้เสียงสะท้อนและปัญหา

เฉพาะของกลุ่มนี้ไม่ได้รับการนำมาพิจารณาในการกำหนดนโยบายอย่างเพียงพอ ข้อจำกัดดังกล่าวไม่เพียงแต่ทำให้การแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุดเท่านั้น แต่ยังส่งผลให้เกิดช่องว่างระหว่างการให้บริการกับความต้องการที่แท้จริงของแรงงานข้ามชาติ นอกจากนี้ การขาดการมีส่วนร่วมยังอาจนำไปสู่การเกิดความไม่เข้าใจและความไม่ไว้วางใจในระบบประกันสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานในภาพรวม การแก้ไขปัญหาจึงต้องอาศัยการสร้างช่องทางและกลไกที่เหมาะสมในการให้แรงงานข้ามชาติมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

การพิจารณาสถาปนากลไกที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาระบบประกันสังคมให้มีความครอบคลุมและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น กลไกดังกล่าวควรมีลักษณะที่เป็นทางการและมีความต่อเนื่อง โดยเปิดโอกาสให้แรงงานข้ามชาติสามารถแสดงความคิดเห็น เสนอแนะปัญหา และมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยทำให้ระบบประกันสังคมสามารถปรับตัวและพัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้ใช้บริการ ขณะเดียวกันก็จะช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและความผูกพันต่อระบบในหมู่แรงงานข้ามชาติ ทั้งนี้ ความสำเร็จของกลไกการมีส่วนร่วมจะขึ้นอยู่กับกรอบที่คำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ข้อจำกัดด้านภาษา และสภาพแวดล้อมการทำงานของแรงงานข้ามชาติ

โดยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ดังนี้

- จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากแรงงานข้ามชาติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อระบุปัญหาและพัฒนาแนวทางแก้ไขที่ตอบสนองความต้องการจริง
- สร้างเครือข่ายแกนนำแรงงานข้ามชาติเพื่อเป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลและช่วยเหลือเพื่อนแรงงาน

การพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของแรงงานข้ามชาติเป็นกลยุทธ์สำคัญในการสร้างระบบประกันสังคมที่มีความเป็นธรรมและตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม การจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา การจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น และการสร้างเครือข่ายแกนนำ จะช่วยสร้างช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจเชิงนโยบาย ความสำเร็จของมาตรการเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นจากการเพิ่มขึ้นของความพึงพอใจในการใช้บริการ การลดลงของปัญหาและข้อร้องเรียน และการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบประกันสังคมของแรงงานข้ามชาติ การนำข้อเสนอแนะเหล่านี้ไปสู่การปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง การจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างต่อการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนและส่งผลประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบประกันสังคมในระยะยาว

6. ข้อเสนอแนะด้านการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่

การยกระดับคุณภาพการให้บริการแก่แรงงานข้ามชาติในระบบประกันสังคมจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ปัจจุบันเจ้าหน้าที่หลายคนยังขาดความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ขาดทักษะการสื่อสารที่เหมาะสมกับแรงงานข้ามชาติ และไม่มีความรู้เกี่ยวกับความท้าทายเฉพาะที่กลุ่มนี้ต้องเผชิญ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพ ความเข้าใจผิด และบางครั้งอาจนำไปสู่การให้บริการที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่เหมาะสม นอกจากนี้ การขาดแรงจูงใจและการสนับสนุนที่เพียงพอสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติงานกับกลุ่มลูกค้าที่มีความซับซ้อนนี้ ยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการในภาพรวม การแก้ไขปัญหาเหล่านี้จึงต้องอาศัยการออกแบบโปรแกรมการพัฒนาบุคลากรที่ครอบคลุมและเหมาะสม

การฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ภาษา และความท้าทายเฉพาะที่แรงงานข้ามชาติต้องเผชิญ จะช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถให้บริการได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โปรแกรมการพัฒนาดังกล่าวควรครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็น รวมถึงการสร้างความรู้ความเข้าใจในบริบททางสังคมและเศรษฐกิจของแรงงานข้ามชาติ การพัฒนาทักษะการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม และการเรียนรู้วิธีการจัดการกับสถานการณ์ที่ท้าทาย นอกจากนี้ การสร้างแรงจูงใจและระบบสนับสนุนที่เหมาะสมจะเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพ ความสำเร็จของการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่จะส่งผลโดยตรงต่อการสร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจให้แก่แรงงานข้ามชาติ ตลอดจนช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของระบบประกันสังคมในระยะยาว

โดยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ดังนี้

- จัดอบรมเจ้าหน้าที่ประกันสังคมในด้านความเข้าใจวัฒนธรรม ภาษา และความท้าทายเฉพาะของแรงงานข้ามชาติ
- พัฒนาทักษะการสื่อสารและการให้บริการที่เป็นมิตรกับแรงงานข้ามชาติ
- สร้างแรงจูงใจสำหรับเจ้าหน้าที่ที่สามารถให้บริการแก่แรงงานข้ามชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เงินเพิ่มพิเศษสำหรับผู้ที่สามารถพูดภาษาของแรงงานได้

การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการให้บริการและสร้างความเป็นธรรมในระบบประกันสังคมสำหรับแรงงานข้ามชาติ การจัดอบรมที่เน้นความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม การพัฒนาทักษะการสื่อสาร และการสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสม จะช่วยให้เจ้าหน้าที่มีความพร้อมในการรับมือกับความท้าทายและความซับซ้อนของการให้บริการแก่กลุ่มลูกค้าที่มีความหลากหลาย ผลสำเร็จของการพัฒนา

บุคลากรจะสะท้อนให้เห็นจากการเพิ่มขึ้นของความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ การลดลงของข้อร้องเรียน และการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยรวม การลงทุนในการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่จึงเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและจำเป็นสำหรับการสร้างระบบประกันสังคมที่มีคุณภาพ ครอบคลุม และยั่งยืน การนำข้อเสนอแนะเหล่านี้ไปสู่การปฏิบัติจำเป็นต้องมีการวางแผนระยะยาว การจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคม

รายการอ้างอิง

กฎหมาย

แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย. (2562, 27 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 132. หน้า 9-11.

แนวทางการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย. (2562, 27 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 132. หน้า 7-8.

พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537. (2537, 30 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 111 ตอนที่ 28.

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533. (2533, 1 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 107 ตอนที่ 161.

พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดท่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562. (2562, 31 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 72. หน้า 1-17.

แหล่งข้อมูลภาษาต่างประเทศ

Council of Europe. (2002). *Short guide to the European Code of Social Security*.

https://www.coe.int/t/dg3/socialpolicies/source/socialsecurity/shortguide_en.pdf

International Labour Organization. (1962). *C118 - Equality of Treatment (Social Security) Convention, 1962 (No. 118)*.

International Labour Organization. (1982). *C157 - Maintenance of Social Security Rights Convention, 1982 (No. 157)*.

International Labour Organization. (2013). *Module 3 - Introduction to social protection*. Social Protection Platform.

แหล่งข้อมูลภาษาไทย

กองเศรษฐกิจการแรงงาน. (2567). *ข้อมูลเศรษฐกิจแรงงาน ประจำเดือนกรกฎาคม 2567*.

<http://warning.mol.go.th/uploadFile/pdf/pdf-2024-08-30-1724987859.pdf>

จอมขวัญ ขวัญยืน. (2549). *การศึกษาการจัดสวัสดิการแรงงานต่างด้าว : กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร (วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)*.

จำลอง ศรีประสาธน์. (2540). การประกันสังคม. วารสารการวิจัยระบบสาธารณสุข, 5(1), 3-8.

จิรุตม์ ศรีรัตนบัลล์, สุนทร ศุภพงษ์, มยุรี จิรวินิชย์, ศิริเพ็ญ ศุภกาญจน์กันติ, และยุพิน อังสุโรจน์. (2544).

การวิจัยและพัฒนาดัชนีชี้วัดคุณภาพบริการของโรงพยาบาลคู่สัญญาภายใต้ระบบประกันสังคม :

ระยะที่ 1 การสร้างและทดสอบดัชนีชี้วัดคุณภาพ. คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชญาณี ปวีร์วัฒน์. (2559). การรวมระบบเงินทดแทนกับระบบประกันสังคมเพื่อความเสมอภาคในการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ของผู้ใช้แรงงาน (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

ณัฐธินา ไชยพิศ และอจิรภาส เพียรขุนทด. (2565). การเข้าถึงการประกันสังคมของกลุ่มแรงงานต่างด้าว:

กรณีศึกษาเปรียบเทียบแรงงานต่างด้าวในระบบและนอกระบบในจังหวัดชลบุรี. วารสารร้อยแก่นสารวิชาการ, 7(12), 1-13.

ธัญลักษณ์ จิโรภาส. (2558). สภาพการทำงานและประสบการณ์การใช้สิทธิประกันสังคมของแรงงานต่าง
สัญชาติถูกกฎหมายที่ประกอบอาชีพแม่บ้าน (วิทยานิพนธ์พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต,
มหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

นฤชิต แสนปากดี และธเนศ สุจารีกุล. 2023. “การปกป้องแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยตามกฎหมาย ว่า
ด้วยสิทธิมนุษยชนและสิทธิแรงงาน”. วารสารการบริหารปกครอง มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ 12
(2):158-68.

ประภาพร จัตนอก. (2566). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของแรงงานพม่าในการเข้ารับบริการทัน
ตกรรมที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแห่งหนึ่ง ตำบลลาดหลุมแก้ว อำเภอลาดหลุมแก้ว
จังหวัดปทุมธานี (วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

พชนา เอ่งบริบูรณ์พงศ์, วัลลภ ใจดี, และจิรภัค สุวรรณเจริญ. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกันสุขภาพ
ในมุมมองของแรงงานข้ามชาติ: กรณีศึกษาจังหวัดชลบุรี. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและ
การสาธารณสุขภาคใต้, 8(1), 165-180.

เพ็ญจันทร์ ประดับมุข เซอร์เรอร์, นิกร สะเจริญ, และรัชดา เรืองสารกุล. (2566). ประสบการณ์ความทุกข์
ของกลุ่มแรงงานข้ามชาติกับความไม่เป็นธรรมด้านสุขภาพ. วารสารสหศาสตร์, 23(1), 141-155.

ศศิวิมล ดีคำ และณัฐณีย์ มีมนต์. (2561). การใช้บริการการฝากครรภ์และการคลอดของแรงงานข้ามชาติหญิงชาวพม่าในจังหวัดสมุทรสาคร. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 26(51), 170-187.

ษมาภรณ์ บุญยะพันธุ์. (2544). การคุ้มครองแรงงานต่างด้าวถูกกฎหมายในประเทศไทย: กรณีศึกษามาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศและกฎหมายไทย (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

สาทิณี ศิริไพบุลย์. (2561). การคุ้มครองทางสังคมโดยการประกันสังคมสำหรับแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

สาทิณี ศิริไพบุลย์. (2561). การคุ้มครองทางสังคมและสิทธิประโยชน์ประกันสังคม สำหรับแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ. วารสารวิจัยสังคม. 41 (2), 97-140.

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (2566). ดัชนีชี้วัดภาวะแรงงาน พ.ศ. 2566. <https://www.mol.go.th/wp-content/uploads/sites/2/2023/09/%E0%B8%94%E0%B8%B1%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B8%B5%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B9%89%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%94%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%B0%E0%B9%81%E0%B8%A3%E0%B8%87%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%9E.%E0%B8%A8.2566.pdf>

สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว. (2567). วารสารสถิติจำนวนคนต่างด้าว กลุ่มประเทศอาเซียนที่ได้รับอนุญาตทำงาน ส.ค. 67. https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/alien_th/731e083e90c4af393f5ab49271f2fe56.pdf

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ. (2551). มาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิแรงงานข้ามชาติ: แนวทางสำหรับผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติในเอเชียและแปซิฟิก.

ภาคผนวก

1. ประเด็นและคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ผู้ใช้แรงงาน โดยจัดกลุ่มตามกรอบ 5A

การเข้าถึงบริการ (Accessibility)

- ท่านทราบสิทธิประโยชน์ที่ท่านได้รับจากประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทนหรือไม่?
- ท่านได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์จากแหล่งใดบ้าง?
- ข้อมูลที่ได้รับมีภาษาที่ท่านเข้าใจหรือไม่?
- ท่านเคยประสบปัญหาในการเข้าถึงสิทธิประโยชน์หรือไม่? (เช่น การเดินทาง ภาษา เอกสาร)
- ท่านเคยถูกปฏิเสธการใช้สิทธิหรือไม่? เพราะเหตุใด?
- เมื่อมีปัญหาการใช้สิทธิ ท่านสามารถขอความช่วยเหลือจากใครได้บ้าง?

ความเพียงพอของบริการ (Availability)

- สิทธิประโยชน์ที่ได้รับครอบคลุมความต้องการของท่านหรือไม่?
- สถานพยาบาลที่ท่านสามารถใช้สิทธิมีเพียงพอหรือไม่?
- ระยะเวลาารับบริการนานเกินไปหรือไม่?
- มีบริการล่ามหรือเจ้าหน้าที่ที่สื่อสารภาษาของท่านได้หรือไม่?

การยอมรับคุณภาพบริการ (Acceptability)

- ท่านพึงพอใจกับคุณภาพการให้บริการหรือไม่?
- เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพและเป็นมิตรหรือไม่?
- ท่านได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับผู้ประกันตนคนไทยหรือไม่?
- หากมีข้อร้องเรียน ท่านสามารถร้องเรียนได้สะดวกหรือไม่?

ความสามารถในการจ่าย (Affordability)

- อัตราเงินสมทบที่ต้องจ่ายเหมาะสมกับรายได้ของท่านหรือไม่?
- เมื่อใช้บริการ มีค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายเพิ่มเติมหรือไม่? มากน้อยเพียงใด?
- ท่านคิดว่าสิทธิประโยชน์ที่ได้รับคุ้มค่างบเงินสมทบที่จ่ายหรือไม่?

ความสะดวก (Accommodation)

- ขั้นตอนการใช้สิทธิมีความยุ่งยากซับซ้อนหรือไม่?
- ท่านสามารถใช้บริการได้สะดวกหรือไม่?
- สถานที่ให้บริการมีป้ายหรือเอกสารภาษาของท่านหรือไม่?
- เวลาทำการของหน่วยบริการเหมาะสมกับเวลาทำงานของท่านหรือไม่?

2. ဖော်ပြချက်

ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ရွှေ့ပြောင်း အလုပ်သမားများ အကြား လူမှုဖူလုံရေး ဝန်ဆောင်မှုများ ရရှိရေး

* Indicates required question

လေးစားအပ်ပါသော စစ်တမ်းဖြေဆိုသူ

ထိုင်းနိုင်ငံရှိ လူမှုဖူလုံရေးဝန်ဆောင်မှုများသို့ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများ ဝင်ရောက်နိုင်မှုဆိုင်ရာ သုတေသနလေ့လာမှုတွင်ပါဝင်ရန် သင့်အား ဖိတ်ကြားအပ်ပါသည်။ ဤစစ်တမ်းကို ဖြေဆိုရန် အချိန် ၁၅-၂၀ မိနစ်ခန့် ကြာမြင့်မည်ဖြစ်သည်။

လေ့လာမှု၏ရည်ရွယ်ချက် - ဤသုတေသနပြုချက်သည် ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများ၏ လူမှုဖူလုံရေး ဝန်ဆောင်မှုများကို မည်သို့ဝင်ရောက်အသုံးပြုသည်ကို နားလည်ရန်နှင့် ဤဝန်ဆောင်မှုများကို အသုံးပြု သည့်အခါတွင် ၎င်းတို့ကြုံတွေ့ရနိုင်သည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ဖော်ထုတ်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

စေတနာအလျောက်ပါဝင်မှု-

- သင်၏ပါဝင်မှုသည် လုံးဝဆန္ဒအလျောက်ဖြစ်သည်။
- သင်သည် အချိန်မရွေး ပါဝင်ခြင်းကို ရပ်တန့်နိုင်သည်။
- သင်မဖြေလိုသောမေးခွန်းများကို ကျော်သွားနိုင်ပါသည်။
- သင်၏ဆုံးဖြတ်ချက်သည် သင်၏လူမှုဖူလုံရေး အကျိုးခံစားခွင့်များ သို့မဟုတ် အလုပ်အကိုင် အခြေအနေအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိမည်မဟုတ်ပါ။

လျှို့ဝှက်ထားရှိမှု -

- သင်၏ တုံ့ပြန်မှုများကို တင်းကြပ်စွာ လျှို့ဝှက်ထားပါမည်။
- ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ အချက်အလက်များကို ကောက်ယူမည်မဟုတ်ပါ။
- ရရှိလာမည့်ဒေတာကို သုတေသနအတွက်သာ အသုံးပြုပါမည်။
- ရလဒ်များကို အစုလိုက်ပုံစံဖြင့်သာ အစီရင်ခံပါမည်။

အန္တရာယ်များနှင့် အကျိုးကျေးဇူးများ -

- ဤစစ်တမ်းတွင်ပါဝင်ခြင်းအတွက် သင့်အတွက် တိုက်ရိုက်အန္တရာယ်မရှိပါ။
- သင်၏တုံ့ပြန်မှုများသည် ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများအတွက် လူမှုဖူလုံရေး ဝန်ဆောင်မှုများ ပိုမို ကောင်းမွန်လာစေရန် ကူညီပေးပါမည်။

သဘောတူညီချက်ထုတ်ပြန်ချက် - ဤစစ်တမ်းကို ဖြည့်စွက်ခြင်းဖြင့် သင်သည် ၎င်းကို အတည်ပြုသည်-

- ဒီအချက်အလက်ကို သင်ဖတ်ပြီး နားလည်သွားပါပြီ။
- မိမိဆန္ဒအလျောက် ပါဝင်ဖြေဆိုရန် သဘောတူပါသည်။
- သင်သည် 18 နှစ်နှင့်အထက်
- သင်သည် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ လူမှုဖူလုံရေးစနစ်ဖြင့် မှတ်ပုံတင်ထားသော ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမား ဖြစ်သည်။

ဤသုတေသနကို Migrant Working Group (MWG) မှ International Labour Organization (ILO) နှင့် ပူးပေါင်း၍ လုပ်ဆောင်နေပါသည်။

သဘောတူညီချက် *

☐ ဒီလေ့လာမှုမှာ ပါဝင်ဖို့ သဘောတူပါတယ်။

အခြေခံအချက်အလက်

ရဲ့ နံနံဒါ *

- ☐ ကျား
- ☐ မ
- ☐ ကျား/မ မဟုတ်သော/ ကိုယ်ပိုင်ခံယူသည့်ရဲ့ နံနံဒါအမျိုးအစား
- ☐ Other: _____

အသက် *

- ☐ အသက် ၂၀ နှစ်အောက်
- ☐ ၂၁-၃၀ နှစ်
- ☐ ၃၁-၄၀ နှစ်
- ☐ ၄၁-၅၀ နှစ်
- ☐ ၅၀ နှစ်နှင့်အထက်

သင့်၏ နိုင်ငံသား *

- ☐ မြန်မာ
- ☐ ကမ္ဘောဒီးယား
- ☐ လာအို
- ☐ Other: _____

အောက်ပါတို့မှ မည်သည့်ဘာသာစကားများကို သင်ပြောဆိုနိုင်ပါသလဲ။ (သက်ဆိုင်သည်များကို * အားလုံးရွေးချယ်ပါ)

- ☐ ထိုင်း
- ☐ အင်္ဂလိပ်စာ
- ☐ လာအို
- ☐ ခမာ/ကမ္ဘောဒီးယား
- ☐ ဗီယက်နမ်
- ☐ မြန်မာ
- ☐ မွန်
- ☐ ကရင်
- ☐ ရှမ်း
- ☐ Other: _____

သင်ပထမဆုံးထိုင်းနိုင်ငံသို့မည်သို့ဝင်ရောက်ခဲ့သနည်း။ *

*(သင့်အချက်အလက်များကို လျှို့ဝှက်ထိန်းသိမ်းပြီး အမည်မဖော်ပါ)

- ☐ တရားဝင်ဗီဇာနှင့် အလုပ်လုပ်ခွင့်ပါမစ်ဖြင့် (MOU အလုပ်သမားအဖြစ်)
- ☐ လိုအပ်သော စာရွက်စာတမ်းများမရှိဘဲ နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ခဲ့သည်
- ☐ မပြောလိုပါ

သင်လက်ရှိပိုင်ဆိုင်ထားသော အလုပ်ပါမစ်/စာရွက်စာတမ်း အမျိုးအစား (သက်ဆိုင်သည်များ * ကို အားလုံးရွေးချယ်ပါ)

*(သင့်အချက်အလက်များကို လျှို့ဝှက်ထိန်းသိမ်းပြီး အမည်မဖော်ပါ)

- ☐ နိုင်ငံကူးလက်မှတ်/ သက်သေခံလက်မှတ် (Passport/ Certificate of Identity)
- ☐ ဗီဇာ (Visa)
- ☐ အလုပ်လုပ်ခွင့်ပါမစ် (အပြာစာအုပ်) (Work Permit (blue book))
- ☐ မှတ်ပုံတင်ကတ် (ပန်းရောင်ကတ်) (Registration (pink card))
- ☐ ကျန်းမာရေးလက်မှတ်/ ကျန်းမာရေးအာမခံ (Health Certificate/ Health Insurance)
- ☐ ထိုင်းနိုင်ငံဥပဒေအရ လူမှုဖူလုံရေးအာမခံ (Social Security Insurance according to Thai law)
- ☐ Other: _____

လက်ရှိ မည်သည့်ဒေသမှာ အလုပ်လုပ်ပါသလဲ။ *

Choose

ထိုင်းနိုင်ငံတွင်နေထိုင်သည့် ကာလ *

- ☐ ၁ နှစ်အောက်
- ☐ ၁-၃ နှစ်
- ☐ ၄-၆ နှစ်
- ☐ ၇-၁၀ နှစ်
- ☐ ၁၀ နှစ်နှင့်အထက်

ပညာအရည်အချင်း *

- ☐ အတန်းပညာ မတက်ရောက်ဖူးပါ။
- ☐ မူလတန်းကျောင်း
- ☐ အလယ်တန်းကျောင်း
- ☐ အထက်တန်းကျောင်း
- ☐ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလက်မှတ်
- ☐ တက္ကသိုလ်ဘွဲ့
- ☐ Other: _____

အလုပ်အကိုင် *

- ☐ စက်ရုံ/ စက်မှုလုပ်ငန်းအလုပ်သမား
- ☐ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်သား
- ☐ စိုက်ပျိုးရေး/စိုက်ပျိုးရေး
- ☐ အိမ်ဖော်
- ☐ Other: _____

လစဉ် ဝင်ငွေ (ထိုင်းဘတ်) *

- ☐ 5,000 အောက်
- ☐ 5,001-10,000
- ☐ 10,001-15,000
- ☐ 15,001-20,000
- ☐ 20,001-25,000
- ☐ 20,001-25,000
- ☐ 25,000 ကျော်

ထိုင်းနိုင်ငံမှာ လူမှုဖူလုံရေးနဲ့ မှတ်ပုံတင်ထားတာ ဘယ်လောက်ကြာပြီလဲ။ *

- ☐ မှတ်ပုံတင်ထားပါ။
- ☐ ၁ နှစ်အောက်
- ☐ ၁-၃ နှစ်
- ☐ ၄-၆ နှစ်
- ☐ ၇-၁၀ နှစ်
- ☐ ၁၀ နှစ်ကျော်

လူမှုဖူလုံရေးမှ သင့်အတွက် ရရှိနိုင်သော အကျိုးကျေးဇူးများကို သင်သိပါသလား။ (သက်ဆိုင်သည့်များကို အားလုံးရွေးချယ်ပါ) *

- ☐ ဒဏ်ရာ သို့မဟုတ် ဖျားနာခြင်း
- ☐ မီးဖွားခြင်း
- ☐ မသန်စွမ်းသူအကျိုးခံစားခြင်း
- ☐ သေဆုံးမှုအကျိုးခံစားခြင်း
- ☐ ကလေးထောက်ပံ့ကြေး
- ☐ သက်ကြီးရွယ်အိုအကျိုးခံစားခြင်း
- ☐ အလုပ်လက်မဲ့အကျိုးခံစားခြင်း
- ☐ ကျွန်ုပ်၏ လူမှုဖူလုံရေးအကျိုးကျေးဇူးများကို မသိပါ

လူမှုဖူလုံရေးမှ သင်ရရှိခဲ့သော အကျိုးကျေးဇူးများကား အဘယ်နည်း။ (သက်ဆိုင်သည့်များကို အားလုံးရွေးချယ်ပါ) *

- ☐ ဒဏ်ရာ သို့မဟုတ် ဖျားနာခြင်း
- ☐ မီးဖွားခြင်း
- ☐ မသန်စွမ်းသူအကျိုးခံစားခြင်း
- ☐ သေဆုံးမှုအကျိုးခံစားခြင်း
- ☐ ကလေးထောက်ပံ့ကြေး
- ☐ သက်ကြီးရွယ်အိုအကျိုးခံစားခြင်း
- ☐ အလုပ်လက်မဲ့အကျိုးခံစားခြင်း
- ☐ ကျွန်ုပ် အကျိုးကျေးဇူး တစ်စုံတစ်ရာ မရရှိသေးပါ။

သုံးစွဲနိုင်မှု

အောက်ပါ ဖော်ပြချက်နှင့် သင် မည်မျှ သဘောတူကြောင်း ဖော်ပြပေးပါ။
၁ လုံးဝ သဘောမတူပါ။ မှ ၅ အလေးအနက် သဘောတူသည်။ အထိ အဆင့်သတ်မှတ်ပေးပါ။

လူမှုဖူလုံရေးရုံးက ကိုယ့်ဒေသရဲ့ ဘယ်နေရာမှာရှိတယ်ဆိုတာ သိပါတယ်။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

လူမှုဖူလုံရေးရုံးကို သွားတဲ့အခါ လိုအပ်တဲ့ စာရွက်စာတမ်းတွေကို နားလည်ထားပါတယ်။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

စုံစမ်း မေးမြန်းစရာတွေရှိရင် လူမှုဖူလုံရေးရုံးကို ဘယ်လိုဆက်သွယ်ရမလဲဆိုတာ သိပါတယ်။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

လူမှုဖူလုံရေးနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အချက်အလက်ကို မိမိ၏ဘာသာစကားဖြင့် လေ့လာ၍ ရရှိနိုင်ပါသည်။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

ရရှိနိုင်မှု

အောက်ပါ ဖော်ပြချက်နှင့် သင် မည်မျှ သဘောတူကြောင်း ဖော်ပြပေးပါ။
၁ လုံးဝ သဘောမတူပါ။ မှ ၅ အလေးအနက် သဘောတူသည်။ အထိ အဆင့်သတ်မှတ်ပေးပါ။

လူမှုဖူလုံရေးရုံးမှာ ဧည့်သည်တွေကို ဝန်ဆောင်မှုပေးဖို့ လုံလောက်တဲ့ ဝန်ထမ်းတွေ ရှိပါတယ်။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

ရုံးချိန် ဖွင့်လှစ်ထားမှုက ဝန်ဆောင်မှု ရယူဖို့ သွားရောက်တဲ့အခါ အဆင်ပြေမှုရှိပါသည်။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

ရုံးကိုသွားရောက်တဲ့အခါ ဝန်ဆောင်မှုပေးတဲ့ ကောင်တာတွေ လုံလောက်မှုရှိသည်။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

လူမှုဖူလုံရေးရုံးတွင် မိမိ၏ဘာသာစကားကို ပြောဆိုနိုင်သော ဝန်ထမ်းများရှိသည်။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

လက်ခံနိုင်မှု

အောက်ပါ ဖော်ပြချက်နှင့် သင် မည်မျှ သဘောတူကြောင်း ဖော်ပြပေးပါ။
၁ လုံးဝ သဘောမတူပါ။ မှ ၅ အလေးအနက် သဘောတူသည်။ အထိ အဆင့်သတ်မှတ်ပေးပါ။

လူမှုဖူလုံရေးဝန်ထမ်းတွေက ကျွန်တော့်ကို ကောင်းကောင်းဆက်ဆံပါတယ်။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

ဝန်ထမ်းတွေက မေးခွန်းများကို ရှင်းလင်း သေချာစွာ ရှင်းပြပေးသည်။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

ကျွန်ုပ်တို့လိုက်သော ဝန်ဆောင်မှုများကို ရယူရာတွင် သက်တောင့်သက်သာရှိသည်ဟု ခံစားရပါသည်။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

ဝန်ထမ်းများသည် ကျွန်ုပ်၏ပြဿနာများကို ကူညီဖြေရှင်းပေးပါသည်။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

ငွေပေးဆောင်နိုင်မှု

အောက်ပါ ဖော်ပြချက်နှင့် သင် မည်မျှ သဘောတူကြောင်း ဖော်ပြပေးပါ။
၁ လုံးဝ သဘောမတူပါ။ မှ ၅ အလေးအနက် သဘောတူသည်။ အထိ အဆင့်သတ်မှတ်ပေးပါ။

ကျွန်ုပ်၏ လစဉ် လူမှုဖူလုံရေး ရုံပုံငွေကို ပေးဆောင်ရန် တတ်နိုင်သည်။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

လစဉ် လူမှုဖူလုံရေး အလှူငွေသည် ကျွန်ုပ်အတွက် ငွေကြေးအခက်အခဲ မဖြစ်စေပါ။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

လူမှုဖူလုံရေးရုံးကို သွားရောက်ရန် သွားလာစရိတ် ငွေကြေးတတ်နိုင်သည်။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

လူမှုဖူလုံရေးရုံးကို သွားရောက်ရန်အတွက် လိုအပ်ပါက အလုပ်မှခွင့်ယူရန်အတွက် အဆင်ပြေ *
ပါသည်။

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

ပံ့ပိုးကူညီမှု

အောက်ပါ ဖော်ပြချက်နှင့် သင် မည်မျှ သဘောတူကြောင်း ဖော်ပြပေးပါ။
၁ လုံးဝ သဘောမတူပါ။ မှ ၅ အလေးအနက် သဘောတူသည်။ အထိ အဆင့်သတ်မှတ်ပေးပါ။

လူမှုဖူလုံရေး အရာရှိများက ကျွန်ုပ်အား နားလည်သည်အထိ ရှင်းပြရန် ဆန္ဒရှိနေပါသည်။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

ထိုင်းစကားကောင်းကောင်း မပြောတတ်သော်လည်း လူမှုဖူလုံရေး အရာရှိများက ကူညီပေးရန် ကြိုးစားလုပ်ဆောင်သည်။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

လူမှုဖူလုံရေး အရာရှိများသည် ကျွန်ုပ်၏ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေ
ပေးကြသည်။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။

မိမိအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွေကို နားလည်ဖို့ အချိန်ကြာသွားတဲ့အခါ လူမှုဖူလုံရေးအရာရှိ
များသည် စိတ်ရှည်စွာ ဆက်လက် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးကြသည်။ *

- ☐ 1 - လုံးဝ သဘောမတူပါ။
- ☐ 2 - သဘောမတူပါ။
- ☐ 3 - ကြားနေ
- ☐ 4 - သဘောတူပါသည်။
- ☐ 5 - အလေးအနက် သဘောတူသည်။